

**UCHWAŁA NR XXIX/429/17
RADY MIASTA KOŁOBRZEG**

z dnia 28 lutego 2017 r.

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto
Kołobrzeg na lata 2017 – 2020”**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2016 r. poz. 930 z późn. zm.) Rada Miasta Kołobrzeg uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017 – 2020”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kołobrzeg.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Ryszard Szufel

Załącznik do Uchwały Nr XXIX/429/17
Rady Miasta Kołobrzeg
z dnia 28 lutego 2017 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Miasto Kołobrzeg
na lata 2017-2020

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	5
2.1. PODSTAWY PRAWNE	5
2.2. PODSTAWY PROGRAMOWE	6
3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO ROKU 2015	7
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA	13
1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA KOŁOBRZEG	13
2. DEMOGRAFIA	14
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, KOMUNIKACJA I TRANSPORT	16
4. GOSPODARKA	18
5. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY	20
6. EDUKACJA I KULTURA, OPIEKA NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3	21
7. OCHRONA ZDROWIA	28
8. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	30
9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	333
10. POMOC SPOŁECZNA	36
11. SEKTOR POZARZĄDOWY	50
12. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	53
13. BEZDOMNOŚĆ	58
14. UZALEŻNIENIA I PRZEMOCY W RODZINIE	59
15. RÓWNOŚĆ PŁCI	63
16. SYTUACJA DZIECKA	68
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	78
18. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	80
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	85
20. PODSUMOWANIE	89
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	95
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	95
2. PROGNOZA ZMIAN	107
3. RAMY FINANSOWE	108
4. PROGRAMY I PROJEKTY	108
4.1. PROGRAMY	108
4.2. PROJEKTY	109
5. WDROŻENIE STRATEGII, KOORDYNACJA I MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI	109
Spis diagramów	111
Spis tabel	111
Spis wykresów	112

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do złagodzenia lub rozwiązania wielu problemów społecznych oraz zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które zmierzają do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, oraz prowadzą do integracji społecznej.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli – w formie udziału w badaniach ankietowych - przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, Policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, Kościoła, mieszkańcy miasta oraz eksperci.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w mieście, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano 74 wypełnione anonimowo ankiety, w których do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w mieście odnieśli się losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, 68 anonimowo wypełnionych ankiet, w których respondenci odpowiadali na pytania dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, a także 22 ankiety wypełnione przez pedagogów z funkcjonujących na terenie miasta placówek oświatowych, które miały na celu zdobycie wiedzy o sytuacji dzieci w środowisku szkolnym i rodzinnym.

Dokument strategii ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2017-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała jednak zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg składa się z trzech zasadniczych części: wprowadzającej, analityczno-diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i programowych) tworzenia dokumentu.

Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące miasta oraz diagnozę sytuacji gospodarczo-społecznej w mieście, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, a także na analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w mieście placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Demografia;
- Infrastruktura techniczna, komunikacja i transport;
- Gospodarka;
- Zasoby mieszkaniowe gminy;
- Edukacja i kultura;
- Ochrona zdrowia;
- Sport, rekreacja i turystyka;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sektor pozarządowy;
- Bezrobocie;
- Bezdomność;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Problemy równości płci,
- Sytuacja dziecka;
- Sytuacja osób starszych;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacje na temat sposobu wdrożenia dokumentu, a także prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla oceny stopnia wdrożenia dokumentu przygotowano wykaz wskaźników monitoringowych.

Strukturę dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 prezentuje Diagram 1.

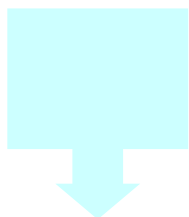
Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

CZEŚĆ WPROWADZAJĄCA

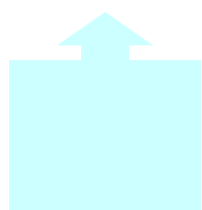
– informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i programowych) tworzenia dokumentu; ocena stopnia wdrożenia strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania.

CZEŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

– informacje ogólne dotyczące miasta oraz diagnoza sytuacji gospodarczo-społecznej z wykorzystaniem źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, a także ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w mieście placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego.

CZEŚĆ PROGRAMOWA

– założenia polityki społecznej miasta na najbliższe lata w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań; podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań; ramy finansowe, wskaźniki monitoringowe, prognoza zmian, informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MIASTO KOŁOBRZEG

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn.zm),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r., poz. 1943 z późn.zm.),

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2016 r., poz. 546, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r., poz. 180),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2016 r., poz.645 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1793 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r., poz. 224 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016 r., poz. 169 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r., poz. 157 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1638, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz. 162 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1705),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195 z późn.zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i miejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Wśród dokumentów europejskich i krajowych należy wymienić:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020,
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER),

Dokumenty regionalne i lokalne to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku,
- Strategia Rozwoju Miasta Kołobrzeg do roku 2020,
- Wieloletnie Strategiczne Programy Operacyjne na lata 2016-2020, wdrażające Strategię Rozwoju Miasta Kołobrzeg do roku 2020.

3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO ROKU 2015

Ocena wdrożenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2018-2015, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej miasta Kołobrzeg na lata 2017-2020. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Projekty wynikające z zapisów strategicznych.

W latach 2008-2015 zostały zrealizowane poniżej przedstawione projekty wynikające z zapisów strategicznych.

1. Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Lokalny system wsparcia dziecka i rodziny.
4. Miejski program przeciwdziałania narkomanii.
5. Miejski program pomocy w dożywianiu.
6. Funkcjonowanie Klubu Integracji Społecznej w centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej przy MOPS.
7. Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych kadr MOPS w Kołobrzegu.
8. Prace społecznie użyteczne.
9. Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej przy MOPS w Kołobrzegu.
10. „Bądź aktywny na rynku pracy”.
11. „Żyjmy lepiej i aktywniej, uczmy się razem”.
12. Intensywna i powszechna edukacja językowa.
13. „Pierwsza firma”.
14. Aktywny w życiu społecznym i zawodowym.
15. Projekt systemowy MOPS w Kołobrzegu (w ramach poddziałania 7.1.1. PO KL).
16. Zapobieganie syndromowi wypalenia zawodowego u pracowników socjalnych.
17. „Radosna jesień”.
18. „Asystent socjalny” – szansa zdobycia zawodu dla osób z niskimi, bądź nieaktualnymi kwalifikacjami.
19. Dobre praktyki w projektach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
20. Wspomaganie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym.

21. Organizacja pozarządowa – partner Gminy Miasta Kołobrzeg w realizacji zadań publicznych.
22. Readaptacja społeczna osób bezrobotnych.

Osiągnięcia w realizacji strategii.

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania poprzedniej strategii, odnotowano również wiele sukcesów.

W zakresie realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych były to następujące działania:

- budowa i utworzenie Centrum Spraw Społecznych z siedzibą przy ul. Okopowej 15A;
- zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych poprzez dofinansowanie realizacji programów rozszerzających gwarantowane przez NFZ świadczenia podstawowe;
- prowadzenie postępowań zmierzających do nałożenia obowiązku leczenia odwykowego na osoby uzależnione od alkoholu przez Miejską Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- finansowanie Punktów Konsultacyjnych dla osób z problemami alkoholowymi w Podczelu i Radzikowie (punkty czynne cały rok, po 4 godziny w tygodniu);
- wspieranie rodzin dysfunkcyjnych poprzez organizację: ferii zimowych z programem edukacyjno-profilaktycznym, wypoczynku letniego z programem profilaktycznym, pokrywanie kosztów związanych z funkcjonowaniem 5 placówek wsparcia dziennego w formie świetlic, wpieranie placówek oświatowych we wprowadzaniu nowoczesnych programów edukacyjnych, w tym rekomendowanych przez PARPA.

W siedzibie Centrum Spraw Społecznych mieści się obecnie Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Kołobrzeg, Dział Pracy Socjalnej i Wspierania Rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu oraz funkcjonują następujące podmioty: Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Pełnomocnik Prezydenta ds. Uzależnień, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny Przeciwdziałania Przemocy i Spraw Społecznych, klub abstynenta, sale mityngowe Wspólnot AA oraz NA, a także organizacje pozarządowe zajmujące się obszarem spraw społecznych i zdrowia.

Dotacja dla Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia pozwoliła na realizację terapii w zakresie niekontraktowanym przez NFZ oraz podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego. Opracowywane dla placówek oświatowych programy edukacyjne obejmowały w tym czasie coraz młodsze grupy wiekowe, kształtując postawy i umiejętności w zakresie zdrowia, trzeźwego życia, podejmując działania profilaktyczne z elementami socjoterapeutycznymi dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W zakresie funkcjonowania Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie sukcesy te stanowiły:

- prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy i Spraw Społecznych (porady radcy prawnego i psychologa klinicznego);
- prowadzenie procedur „Niebieska Karta” przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;

- udzielanie wsparcia osobom dotkniętym problemem przemocy (zlecenie zadań organizacjom pozarządowym);
- program „Powiedz NIE Przemocy i Uzależnieniom” realizowany w szkołach kołobrzeskich;
- prowadzenie zakładki „Pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie” na stronie internetowej miasta (www.kolobrzeg.pl) w Biuletynie Informacji Publicznej/sprawy społeczne;
- uchwalenie 29 października 2014 r. przez Radę Miasta Kołobrzeg uchwały nr LII/655/14 w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Kołobrzeg na lata 2014-2017.

W okresie realizacji poprzedniej strategii prowadzono także grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz ustanowiono dyżury konsultanta ds. rodziny dla osób dotkniętych przemocą. Funkcjonowało także Biuro Porad Obywatelskich dla mieszkańców miasta.

W zakresie Lokalnego Systemu Wsparcia Dziecka i Rodziny udało się wzmocnić funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego w Kołobrzegu oraz zrealizować kilka projektów socjalnych dla dzieci, przeprowadzonych przez MOPS. Osiągnięciami poprzedniej strategii w tym zakresie była:

- pomoc dla trzech świetlic Regionalnego Centrum Kultury im. Z. Herberta (ul. Graniczna 3, ul. Jedności Narodowej 42, ul. Czarnieckiego 5f – Świetlica „Na Ogrodach”);
- pomoc dla świetlicy na osiedlu Podczele w parafii św. Michała Archanioła (ul. Ostrobramska 1);
- pomoc dla Środowiskowego Ogniska Wychowawczego „Słoneczko” prowadzonego przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci (ul. Mariacka 40);
- realizacja projektów: „Szansa”, „Kołobrzeskie wakacje”, „My też chcemy mieć wspomnienia”.

Stowarzyszenie Użytkowników Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej oraz Ich Rodzin i Przyjaciół „Feniks” w Kołobrzegu realizowało w ubiegłych latach zadanie zleczone gminy pn. „Pomoc Rodzinie”, które obejmowało m.in. konsultacje psychologiczne i warsztaty wychowawcze dla młodzieży i dorosłych.

W zakresie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii udało się poprawić jakość świadczonych usług oraz zwiększyć możliwości uzyskania pomocy przez osoby potrzebujące. Usługi w zakresie uzależnienia od narkotyków świadczy w mieście WOTUAiW Stanomino – Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz inne podmioty, którym miasto udzieliło wsparcia finansowego i rzeczowego (zakup testerów ampułkowych do wykrywania narkotyków, m.in. dla Policji i Straży Granicznej). Sukcesem okazała się również „Olimpiada wiedzy o HIV/AIDS” dla szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Miasto Kołobrzeg realizowało także w ubiegłych latach wieloletni program „Dostarczanie Żywności dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej” PEAD „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, a obecnie realizuje program FEAD „Dostarczanie Żywności dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej”.

Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej działające w MOPS w Kołobrzegu w latach 2008-2015 zrealizowało z sukcesem wiele projektów współfinansowanych z różnorodnych źródeł, w tym ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Był wśród nich partnerski projekt systemowy „Jesteśmy aktywni” (7 edycji w latach 2008 – 2014), którego celem była aktywizacja poprzez aktywną integrację osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Następnym przedsięwzięciem o charakterze aktywizacyjnym skierowanym do osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej był realizowany w latach 2008-2009 projekt „Asystent socjalny szansą”. Równoległe do ww. projektu kontynuowano rozpoczętą w 2005 r. współpracą ze Stowarzyszeniem Eviga e.V. z Berlina i zrealizowano cykl spotkań seminaryjnych jako „Wymiana doświadczeń i konsulting na rzecz kontynuacji polsko-niemieckiej współpracy”, współfinansowanych ze środków Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Kolejnym aktywizacyjnym przedsięwzięciem był realizowany w latach 2010-2012 projekt mający na celu rozwój ekonomii społecznej pn.: „Kołobrzeski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”. Dodatkowo jako rezultat trwałego powyższego przedsięwzięcia w roku 2012 utworzono w ośrodku Punkt Konsultacyjno – Doradczy dla Ekonomii Społecznej, który funkcjonuje do obecnej chwili. W ramach Punktu świadczone jest doradztwo o charakterze prawnym, finansowym i usługi marketingowe dla nowozakładanych i funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej.

MOPS w Kołobrzegu jest instytucją podejmującą realizację nowoczesnych trendów i rozwiązań na rzecz integracji i aktywizacji swoich klientów. Nie lada wyzwaniem okazała się realizacja przedsięwzięcia mającego na celu przetestowanie modelu i standardu usług na rzecz osób pozostających bez pracy pn.: „Wdrażanie modelu realizacji usług o określonym standardzie w Gminie Miasto Kołobrzeg w latach 2012 i 2013 na bazie standardów pracy socjalnej z osobą pozostającą bez pracy i Klubu Integracji Społecznej ze szczególnym uwzględnieniem treningu pracy” (2012-2013), określanego jako „Pilotażowe wdrażanie”.

Natomiast partnerstwo z NGO, model aktywnej integracji oraz animacji środowiskowej stanowiły przedmiot kolejnego projektu pn.: „Lokalne Centrum Rozwoju Partnerski Program Rewitalizacji Czerwone Koszary w Kołobrzegu” (2014 r.), a jego celem było wzmocnienie kapitału społecznego i wypracowanie partnerstwa na rzecz mieszkańców jednego z kołobrzeskich osiedli, objętego Lokalnym Planem Rewitalizacji Obszarów Powojaskowych.

Funkcjonujący od 2007 roku w ramach Centrum Aktywności Społeczno-Gospodarczej w MOPS – Klub Integracji Społecznej zrealizował szereg projektów w zakresie integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej, finansowanych ze środków własnych lub współfinansowanych z krajowych środków zewnętrznych, a skierowanych do różnych grup docelowych. Wymienić należy projekty:

- „Poszerzenie oferty MOPS w zakresie poradnictwa, terapii psychologicznej oraz tworzenia grup samopomocowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją w ramach Klubu Integracji Społecznej”(2008 r.);
- „Klub Integracji Społecznej animatorem lokalnej przedsiębiorczości” (2009 r.); dotyczący spółdzielczości socjalnej.
- „Rozwój działalności Klubu Integracji Społecznej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych u osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją” (2009 r. i 2010 r.);
- „Klub Integracji Społecznej animatorem aktywności społeczno-zawodowej dla osób 40+” (2011 r.);

Działania aktywizacji zawodowej oraz trening pracy w ramach Klubu Integracji Społecznej skierowane do osób pozostających bez pracy były realizowane również w ramach wspomnianych powyżej projektów unijnych: „Pilotażowe Wdrażanie” (2013 r.) oraz „Lokalne Centrum Rozwoju Partnerski Program Rewitalizacji Czerwone Koszary w Kołobrzegu” (2014 r.).

Ponadto w MOPS zrealizowano cykl projektów współfinansowanych ze środków ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej mających na celu rozwój sieci oparcia dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi i/lub upośledzeniem umysłowym oraz dzieci z autyzmem: „Żyjmy aktywniej bez barier” (2008 r.), „Żyjmy bez barier” (2009 r.), „Razem bez barier” (2010 r.) oraz „Bez barier, bo razem” (2011 r.). Dla powyższej grupy oraz jej otoczenia prowadzono liczne działania integrujące, prospołeczne, prozawodowe, terapeutyczne i doradcze.

W latach 2009-2011 realizowano „Młodzieżową Akademię Miejską” mającą na celu przygotowanie młodzieży z trudnościami edukacyjnymi do egzaminu gimnazjalnego i maturalnego, a w przyszłości większych szans na kształcenie w szkołach średnich i wyższych.

W okresie jesienno-zimowym każdego roku MOPS realizował także szereg działań skierowanych do osób bezdomnych: projekt socjalny „Śniegowiec”, programy własne: „Nocleg dla wędrowca”, „Posiłek dla wędrowca”.

Kolejna grupa osób aktywizowanych w MOPS, to osoby starsze, seniorzy. Skierowano do niej cykl projektów socjalnych: „Przyjdź, Usłysz, Zobacz 60+”, których celem było stwarzanie możliwości aktywnego spędzenia wolnego czasu.

Sukcesem okazała się współpraca instytucji pomocowych: PUP, MOPS i DPS w zakresie prac społecznie użytecznych. Prace te były wykonywane w MOPS w Kołobrzegu przy ul. Okopowej 15, w magazynie żywności „Sezam”, w magazynie odzieżowym oraz w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Ogrodowej w Kołobrzegu.

W zakresie współpracy samorządu Miasta Kołobrzeg z organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego również należy dostrzec wypracowane dobre relacje. W latach 2008-2015 Miasto Kołobrzeg nawiązało skuteczną współpracę z 30. organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z obszaru spraw społecznych.

W zakresie rozwoju kompetencji i umiejętności zawodowych kadr MOPS w Kołobrzegu pracownicy socjalni brali udział w wielu szkoleniach, m.in.: „Metody pracy z klientem trudnym oraz przejawiającym zaburzenia psychiczne”, „Mediacja jako sposób radzenia sobie z emocjami”, „Wsparcie i motywacja” oraz w superwizjach. W latach 2008-2015 specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny uzyskało 7 osób, a specjalizację II stopnia 5 pracowników socjalnych.

Trudności we wdrażaniu strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Kołobrzegu w latach 2008-2015 przebiegała systematycznie i zadowalająco. Jednakże przy realizacji niektórych zapisów pojawiły się utrudnienia. Największe trudności we wdrażaniu ww. Strategii wynikały z ograniczeń finansowych, które uniemożliwiły przeprowadzenie w pełnym wymiarze wykreowanych projektów. Innym, nie mniej ważnym, mankamentem okazał się deficyt zasobów ludzkich – brak wyspecjalizowanej kadry zdolnej do podejmowania i realizacji określonych zadań polityki społecznej. Niedobór specjalistów dotyczył m.in. pracowników gotowych do pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

Sporą barierę stanowiły także relacje i postawy beneficjentów w trakcie realizacji projektów. Stronami realizującymi projekt bywali klienci bardzo trudni, którzy nie przejawiali chęci współpracy, przyjmowali postawę bierną lub wręcz roszczeniową. Ze wskazanych tutaj przyczyn części zaplanowanych działań nie udało się zrealizować.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

Podczas wdrażania strategii nie udało się zrealizować projektów: „Świetlica socjoterapeutyczna, wsparcie dzienne dzieci”, „Poradnia wielospecjalistyczna na rzecz rodziny” oraz „Nie jesteś sam – program przeciwdziałania przemocy wśród dzieci”. Ostatni z wymienionych projektów pokrywał się częściowo z zadaniami realizowanymi obecnie przez placówki oświatowe i pomoc społeczną, dotyczył szeroko rozumianej przemocy wobec dzieci. Pomimo braku jego realizacji w placówkach oświatowych realizowane są programy edukacyjno-wychowawcze i działania z zakresu przeciwdziałania przemocy, szczególnie domowej, ale również tej rówieśniczej. Natomiast zakres zadań planowany w ramach Poradni wielospecjalistycznej realizowany był m.in. poprzez wsparcie świadczone przez Biuro Porad Obywatelskich, konsultacje dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, działania pomocowe na rzecz najuboższych mieszkańców Kołobrzegu, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych i rodzin z problemami uzależnień.

Jakie przedsięwzięcia bezwzględnie należałoby podjąć w nowym okresie programowania?

Projektami, które należy podjąć bezwzględnie, są te, które wynikają z nałożonych na samorząd odrębnymi ustawami obowiązków. Są to: miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, miejski program przeciwdziałania narkomanii, lokalny system wsparcia dziecka i rodziny, miejski program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA KOŁOBRZEG

Gmina Miasto Kołobrzeg jest gminą miejską, położoną na Pomorzu Zachodnim u ujścia rzeki Parsęty do Zatoki Pomorskiej, gdzie wody lądowe wpadają do basenu Morza Bałtyckiego. Kołobrzeg leży w północnej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie kołobrzeskim. Zajmuje powierzchnię 26 km², co stanowi 3,5% powiatu kołobrzeskiego. Miasto Kołobrzeg jest jedną z 7 gmin wchodzących w skład powiatu, graniczy od południowego-zachodu z gminą wiejską Kołobrzeg, a od wschodu z gminą Ustronie Morskie.

Miasto jest największym uzdrowiskiem w Polsce, w którym leczy się głównie schorzenia górnych dróg oddechowych, choroby układu krążenia oraz stawów. Kołobrzeg to kurort. Na wybrzeżu przynależnym do miasta znajdują się trzy letnie kąpieliska morskie. Okoliczne plaże obfitują w drobny i złocisty piasek. Na plażach można zobaczyć wydmy nadmorskie oraz specyficzną florę i faunę.

Miasto posiada własny port morski położony u ujścia rzeki Parsęty, który pełni funkcję handlową i pasażerską oraz port rybacki i jachtowy. Dobrze rozwinięta infrastruktura wypoczynkowo-uzdrowiskowa ściąga do miasta kuracjuszy, turystów, a jednocześnie zapewnia miejsca pracy dla mieszkańców. Miasto korzysta z bogactw naturalnych zgromadzonych w pokładach leczniczej borowiny, źródeł wód mineralnych oraz solanek.

Znaczna część miasta usytuowana jest na obszarze podmokłym, równym poziomowi morza lub nieznacznie nad nim wzniesionym, co wiąże się z zagrożeniem powodziowym w przypadku większego podniesienia poziomu wód rzecznych lub morskich.

W mieście funkcjonuje 9 samorządów osiedlowych. Osiedle „Solne Zdroje” zamieszkuje 4 655 mieszkańców, osiedle „Zamoście” 5 634 mieszkańców, osiedle „Ogrody” 5 241 mieszkańców, osiedle „Rzemieślnicze” 230 mieszkańców, osiedle „Podczele” 1 318 mieszkańców, osiedle „Radzikowo I” 3 355 mieszkańców oraz osiedla „Lęborskie” i „Radzikowo II”, co do których brak jest szczegółowych danych dotyczących liczby mieszkańców.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom Kołobrzegu pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat walorów gminy oraz czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe. **Dalszy opis charakterystyki miasta opiera się na odpowiedziach zawartych w tych ankietach.**

Przedstawiciele środowiska lokalnego poproszono na wstępie o wskazanie największych atutów gminy. Ankietowani najczęściej wymieniali korzystne położenie geograficzne, status uzdrowiska i bogactwa przyrodnicze (klimat nadmorski, jod, borowinę, wody mineralne, ryby). Atutem miasta jest bezpośredni dostęp do morza na długości 13 km, możliwość wypoczynku na czystych, piaszczystych plażach, możliwość transportu drogą śródlądową i morską oraz specyficzny, leczniczy mikroklimat.

Inne dobre strony to: bogactwo oferty turystyczno-wypoczynkowej nastawionej na ekologię, rozwinięta infrastruktura handlowa, wielofunkcyjny port morski, bogactwo terenów zielonych, ścieżek rowerowych i ścieżek zdrowia, ciekawa historia i architektura miasta. Mieszkańcy miasta, którzy wyrazili swoją opinię dotyczącą atutów, wskazywali także na: bogatą sieć instytucji pomocowych, współpracę instytucji działających na rzecz rodziny, finansowanie części działań z III sektora, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia

bezrobocia (głównie sezonowego), gospodarność władz miasta, posiadanie infrastruktury w zakresie opieki zdrowotnej, w tym szpitala.

W Kołobrzegu wprowadzono darmowe przejazdy komunikacją miejską dla osób starszych, dla uczniów i innych grup mieszkańców, co spotkało się z uznaniem ankietowanych Kołobrzeżan. Pod względem kulturalnym wyszczególniono imprezy organizowane na molo i nadmorskiej promenadzie, wskazano obiekt sportowy – stadion oraz zauważono działalność Regionalnego Centrum Kultury. Respondenci podkreślali także, iż atutami miasta są również: jego wielkość, zapewniająca spokój, czystość powietrza, dostępność urzędów oraz możliwość kontaktu z naturą.

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Za największą bolączkę uznano problemy natury komunikacyjnej, które izolują w jakimś stopniu Kołobrzeg od reszty kraju, jak brak autostrad, brak dogodnych dla pasażerów połączeń autobusowych i kolejowych. Wskazywano również na sezonowość zatrudnienia. Ten problem zmusza z kolei mieszkańców do migracji zarobkowych.

Ankietowani zwracali także uwagę na niskie wynagrodzenia z racji wykonywanej pracy oraz wysokie koszty utrzymania w mieście (wysokie podatki, opłaty za parkingi dla mieszkańców centrum miasta, wysokie ceny towarów i usług na terenie miasta). Pomoc instytucji – zdaniem ankietowanych – jest niewystarczająca, szczególnie w odniesieniu do wysokości zapomóg i świadczeń na dzieci, a oferta świetlic osiedlowych (placówki wsparcia dziennego funkcjonujące na osiedlach) dość uboga. Brakuje również rodzinnych domów dziecka i ośrodków opiekuńczo-wychowawczych, których utworzenie i prowadzenie jest zadaniem powiatu.

Bagniste tereny od wschodu ograniczają możliwości rozszerzenia granic miasta – to istotny zauważany minus. Zdaniem ankietowanych, brakuje miastu lotniska, a liczba miejsc parkingowych, szczególnie w sezonie, jest nieadekwatna do potrzeb. W ich opinii problem parkowania w mieście wymaga pilnego rozpatrzenia, podjęcia stosownych działań, w tym wprowadzenia opłat wyłącznie dla turystów.

Mieszkańcy miasta odczuwają braki w zakresie ochrony zdrowia i dostępu do badań. Niezadowolenie ankietowanych budziły kwestie jakości dialogu władz samorządowych z mieszkańcami, a w szczególności dotyczyło to odbywania konsultacji w ramach prowadzonej polityki miasta i wspierania inicjatyw społecznych. Zwracano uwagę na niekonsekwencję w podejmowanych działaniach i opieszałość w ich realizacji.

Ankietowani wskazywali, iż brakuje w mieście mieszkań komunalnych i socjalnych, brak jest izby wytrzeźwień, nie ma planu zagospodarowania lotniska Podczele. Utrudnienia dla mieszkańców stanowią także farmy wiatrowe, ograniczenia połowu ryb wynikające z unijnych przepisów oraz krajowe rozstrzygnięcia formalno-prawne, które nie uwzględniają specyfiki miast o charakterze turystycznym.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2014 roku miasto Kołobrzeg liczyło 44 040 mieszkańców, wśród nich było 23 520 kobiet, które stanowiły 53,4% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 1 694 osoby na km². W latach 2012-2014 malała liczba dzieci i młodzieży, zmniejszała się także liczba osób w wieku produkcyjnym, stopniowo rosła natomiast liczba osób starszych. Szczegółowe dane prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności Kołobrzegu w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	7 480	7 391	7 169
liczba osób w wieku produkcyjnym	28 705	28 174	27 623
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	8 512	8 835	9 248
ogółem	44 697	44 400	44 040

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

Sytuację demograficzną kształtują dwa główne wskaźniki: przyrost naturalny i migracje. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów nazywana jest przyrostem naturalnym. Dane odnoszące się do przyrostu naturalnego w Kołobrzegu przedstawia zamieszczona poniższej tabela.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności Kołobrzegu w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń żywych	361	388	295
liczba zgonów	444	435	421
przyrost naturalny	-83	-47	-126

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

W latach 2012-2014 zauważa się spadek liczby zgonów wśród mieszkańców Kołobrzegu, a liczba urodzeń żywych i przyrost naturalny w analizowanym okresie wahały się. Najwięcej urodzeń żywych było w roku 2013, a najmniej w roku 2014, analogicznie przedstawiają się liczby dotyczące przyrostu naturalnego, który, mając cały czas wartości ujemne, był najwyższy w 2013 r. (-47), a najniższy w roku 2014 (-126).

Migracje to całokształt przemieszczeń ludności prowadzący do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania. Migracje mogą mieć charakter wewnętrzny i wówczas odnoszą się do zmiany miejsca stałego lub czasowego pobytu, która wiąże się z przekroczeniem granicy administracyjnej danej jednostki w celu osiedlenia się czasowego lub na stałe w innej jednostce administracyjnej pozostającej w granicach jednego kraju. Migracje zewnętrzne to przekraczanie granic państwowych z zamiarem względnie trwałej zmiany miejsca zamieszkania. Według GUS saldo migracji ogółem miało w roku 2014 wartość ujemną i wynosiło -65.

Dane statystyczne odnoszące się do procesów demograficznych zachodzących w Kołobrzegu uwidaczniają istotne dla miasta kwestie. Systematyczny wzrost osób w wieku poprodukcyjnym idzie w parze z malejącą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Wyzwaniem dla władz miasta staje się więc zapewnienie odpowiedniej, kompleksowej opieki osobom starszym oraz zatrzymanie mieszkańców miasta na jego obszarze, w szczególności tych kierunkowo wykształconych i przygotowanych do pracy w dziedzinach, które zgodnie z planami rozwojowymi mają stać się wizytówką i główną gałęzią rozwoju Kołobrzegu. Ważnym elementem realizacji tych kierunków może być promocja wśród młodych ludzi miasta jako miejsca, w którym warto mieszkać i realizować się zawodowo. Młodszy mieszkańcy będą mogli wtedy bezpośrednio wspomagać pod względem finansowym i opiekuńczym członków swoich rodzin.

Instytucje pomocowe w najbliższych latach staną przed koniecznością rozszerzenia oferty usług dla osób starszych, które będą wymagały pomocy finansowej, opiekuńczej, rehabilitacyjnej i medycznej. Istotna będzie oferta miasta dotycząca organizacji czasu

wolnego seniorów, która może stanowić jednocześnie formę aktywizacji społecznej i wsparcia rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczej. W związku z powyższym pomoc będzie trzeba kierować dla całych rodzin, uwzględniając dzieci i młodzież oraz opiekę nad seniorami.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Na szeroko rozumianą infrastrukturę techniczną składają się urządzenia, sieci przesyłowe, obiekty niezbędne dla określonej jednostki przestrzenno-gospodarczej oraz podstawowe usługi w zakresie energetyki, dostarczania wody, ciepła, usuwania i oczyszczania ścieków i odpadów oraz transportu, a obecnie także obiektów nowoczesnych teletechniki (stacje bazowe, anteny wzmacniające sygnał, przekaźniki, itp.).

Według danych Urzędu Miasta Kołobrzeg czynna sieć wodociągowa w mieście w 2014 r. miała długość 154,5 km, natomiast czynna sanitarna sieć kanalizacyjna miała długość 124,2 km. Z obu sieci oraz z usług oczyszczalni ścieków korzystało 100% mieszkańców. Świadczeniem usług w zakresie dostawy wody, odbioru i oczyszczania ścieków zajmuje spółka Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Kołobrzegu. Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w Grzybowie. Stopień oczyszczenia ścieków wynosi powyżej 95% podstawowych zanieczyszczeń.

Usługi w zakresie budowy i remontów ciągów komunikacyjnych w mieście, odbioru i utylizacji wszelkich odpadów komunalnych, oczyszczania miasta i utrzymania ulic w okresie zimowym oraz w zakresie urządzania i pielęgnacji terenów zielonych są zadaniem Miejskiego Zakładu Zieleni, Dróg i Ochrony Środowiska w Kołobrzegu Sp. z o.o.

Dostarczaniem ciepła dla mieszkańców zajmuje się Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Kołobrzegu. Według „Raportu o stanie miasta. Kołobrzeg w liczbach 2008-2013” Urzędu Miasta Kołobrzeg, długość sieci ciepłowniczej w 2013 r. wynosiła 36,55 km, a długość czynnej sieci gazowej 112,8 km (dane GUS wykorzystane w Raporcie). Z sieci gazowej korzystało 75,8% ludności miasta (dane jw.).

Na terenie Kołobrzegu i przyległych terenach podmiejskich usługi komunikacji miejskiej świadczy Komunikacja Miejska w Kołobrzegu Sp. z o.o. Spółka zajmuje się także strefami płatnego parkowania w mieście. Spółka realizuje uprawnienia pasażerów do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów środkami lokalnego transportu zbiorowego na terenie miasta. Oprócz uprawnień ustawowych Gmina Miasto Kołobrzeg przyznała prawo do bezpłatnych przejazdów wielu grupom mieszkańców miasta, w tym m.in. osobom, które ukończyły 70. rok życia, dzieciom do lat 6, uczniom szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w wieku do 22 lat, osobom całkowicie niezdolnym do pracy i samodzielnej egzystencji (wraz z opiekunem) lub posiadającym orzeczoną znaczny stopień niepełnosprawności (wraz z opiekunem), osobom posiadającym umiarkowany lub lekki stopień niepełnosprawności, dzieciom z orzeczoną niepełnosprawnością do lat 16 (wraz z opiekunem przy przejazdach pomiędzy miejscem zamieszkania a szkołą), osobom niewidomym lub słabo widzącym z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanych oraz ich przewodnikom.

Usługi transportowe pomiędzy Kołobrzegiem, a miejscowościami na terenie powiatu, w kraju oraz za granicą świadczą prywatni przewoźnicy lokalni lub mający swoje siedziby poza Kołobrzegiem. Do największych należy Arriva Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu Oddział Kołobrzeg.

Mieszkańcy Kołobrzegu i osoby przyjezdne mogą korzystać także z połączeń kolejowych. W Kołobrzegu spotykają się dwie linie kolejowe. Pierwsza o numerze 402 relacji

Goleniów – Kołobrzeg – Koszalin, druga o numerze 404 relacji Szczecinek – Białogard – Kołobrzeg. Poza wskazanymi wyżej liniami kolejowymi PKP istnieje jeszcze połączenie na trasie Szczecin – Kołobrzeg – Koszalin obsługiwane przez szynobus Urzędu Marszałkowskiego województwa zachodniopomorskiego. Pasażerowie korzystają z Dworca Kolejowego PKP Kołobrzeg, którym zarządza PKP S.A. Oddział Dworce Kolejowe. Dworzec – według stopnia odprawy – posiada kategorię C, co oznacza, że rocznie odprawianych jest tu od 0,3 do 1 mln podróżnych. Pasażerowie korzystają także z przystanku kolejowego Kołobrzeg Stadion.

Kołobrzeg łączy z resztą kraju drogi krajowe: DK 11 Kołobrzeg – Koszalin – Poznań – Tarnowskie Góry – Bytom, realizowana obecnie na wielu odcinkach DK 6 Szczecin – Gdańsk (droga międzynarodowa E-28), a z bliżej położonymi miejscowościami drogi wojewódzkie: 102 Międzyzdroje – Kołobrzeg, 109 Mrzeżyno – Płoty, 162 Kołobrzeg – Drawsko Pomorskie, 163 Kołobrzeg – Wałcz. Warto dodać, iż droga krajowa numer 6 jest najważniejszą równoleżnikową trasą leżącą na północ od zaprojektowanej autostrady A-2 Berlin – Poznań – Warszawa.

Sieć dróg w mieście jest względnie wystarczająca, obecnie kontynuowana inwestycja obejmuje budowę nowego układu drogowego poprawiającego dostęp do kołobrzесьkiego portu. Nowe połączenie drogowe do terenu portu wpłynie pozytywnie na jego rozwój oraz na odciążenie istniejącego układu komunikacyjnego miasta.

Kołobrzeg z racji swojego nadmorskiego położenia i bezpośredniego dostępu do morza ma rozwinięty transport i komunikację morską. Kołobrzесьki port pełni funkcję transportową, handlową, pasażerską i rybacką oraz wojskową. Za funkcjonowanie portu handlowego, pasażerskiego, rybackiego i jachtowego odpowiada Zarząd Portu Morskiego Kołobrzeg Sp. z o.o.

W Kołobrzegu znajduje się morskie przejście graniczne obsługujące ruch osobowy i towarowy. Morski Oddział Straży Granicznej – placówka w Kołobrzegu obsługuje morskie przejście graniczne: Kołobrzeg i Darłowo. Zasięgiem służbowym obejmuje powiaty: kołobrzесьki, białogardzki, świdwiński, drawski, sławieński, szczecinecki, koszaliński oraz miasto na prawach powiatu Koszalin. Na terenie portu znajduje się oddział Urzędu Celnego w Koszalinie.

Na Osiedlu Podczele mieści się obecnie nieczynne dawne wojskowe lotnisko Kołobrzeg – Bagicz. Najbliższe lotnisko to Port Lotniczy Szczecin Goleniów im. NSZZ „Solidarność” (ok. 90 km od Kołobrzegu) obsługujące loty krajowe i zagraniczne.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej, warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w granicach administracyjnych miasta Kołobrzeg w ostatnich latach. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmowały także obszar kultury, sportu i rekreacji.

Najważniejsze inwestycje wspomagające rozwój miasta i wpływające na wzrost jakości życia mieszkańców zrealizowane w latach 2012-2014, to:

- przebudowa boiska szkolnego przy Szkole Podstawowej Nr 4 w Kołobrzegu (2012 r.),
- przebudowa ul. Wileńskiej w Kołobrzegu (2012 r.),
- przebudowa ul. Radomskiej w Kołobrzegu (2012 r.),
- poprawa dostępności do portu Kołobrzeg od strony lądu – etap II (2012 r.),
- rewitalizacja Parku im. Stefana Żeromskiego (2013 r.),
- rewitalizacja Kołobrzесьkiej Strefy Uzdrowskiej – przebudowa ul. Kołłątaja (2013 r.),
- budowa i rozbudowa ul. św. Macieja w Kołobrzegu (2013 r.),

- zabezpieczenie przeciwpowodziowe dzielnicy zachodniej Kołobrzegu – budowa kolektora deszczowego – etap II (2013 r.),
- renowacja budynku Ratusza wraz z montażem windy oraz przebudową pomieszczeń (2014 r.),
- monitoring TV Miasta Kołobrzeg (2014 r.),
- rewitalizacja mola spacerowego w Kołobrzegu (2014 r.),
- budowa Centrum Spraw Społecznych (2014 r.).

Z punktu widzenia lokalnej polityki społecznej ważną inwestycją ostatnich lat była budowa w Kołobrzegu Centrum Spraw Społecznych – trzykondygnacyjnego budynku o powierzchni użytkowej 1 154,66 m² i kubaturze 3 705,36 m³, położonego przy ulicy Okopowej 15a. Oprócz podmiotów wymienionych w podrozdziale 3 niniejszej Strategii, planuje się powstanie i funkcjonowanie w budynku ośrodków wsparcia dla seniorów: dziennego domu pomocy społecznej i klubu seniora, prowadzonych przez MOPS. Wartość inwestycji to 3 848 097,53 zł.

4. GOSPODARKA

Główną gałęzią lokalnej gospodarki jest działalność uzdrowiskowo-turystyczna. Miasto Kołobrzeg z uwagi na usytuowanie geograficzne oraz posiadanie bogactw naturalnych o charakterze uzdrowiskowym ma nadany status uzdrowiska, a co za tym idzie – nastawione jest na rozwój usług głównie zdrowotnych, turystycznych oraz kosmetycznych i pielęgnacyjnych, przy jednoczesnym ograniczeniu przemysłu i produkcji.

Jedynym akcjonariuszem spółki Uzdrowisko Kołobrzeg S.A. jest województwo zachodniopomorskie. Obiekty należące do Uzdrowiska Kołobrzeg S.A. mieszczą się w Dzielnicy Uzdrowiskowej, w strefie ochrony A. Wśród nich są szpitale uzdrowiskowe dla dorosłych i dzieci oraz dwa zakłady przyrodolecznicze, przychodnia uzdrowiskowa, laboratorium analityczne, źródła solankowe i kopalnię borowiny (Uzdrowisko Kołobrzeg S.A. jest właścicielem własnej Kopalni Borowiny – Uzdrowiskowy Zakład Górniczy).

Uzdrowisko ma znaczenie międzynarodowe, a leczenie prowadzone jest przez cały rok. Leczenie dorosłych obejmuje: choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia i choroby układu wydzielania wewnętrznego i przemiany materii (głównie cukrzyca, choroby tarczycy). Leczenie dzieci obejmuje: schorzenia dróg oddechowych, w tym astmę oskrzelową, choroby układu wydzielania wewnętrznego, zaburzeń odżywiania i przemiany materii (głównie cukrzyca, choroby tarczycy, otyłość) oraz alergiczne schorzenia skóry.

Dzielnica uzdrowiskowa jest strefą usług i handlu. Od pozostałych dzielnic miasta jest oddzielona torami kolejowymi, Parkiem im. Stefana Żeromskiego, portem i Ekoparkiem Wschodnim, który został utworzony na rozlewisku słonych bagien. Dzielnica obfituje w hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, sanatoria, domy zdrojowe, plaże i kąpieliska morskie. To tu znajdują się ważne obiekty turystyczne (molo, amfiteatr, muszla koncertowa, korty tenisowe, lapidarium, deptak, kościół pw. św. Marcina, Pomnik Zaślubin z Morzem, Pomnik Sanitariuszki, Kamienny Szaniec oraz tereny zielone). Jeszcze jeden kompleks sanatoryjno-wypoczynkowy znajduje się w zachodniej części dzielnicy Podczele. Pozostałe dzielnice miasta pełnią w głównej mierze funkcję sypialnianą dla mieszkańców miasta.

Największym bogactwem naturalnym miasta są solanki bromowo-jodkowe zwane białym złotem, drugie w kolejności są złoża paleoidu leczniczego (borowiny) zwanego także czarnym złotem Polski, kolejne są zasoby wód mineralnych. Kołobrzeg posiada kilkadziesiąt wysokozmineralizowanych źródeł wód o dużej wydajności, jednak obecnie użytkuje się tylko

kilka z nich. Na terenie dzielnicy uzdrowskiej wydobywa się wodę mineralną o nazwie handlowej „Jantar”. Dzięki sprzyjającemu klimatowi, powietrzu przesyconemu jodem, oraz wspomnianym bogactwom naturalnym w Kołobrzegu rozwija się talasoterapia i balneoterapia. Z uwagi na rozwój ekskluzywnych centrów SPA & Wellnes Kołobrzeg bywa też nazywany Polską Stolicą SPA.

W mieście rozwijają się usługi w zakresie organizacji czasu wolnego, w tym nowoczesne i tradycyjne sposoby na organizowanie spotkań integracyjnych i eventów. Oferta proponowanych usług jest bardzo szeroka i obejmuje m.in. rybołówstwo, łucznictwo, sporty wodne, spływy kajakowe po Parsęcie, rejsy żeglarskie itd.

Bardzo ważną rolę w rozwoju gospodarczym miasta odgrywają porty: handlowy i pasażerski (z którego korzysta m.in. Polska Żegluga Bałtycka S.A. – POLFERRIES), rybacki oraz jachtowy. Kołobrzescki port handlowy ma duże znaczenie dla rozwoju transportu na szlakach łączących północną i południową Europę. W porcie są obsługiwane jednostki pływające o długości do 100 m oraz zanurzeniu do 4,7 m. Port handlowy to miejsce, gdzie następuje zmiana środków transportu ładunku. Dochodzi tu linia kolejowa i drogi dla samochodów ciężarowych. W porcie odbywa się załadunek i przeładunek towarów masowych i drobnicy. Port pasażerski w Kołobrzegu jest jednym z najbardziej atrakcyjnych turystycznie miejsc w mieście. W porcie na stałe cumuje i obsługuje rejsy 6 statków pasażerskich, w tym jedna linia na trasie międzynarodowej Kołobrzeg – Bornholm. Od kwietnia do października odbywają się też rejsy wycieczkowe po wodach Bałtyku stylizowanymi statkami wycieczkowymi. Rocznie statki te obsługują łącznie ok. 250 tys. pasażerów. Falochron portowy stanowiący ogólnodostępny ciąg spacerowy dla turystów (najdalej wysunięty w morze punkt widokowy w Kołobrzegu) odwiedzany jest rocznie przez ponad pół miliona osób. Na terenie portu pasażerskiego funkcjonuje całorocznie wiele podmiotów gospodarczych, a w sezonie letnim odbywa się wiele pokazów, festiwali i imprez.

Kołobrzeg jest największym portem rybackim w Polsce, trafia tu 60% połowów bałtyckich. Cumują tutaj kutry, łodzie rybackie i jednostki turystyczno-wędkarskie. Znajdują się tu obiekty o przeznaczeniu magazynowym, handlowym i biurowym. Na terenie portu działalność prowadzi przeszło 200 przedsiębiorców z różnych gałęzi gospodarki. Mieszkańcy Kołobrzegu w przeprowadzonym badaniu ankietowym uznali jednak, iż przepisy unijne wprowadzają zbyt duże ograniczenia połowów, co wpływa niekorzystnie na pracę rybaków i poziom życia ich rodzin. Port jachtowy – Marina Solna – odwiedzana jest rocznie przez przeszło tysiąc jachtów z całego świata. Również liczba rezydentów stale utrzymuje się na maksymalnym poziomie. Marina posiada pełną infrastrukturę dla jachtów i niezbędne pomieszczenia i wyposażenie dla żeglarzy. Wyspa Solna, na której zlokalizowana jest marina to miejsce, które w sezonie letnim wypełnione jest żeglarzami z całego świata jak i turystami zwiedzającymi Kołobrzeg, odbywają się tu liczne koncerty, spotkania, eventy. Marina z roku na rok się powiększa, realizowane są kolejne inwestycje zwiększające liczbę miejsc postojowych i jakość infrastruktury.

Szczegółowe dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej według rejestru REGON w latach 2012-2014 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej w Kołobrzegu wg rejestru REGON w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba podmiotów w sektorze publicznym	220	219	228
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	8 208	8 161	8 037
liczba podmiotów ogółem	8 428	8 380	8 268*

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

*Od 2014 roku – zgodnie z komunikatem GUS – w związku ze zmianą przepisów dot. rejestru REGON, dane o liczbie podmiotów w sektorach gospodarki narodowej mogą nie sumować się na liczbę podmiotów ogółem.

W latach 2012-2014 wśród podmiotów gospodarczych w gminie zdecydowanie dominowały podmioty zaliczające się do prywatnego sektora własności, choć z roku na rok następował spadek liczby podmiotów gospodarczych z sektora prywatnego i podmiotów gospodarczych ogółem.

Miasto nie prowadzi ewidencji powstawania i lokowania nowych zakładów pracy na swoim obszarze.

5. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY

Według danych GUS liczba mieszkań ogółem w Kołobrzegu w latach 2012 – 2014 przedstawiała się następująco:

- w 2012 roku - 21 835 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 1 480 514 m²,
- w 2013 - 22 015 mieszkań (pow. użytkowa -1 491 209 m²),
- w 2014 - 22 226 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 1 502 950 m².

Szeroko rozumiane zasoby mieszkaniowe to wszelkiego rodzaju obiekty budowlane umożliwiające stały pobyt ludzi i prowadzenie gospodarstwa domowego, o których przeznaczeniu do użyteczności decydują odrębne przepisy i instytucje. Wśród form budownictwa mieszkaniowego wyróżnia się mieszkania: spółdzielcze, komunalne, socjalne i interwencyjne (budowane z budżetu gminy), przeznaczone na sprzedaż i wynajem, społeczno-czynszowe (realizowane z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego), indywidualne oraz zakładowe.

Badanie przeprowadzone wśród społeczności kołobrzeżan wykazało, iż posiadanie mieszkania jest dla wielu mieszkańców dobrem szczególnej wartości. W odniesieniu do niskich płac i sezonowego wzrostu bezrobocia, które to kwestie zostały w badaniu ankietowym uznane jako problemy stojące na drodze do lepszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców, zrosła się deprivacja potrzeb mieszkaniowych części kołobrzeżan. Należy mieć na uwadze, iż zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu możliwości prawidłowego wywiązywania się z zadań rodziny i jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Największym zarządcą mieszkań w mieście jest Kołobrzesckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o. Zarządza i administruje wszystkim zasobami mieszkaniowymi Gminy Miasto Kołobrzeg oraz powierzonymi zasobami części wspólnot mieszkaniowych. Towarzystwo prowadzi działalność inwestycyjną, która łączy elementy budownictwa socjalnego, komunalnego i komercyjnego.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych w Kołobrzegu w latach 2012-2014.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe Gminy Miasta Kołobrzeg w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkań komunalnych	1 730	1 594	1 585
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	78 265,65	72 811,17	71 286,81
liczba mieszkań socjalnych	171	178	178
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	5 309,52	6 137,85	6 137,85

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

W analizowanym okresie zasoby mieszkań komunalnych w mieście zmniejszyły się o 145 mieszkań, a w związku z tym zmalała również łączna powierzchnia użytkowa tych mieszkań.

W 2012 r. w Kołobrzegu było 171 mieszkań socjalnych, natomiast w dwóch następnych latach liczba mieszkań socjalnych była nieco większa i wynosiła 178 mieszkań. Tym samym wzrosła łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (z 5 309,52 m² w 2012 r. do 6 137,85 m² w 2013 r. i 2014 r.).

Przyznawaniem i wypłatą świadczeń w postaci dodatków mieszkaniowych zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu. Mogą z nich korzystać gospodarstwa domowe, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów wynikających z utrzymania mieszkania. Szczegółowe dane dotyczące tego typu świadczeń przedstawia kolejna tabela.

Tabela 5. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	860	882	879
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	7 782	8 124	7 965
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	1 508 387	1 622 915	1 605 160

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Liczba rodzin, którym w latach 2012-2014 decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy była w miarę stabilna (od 860 w 2012 r., poprzez 882 w 2013 r., do 879 w 2014 r.), podobnie jak liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (w kolejnych latach: 7 782, 8 124, 7 965). Na dodatki mieszkaniowe przeznaczono najwięcej funduszy w roku 2013, kiedy wypłacono łącznie 1 622 915 zł. Najmniej w analizowanym okresie na ten cel wydano w roku 2012, wypłacając dodatki mieszkaniowe o łącznej wartości 1 508 387 zł.

Od 1 stycznia 2014 r. MOPS realizuje zadanie polegające na przyznawaniu dodatku energetycznego osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy i które jednocześnie są stroną umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym oraz zamieszkują w miejscu dostawy tej energii. W 2014 r. mieszkańcom Kołobrzegu wypłacono 1 163 dodatki energetyczne na łączną kwotę 16 688 zł.

6. EDUKACJA I KULTURA, OPIEKA NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3

Jako proces trwający od dzieciństwa, edukacja jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Nie należy przy tym zapominać, że przedszkole i szkoła należą do głównych czynników socjalizacji, odpowiedzialnych za przekazanie informacji, umiejętności i wartości, które społeczeństwo uważa za ważne dla życia społecznego.

Nierówny dostęp do edukacji determinuje nierówność szans życiowych poszczególnych grup ludności.

W roku szkolnym 2014/2015 w Kołobrzegu funkcjonowały łącznie 34 placówki oświatowo-wychowawcze, z czego 25 publicznych. Poniżej ich wykaz:

1. Przedszkole Miejskie Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Juliana Tuwima, ul. Zygmuntowska 38,
2. Przedszkole Miejskie Nr 2 im. Wandy Chotomskiej, ul. Borzymowskiego 8,
3. Przedszkole Miejskie Nr 3 im. Marii Montessori, ul. Unii Lubelskiej 23,
4. Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 6 im. Janusza Korczaka, ul. Tadeusza Kościuszki 9,
5. Przedszkole Miejskie Nr 7, ul. Bogusława X 17,
6. Przedszkole Miejskie Nr 8 im. Jana Brzechwy, ul. Bociania 4a,
7. Przedszkole Miejskie Nr 10, ul. Okopowa 4,
8. Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Marynarzy Polskich, ul. Łopuskiego 15,
9. Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Bohaterów i Armii Wojska Polskiego, ul. Kupiecka 1,
10. Szkoła Podstawowa Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II, ul. Arciszewskiego 20,
11. Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Janusza Korczaka, ul. Poznańska 9,
12. Szkoła Podstawowa Nr 8 im. kpt. ż.w. Konstantego Maciejewicza, ul. Bogusława X 22,
13. Gimnazjum Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Bolesława Chrobrego, ul. Portowa 37,
14. Gimnazjum Nr 3 im. Zjednoczonej Europy, ul. Okopowa 1a,
15. Zespół Szkół w Kołobrzegu, ul. Lwowska 7,
16. Zespół Szkół Nr 2 im. Józefa Wybickiego, ul. Śliwińskiego 1,
17. Zespół Szkół Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza, ul. 1 Maja 47,
18. Zespół Szkół Nr 2 im. Bolesława III Krzywoustego, ul. Piastowska 5,
19. Zespół Szkół Morskich im. Polskich Rybaków i Marynarzy, ul. Arciszewskiego 21,
20. Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Mikołaja Kopernika, ul. Łopuskiego 42-44,
21. Zespół Szkół Ekonomiczno-Hotelarskich im. Emilii Gierczak, ul. Łopuskiego 13,
22. Zespół Szkół Policealnych, ul. Grottgiera 12,
23. Ognisko Pracy Pozaszkolnej, ul. Mazowiecka 1,
24. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy „Okruszek”, ul. Brzozowa 2,
25. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Piastowska 9.

Placówki niepubliczne:

26. Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Akademia Małego Europejczyka”, ul. Radomska 15,
27. Przedszkole Anglojęzyczne „Mały Poliglota”, ul. Starynowska 38,
28. Przedszkole Rodzinne Mądrowscy, ul. Wielkopolska 1b/1,
29. Niepubliczne Przedszkole „Różany Dworek na Ogrodach”, ul. Czarnieckiego 9d,
30. Społeczne Przedszkole Społecznego Towarzystwa Oświatowego, ul. Radomska 22a,
31. Zespół Placówek Oświatowych Morska Kraina w Kołobrzegu – Przedszkole „Morska Kraina”, ul. Obrońców Westerplatte 19 U1/1,
32. Zespół Placówek Oświatowych Morska Kraina w Kołobrzegu – Prywatna Szkoła Podstawowa „Morska Kraina”, ul. Jedności Narodowej 86,
33. Zespół Szkół Społecznych Nr 1 im. Zbigniewa Herberta Społecznego Towarzystwa Oświatowego, ul. Jedności Narodowej 58a,
34. Zespół Szkół Społecznych Nr 2 Społecznego Towarzystwa Oświatowego, ul. Radomska 22a.

Dla 16 pierwszych wymienionych wyżej placówek organem prowadzącym jest Gmina Miasto Kołobrzeg.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Placówki oświatowe w Kołobrzegu w roku szkolnym 2013/2014

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	16	1 548	177
^{w tym} przedszkola	13	1 306	155
^{w tym} oddziały przedszkolne w szkołach	10	242	22
szkoły podstawowe	7	2 769	269
szkoły gimnazjalne	6	1 434	191
szkoły ponadgimnazjalne	6	2 935	315

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg i Starostwa Powiatowego w Kołobrzegu.

Przyznawaniem i realizacją pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów (stypendia szkolne) zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu. W roku 2012 świadczenie przyznano 252 uczniom z 136 rodzin, w roku 2013 było to 220 uczniów (132 rodziny), a w 2014 – 209 uczniów ze 126 rodzin. Jak wynika z powyższych danych, realizacja stypendiów szkolnych miała w latach 2012-2014 tendencję spadkową. Wydatki Gminy Miasto Kołobrzeg na stypendia szkolne dla uczniów w kolejnych latach również są coraz niższe i przedstawiają się następująco: 2012 r. – 278 544 zł, 2013 r. – 195 505 zł, 2014 r. – 137 346 zł.

W Kołobrzegu funkcjonuje 16 placówek zapewniających opiekę przedszkolną, z czego 3 w szkołach podstawowych. Ogółem z placówek wychowania przedszkolnego korzysta 1 548 dzieci, nad których rozwojem czuwa 177 nauczycieli. W szkołach zorganizowanych jest po kilka oddziałów (3 szkoły posiadają łącznie 10 oddziałów przedszkolnych). Do 10 oddziałów przedszkolnych uczęszcza 242 dzieci, a pracuje w nich 22 nauczycieli.

Miasto posiada 7 szkół podstawowych (w tym jedną w Zespole Szkół), 6 szkół gimnazjalnych (w tym 2 w Zespole Szkół). Dwa gimnazja wychodzą z ofertą edukacyjną do osób dorosłych. Ponadto na terenie Kołobrzegu funkcjonuje 6 szkół ponadgimnazjalnych, Uniwersytet Trzeciego Wieku (ul. Okopowa 15A), Centrum Kształcenia Ustawicznego w Zespole Szkół Ekonomiczno-Hotelarskich im. Emilii Gierczak (ul. Łopuskiego 13) i Zakład Aktywności Zawodowej (ul. Mazowiecka 29).

ŻŁOBKI

Istotne znaczenie dla mieszkańców miasta ma funkcjonowanie w Kołobrzegu Żłobka "Krasnal", placówki miejskiej, który zapewnia opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia do 3 roku życia dziecka. W placówce funkcjonują cztery grupy wiekowe, z których każda posiada jadalnię, bawialnię, sypialnię, szatnię, łazienkę. Opieka nad dziećmi w żłobku odbywa się od poniedziałku do piątku w godzinach od 6:30 do 16:30 przez cały rok.

Na koniec 2014 r. żłobek dysponował 115 miejscami, które były w pełni wykorzystane z wyjątkiem miesięcy wakacyjnych (urlopy rodziców). Na miejsce w żłobku w roku 2014 r. oczekiwało 6 dzieci. Łączny wymiar zatrudnienia w placówce wynosi 28 i ½ etatu, dodatkowo 4 osoby, w tym lekarz pediatra, zatrudnione są na umowy zlecenia.

Oprócz Żłobka „Krasnal” w mieście funkcjonowały do roku 2016 trzy żłobki niepubliczne, posiadające wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych prowadzących

działalność na terenie miasta (łącznie 73 miejsca dla dzieci). Placówki te mogą korzystać z dotacji celowej udzielanej z budżetu Gminy Miasto Kołobrzeg na każde dziecko w wieku do lat trzech objęte opieką w żłobku, będące mieszkańcem Kołobrzegu.

Szeroko rozumianą działalność kulturalną w Kołobrzegu prowadzą instytucje kultury wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 7. Placówki działające w obszarze kultury w Kołobrzegu

lp.	nazwa	adres
1.	Regionalne Centrum Kultury im. Zbigniewa Herberta	ul. Solna 1
2.	Galeria Sztuki Współczesnej – Dział Wystawienniczy RCK	ul. Armii Krajowej 12
3.	Placówki wsparcia dziennego Regionalnego Centrum Kultury:	
	Świetlica osiedlowa	ul. Jedności Narodowej 42
	Świetlica osiedlowa	ul. Graniczna 3
	Świetlica osiedlowa „Na Ogrodach”	ul. Czarnieckiego 5f
4.	Placówka wsparcia dziennego – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze „Słoneczko” Towarzystwa Przyjaciół Dzieci	ul. Mariacka 40
5.	Placówki wsparcia dziennego – Świetlica na osiedlu Podczele w Parafii św. Michała Archanioła	ul. Ostrobramska 1
6.	Miejska Biblioteka Publiczna im. Galla Anonima – główna siedziba	ul. Frankowskiego 3
	Miejska Biblioteka Publiczna – Wypożyczalnia Beletrystyki	ul. Brzozowa 9a
	Miejska Biblioteka Publiczna – Biblioteka Młodzieżowa	ul. Brzozowa 9a
	Miejska Biblioteka Publiczna – Biblioteka Dziecięca	ul. Brzozowa 9a
	Filia MBP Nr 1	ul. Czarnieckiego 5f
	Filie MBP Nr 2	ul. Arciszewskiego 4a/2
	Punkt biblioteczny w Szkole Podstawowej Nr 6	ul. Poznańska 9
	Punkt biblioteczny w Zespole Szkół w Podczelu	ul. Lwowska 9
7.	Kino „Wybrzeże”	ul. Łopuskiego 24
8.	Muzeum Oręża Polskiego – siedziba główna	ul. Armii Krajowej 13
	Skansen Morski – Oddział Muzeum Oręża Polskiego	ul. Bałtycka 31
9.	Muzeum Patria Colbergensis	ul. Armii Krajowej 12
10.	Ognisko Pracy Pozaszkolnej	ul. Mazowiecka 1
11.	Chór „Pionier”	ul. Armii Krajowej 12
12.	Chór „Jedność”	ul. Graniczna 7
13.	Chór „Cantores Colabregae”	ul. Solna 1
14.	Chór „Cantabile”	ul. Mazowiecka 28
15.	Zespół Śpiewaczy „Retrowianki”	ul. Okopowa 15a
16.	Studio Wokalne „Majol”	ul. Łopuskiego 2
17.	Zespół Piosenki i Tańca „Tirlitonki” w Szkole Podstawowej Nr 4	ul. Kupiecka 1
18.	Zespół Taneczny „Algi” w Szkole Podstawowej Nr 8	ul. Bogusława X 22

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

Regionalne Centrum Kultury im. Zbigniewa Herberta w Kołobrzegu prowadzi szeroko zakrojone działania kulturalne poprzez organizację imprez i projektów o zasięgu lokalnym oraz krajowym i międzynarodowym. Jest też koordynatorem amatorskiego ruchu artystycznego oraz form edukacji kulturalno-oświatowej. Działają tutaj grupy i zespoły o profilu muzycznym, teatralnym, recytatorskim, plastycznym, tanecznym. W ramach RCK

działają liczne pracownie, kluby, chóry. Wszystkie zajęcia prowadzą wykwalifikowani instruktorzy. Regionalne Centrum Kultury organizuje także m.in. koncerty muzyczne, wernisaże, spektakle teatralne profesjonalnych oraz amatorskich grup i artystów oraz przeglądy twórczości amatorskiej.

Galeria Sztuki Współczesnej – Dział Wystawienniczy RKC organizuje wystawy i wernisaże plastyków kołobrzeskich, krajowych i zagranicznych. Prowadzi także działalność edukacyjną dla dzieci i młodzieży (lekcje sztuki, komentarze do wystaw, projekcje filmów o sztuce) oraz wydawniczą.

W podziemiach ratusza miejskiego mieści się muzeum „Patria Colbergiensis”, które zostało otwarte w 2014 roku. Pomieszczenia zaadaptowali mieszkańcy, prezentując za pomocą zgromadzonych zabytków historię miasta.

Ważną placówką kulturalną jest Miejska Biblioteka Publiczna im. Galla Anonima w Kołobrzegu. Biblioteka posiada wypożyczalnię ogólną, wypożyczalnię beletrystyki, bibliotekę młodzieżową i bibliotekę dziecięcą. Ma dwie filie oraz dwa punkty biblioteczne. W Kołobrzegu działa także filia Biblioteki Pedagogicznej im. Zenona Klemensiewicza z Koszalina.

Seanse filmowe można obejrzeć w jednosalowym Kinie „Wybrzeże”, które posiada około 290 miejsc na widowni.

Główną siedzibą Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu jest Pałac Braunschweigów. W muzeum prezentowane są wystawy stałe, m.in. Dzieje Oręża Polskiego, Dzieje Kołobrzegu, Zbiory meteorologiczne. Jednym z działów Muzeum jest Skansen Morski – stała ekspozycja plenerowa wyslipowanych okrętów wojennych oraz towarzyszących im zabytków techniki morskiej, umieszczona w Porcie Rybackim.

W roku 2014 Regionalne Centrum Kultury zatrudniało 30 pracowników, a ofertą kulturalną objęto 105 026 osób. Placówki wsparcia dziennego dla dzieci (świetlice osiedlowe) w tym samym czasie zatrudniały 6 pracowników i obejmowały opieką 120 dzieci i młodzieży. Z bibliotek, filii i punktów bibliotecznych skorzystało w roku 2014 w Kołobrzegu 81 976 osób (obsługa 22 pracowników). Muzea zatrudniały w tym czasie 33 pracowników, którzy obsłużyli 131 500 osób odwiedzających.

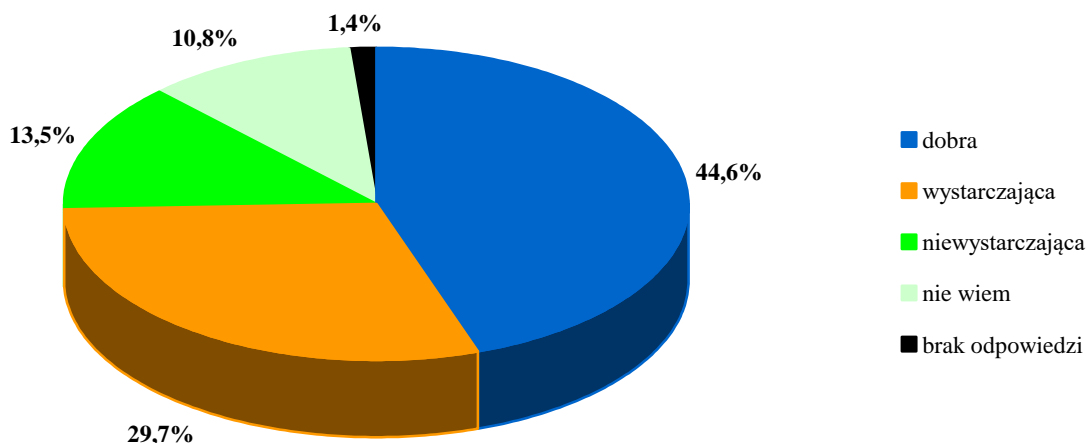
W Kołobrzegu bardzo aktywnie działają media lokalne: portale internetowe, prasa, lokalna telewizja i rozgłośnia radiowa.

Przez cały rok w Kołobrzegu mają miejsce liczne wydarzenia kulturalne o zasięgu lokalnym, krajowym i zagranicznym, m.in. RCK Pro JAZZ Festiwal, Kołobrzescki Festiwal Filmowy "Sensacyjne Lato Filmów", Międzynarodowy Festiwal „Muzyka w Katedrze”, Międzynarodowe Spotkania z Folklorem „Interfolk”, Ogólnopolski Przegląd Twórczości Zbigniewa Herberta „Herbertiada” – konkurs recytatorski, Sunrise Festival, Festiwal Piosenki Poetyckiej im. Jacka Kaczmarskiego „Nadzieja”. W okresie letnim w mieście odbywają się otwarte koncerty muzyczne, pikniki, imprezy promujące miasto i jego związek z morzem oraz koncerty popularnych piosenkarzy, muzyków, kabaretów.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom Kołobrzegu pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat dostępu do placówek oświatowo-wychowawczych oraz do placówek kultury w mieście.

Wykres 1 przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej w mieście.

Wykres 1. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w mieście?

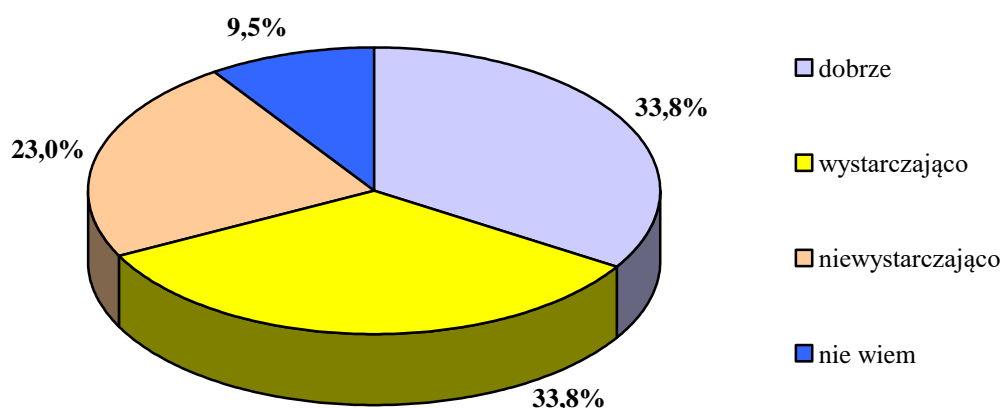
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów (74,3%) pozytywnie oceniła ofertę edukacyjną szkół w Kołobrzegu, udzielając odpowiedzi, iż jest ona dobra (44,6%) lub wystarczająca (29,7%). Natomiast 13,5% ankietowanych uznało ofertę edukacyjną za niewystarczającą. Prawie 11% ankietowanych nie potrafiło dokonać oceny tej oferty, wybierając odpowiedź „nie wiem”. W jednym przypadku nie udzielono odpowiedzi w tej kwestii.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie dotyczące oceny stanu bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół uzyskano następujące odpowiedzi: 51,4% badanych oceniło ten stan jako dobry, a tylko 2,7% uznało, że jest on na złym poziomie. Trudności z odpowiedzią miało 44,6% ankietowanych, którzy wybrali odpowiedź „trudno ocenić” (33,8%) lub „nie wiem” (10,8%). Jeden z ankietowanych nie wskazał odpowiedzi.

Wśród innych pytań służących diagnozie oferty oświatowej na terenie miasta, znalazło się pytanie: „Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców?”. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 2. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta opieki przedszkolnej została przez większość (67,6%) ankietowanych oceniona pozytywnie. Taka sama część badanych jest zdania, iż jest ona wystarczająca lub dobra

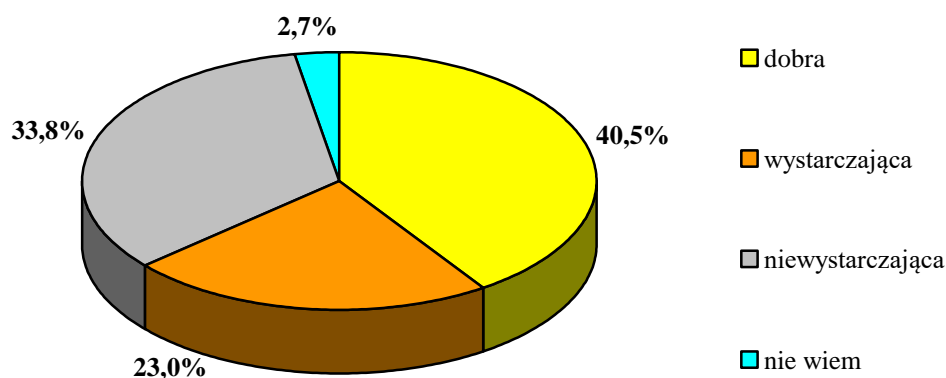
(po 33,8%). Niezadowolenie wyraziło tylko 23,0% badanych. Zdania w tej kwestii nie posiadało 9,5% badanych, ale wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi w tej kwestii.

Ankietowani wymieniali także placówki oświatowo-wychowawcze, których ich zdaniem brakuje. Najczęściej wskazywano na: świetlice (w tym socjoterapeutyczne oraz takie, które oferowałyby zajęcia w soboty przynajmniej do godziny 14), Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, żłobki, przedszkola, placówki diagnostyczno-specjalistyczne dla dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi, szkołę muzyczną II stopnia, Edukacyjne Centrum Rozwoju Dzieci i Młodzieży, studium policealne, Szkołę Mistrzostwa Sportowego, bursę międzyszkolną, szkolne schroniska młodzieżowe, Szkolny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy, uczelnie wyższe (w tym wyższe szkoły techniczne), szkoły tańca, szkółki żeglarskie, szkoły podstawowe w systemie zaocznym lub wieczorowym oraz pogotowie opiekuńcze dla dzieci.

Wyrażono także niezadowolenie z małego wyboru szkół średnich (kształcących praktycznie i doskonalących zawodowo), skromnej oferty darmowych zajęć pozalekcyjnych, słabej dostępności do placówek umożliwiających rozwijanie artystycznych zainteresowań młodych osób (wysokie opłaty). Ponadto dostrzeżono braki infrastrukturalne wśród istniejących placówek, a dotyczące braku sali gimnastycznej lub boiska sportowego.

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej. Uzyskane wyniki prezentuje wykres 3.

Wykres 3. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta kulturalna w Kołobrzegu została oceniona pozytywnie przez 63,5% badanych, z czego 40,5% uznało ją za dobrą, a 23,0% za wystarczającą. Natomiast 33,8% respondentów oceniło ją jako niewystarczającą. Sporadycznie pojawiały się przypadki osób, które nie potrafiły dokonać oceny (2,7%).

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o placówki kulturalne, których brakuje w mieście, bądź do których dostęp jest ograniczony, uczestnicy badania wskazywali na: teatr, kino, kryte lodowisko, kompleksy basenowe, kluby młodzieżowe, kluby osiedlowe, Centrum Kongresowo-Wystawiennicze, salę koncertową, operę, amfiteatr, biblioteki. Respondenci zaznaczyli przy tym, iż istniejące obiekty RCK są słabo wykorzystywane. Wskazano także na małą promocję zespołów ludowych i niewystarczającą organizację wycieczek przez działające placówki kulturalne.

7. OCHRONA ZDROWIA

Przy obecnym stanie wiedzy i możliwościach edukacyjnych społeczeństwo zdaje sobie sprawę, jak istotna dla zachowania zdrowia jest profilaktyka. Styl życia i zachowania prozdrowotne determinują poziom sprawności osób w każdej grupie wiekowej. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Z danych Urzędu Miasta Kołobrzeg wynika, że mieszkańcy Kołobrzegu mają zapewnioną opiekę zdrowotną poprzez usługi 78 zakładów opieki zdrowotnej (z czego 11 świadczy usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej – lekarze rodzinni). Wśród ZOZ 10 stanowią placówki niepubliczne. W mieście zlokalizowany jest jeden szpital – Regionalny Szpital w Kołobrzegu, 4 pracownie analityczne, 5 pracowni USG, 44 gabinety stomatologiczne, 2 stacje dializ oraz 30 aptek. Zabiegi fizjoterapeutyczne świadczy 8 placówek opieki zdrowotnej. W mieście funkcjonuje także Hospicjum Domowe Victoria, prowadzone przez Stowarzyszenie Viktoria dla Osób z Chorobą Nowotworową w Kołobrzegu. Obecnie, m.in. dzięki ofiarności mieszkańców miasta, trwa budowa docelowej siedziby hospicjum.

W związku z brakiem szczegółowych danych dotyczących opieki ambulatoryjnej na terenie miasta, poniżej przytoczono dane szacunkowe dla Kołobrzegu wynikające ze „Sprawozdania o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w powiecie kołobrzesckim – MZ-11” za rok 2014, udostępnionego przez Wydział Zdrowia Publicznego Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie (dla Kołobrzegu przyjęto dane w proporcji równej liczbie mieszkańców miasta w stosunku do liczby mieszkańców powiatu według GUS na 31.12.2014 r.). Ambulatoryjna opieka zdrowotna mieszkańców miasta w roku 2014 r. przedstawia się następująco:

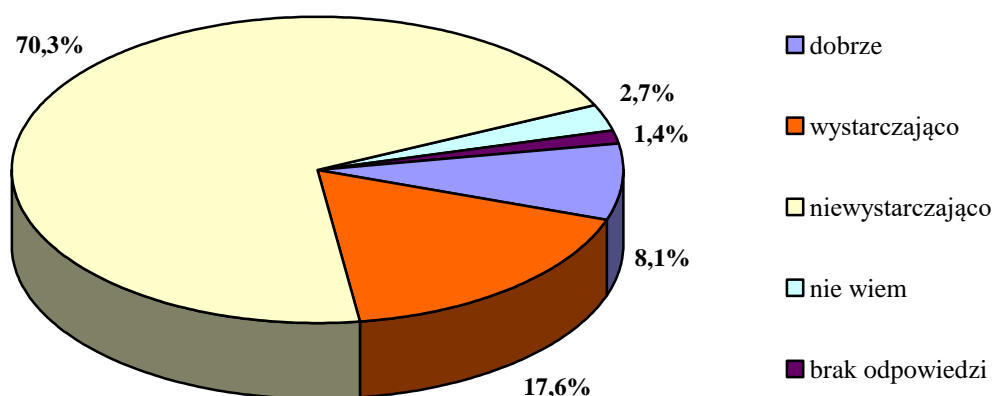
- liczba osób, które złożyły deklaracje do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (lekarz rodzinny) – 33 853, w tym osób w wieku 0-18 lat – 6 572,
- liczba dzieci i młodzieży objętych czynną opieką lekarza rodzinnego z powodu chorób przewlekłych – 1 766 (schorzenia najczęściej występujące: alergie (dychawica oskrzelowa, skórne, pokarmowe), niedokrwistość, zniekształcenia kręgosłupa, zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, otyłość),
- liczba osób w wieku 19 lat i więcej objętych czynną opieką lekarza rodzinnego z powodu chorób przewlekłych – 13 331 (schorzenia najczęściej występujące: choroby układu krążenia, układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, choroby obwodowego układu nerwowego, przewlekłe choroby układu trawiennego, cukrzyca, przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa, choroby tarczycy), w tym osób w wieku 65 i więcej lat – 4 827,
- liczba kobiet zbadanych cytologicznie – 412,
- liczba kobiet w ciąży objętych opieką poradni, które zgłosiły się do poradni po raz pierwszy – 79,
- liczba porad udzielonych kobietom w ciąży 448,
- liczba niemowląt zbadanych w ramach porad patronażowych oraz badań bilansowych (w tym przesiewowych) – 947, tj. 91% niemowląt podlegających badaniu,
- liczba noworodków objętych wizytami profilaktycznymi położnych/pielęgniarek – 469,

- liczba dzieci do lat 3, którym lekarze podstawowej opieki zdrowotnej udzielili porad profilaktycznych – 922,
- liczba dzieci i młodzieży w wieku od 2 lat do ukończenia 19. roku życia (ostatnia klasa szkoły ponadgimnazjalnej) zbadanych w terminie w ramach profilaktycznych badań lekarskich – 2 005, tj. 71% liczby dzieci i młodzieży podlegających badaniu.

W Kołobrzegu ma swoją siedzibę także Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom Kołobrzegu trzy pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat dostępu do ochrony zdrowia w mieście oraz deficytów w tym zakresie. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi dotyczących oceny funkcjonowania ochrony zdrowia w Kołobrzegu.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia funkcjonowanie ochrony zdrowia w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największa grupa respondentów (70,3%) oceniła funkcjonowanie ochrony zdrowia w mieście na „niewystarczająco”. Z kolei 8,1% wybrało ocenę dobrą, a 17,6% wystarczającą. Około 4% ankietowanych miało trudności z udzieleniem odpowiedzi (odpowiedzi „nie wiem” lub ich brak).

Respondenci w badaniu ankietowym zgłaszali swoje opinie dotyczące niedoborów zatrudnienia lekarzy w mieście. Najczęściej wymieniano: endokrynologa, chirurga dziecięcego, psychiatrę (w tym dziecięcego), neurologa (w tym dziecięcego), geriatrę i onkologa, ortopedę, ortodontę, kardiologa, dermatologa i neurochirurga. Sporadycznie pojawiały się także inne specjalizacje lekarzy t.j.: stomatolog, diabetolog, chirurg szczękowy, gastrolog, okulista, urolog, pediatra, alergolog, reumatolog, internista, psycholog, rehabilitant, proktolog, ginekolog, hematolog, radiolog i lekarz rodzinny.

Wśród działań, które zdaniem ankietowanych należałoby podjąć w Kołobrzegu celem zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, najczęściej wymieniano zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług medycznych poprzez zatrudnienie większej liczby lekarzy specjalistów, pielęgniarek, zwiększenie liczby poradni specjalistycznych, zwiększenie oferty rehabilitacyjnej dla pacjentów, skrócenie czasu oczekiwania do lekarzy specjalistów, zwiększenie nakładów finansowych i kontraktów z NFZ oraz dostosowanie opieki długoterminowej do potrzeb lokalnych. Część obecnych pacjentów w szpitalu wymaga długoterminowej opieki medycznej (obecnie nie ma oddziału opiekuńczo-pielęgniacyjnego), dlatego ważne dla mieszkańców jest dostosowanie rynku usług w tym zakresie poprzez oferty zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych.

Mieszkańcy oczekują zwiększenia liczby lekarzy dyżurujących w niedziele i święta, dyżurujących w godzinach nocnych (po 18), a także w sezonie letnim. Ankietowani wskazują, iż należy opracować i wdrożyć program promocji zdrowia, w tym zdrowia psychicznego. Postulują ponowne wprowadzenie gabinetów stomatologicznych do szkół kołobrzeskich. Zdaniem badanych, profilaktyczne szczepienia powinny obejmować także seniorów.

Według pozyskanych w badaniu danych należy zwiększyć liczbę i poprawić jakość prowadzonych programów profilaktycznych (spotkania edukacyjne ze specjalistami, promowanie zdrowego stylu życia poprzez współpracę szkół, instytucji ochrony zdrowia, klubów sportowych i samorządów). Ważne dla mieszkańców są również inwestycje w niezbędny sprzęt diagnostyczny i aparaturę medyczną oraz dostęp do szybkiej pomocy medycznej dzięki służbom ratunkowym oraz dostępności karettek pogotowia.

Zdaniem części respondentów należy poprawić jakość udzielanej pomocy w izbie przyjęć w szpitalu. Pojawiły się także pomysły dotyczące wprowadzenia rejestracji internetowej oraz wprowadzenia dofinansowań na badania specjalistyczne, które trzeba wykonać w innych miejscowościach z uwagi na brak specjalisty na miejscu.

8. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

W latach 2012-2014 w Kołobrzegu oddano do użytku trzy duże, nowe obiekty o charakterze sportowym lub rekreacyjnym:

- boiska sportowe przy Szkole Podstawowej Nr 4;
- boiska sportowe przy Szkole Podstawowej Nr 3;
- Hotel Diune, który posiada bazę noclegową dla 130 osób.

Obecnie w mieście znajduje się 18 obiektów sportowych i rekreacyjnych.

Wykaz obiektów przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Obiekty sportowe i rekreacyjne w Kołobrzegu

lp.	obiekt	adres
1.	Hala Sportowa MOSiR w Kołobrzegu	ul. Łopuskiego 36-38
2.	Miejski Stadion Piłkarski im. Sebastiana Karpiniuka	ul. Śliwińskiego 10
3.	Euroboisko MOSiR w Kołobrzegu	ul. Łopuskiego 36-38
4.	Hala Łucznicza im. Stanisława Stuligłowy	ul. Łopuskiego 36-38
5.	Sala Sportowa MOSiR w Kołobrzegu	ul. Wąska 1
6.	Kompleks basenowy przy Hali Milenium	ul. Łopuskiego 36-38
7.	Hala sportowa przy Szkole Podstawowej Nr 6	ul. Poznańska 6
8.	Boiska sportowe przy Szkole Podstawowej Nr 6	ul. Poznańska 6
9.	Boiska sportowe przy Gimnazjum Nr 1	ul. Portowa22
10.	Boisko „Orlik” przy Szkole Podstawowej Nr 5	ul. Arciszewskiego 20
11.	Zespół boisk sportowych przy Gimnazjum Nr 3	ul. Okopowa 1A
12.	Boisko „Orlik” na Osiedlu Witkowice	ul. Makuszyńskiego
13.	Boiska przy Zespole Szkół na Osiedlu Podczele w Kołobrzegu	ul. Lwowska 7
14.	Boiska sportowe przy Szkole Podstawowej Nr 4	ul. Kupiecka 1
15.	Boiska sportowe przy Szkole Podstawowej Nr 8	ul. Bogusława X 22
16.	Boiska sportowe przy Szkole Podstawowej Nr 3	ul. Łopuskiego 15
17.	Korty Tenisowe „Tenis Park Kołobrzeg”	ul. Sikorskiego 1
18.	Plac rekreacyjno-sportowy z kortem tenisowym i torem do jazdy na deskorolce na Osiedlu Ogrody	Osiedle Ogrody

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

Na terenie miasta działa Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który m.in. prowadzi miejskie obiekty sportowe, zarządza kołobrzeską plażą i mołem. MOSiR jest organizatorem, współorganizatorem lub koordynatorem wielu miejskich i krajowych imprez sportowych i rekreacyjnych. Udostępnia także swoją bazę sportową innym podmiotom, w tym klubom sportowym. W Kołobrzegu funkcjonuje 39 klubów sportowych, w tym 8 uczniowskich. Zestawienie organizacji sportowych działających w Kołobrzegu przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 9. Organizacje sportowe w Kołobrzegu

lp.	nazwa organizacji	adres
1	Kołobrzeski Klub Koszykówki „Kotwica Kołobrzeg S.A.	ul. Łopuskiego 36
2	Miejski Klub Piłkarski „Kotwica Kołobrzeg”	ul. Łopuskiego 36-38
3	Stowarzyszenie Koszykówki Kołobrzeskiej „Kotwica Kołobrzeg”	ul. Łopuskiego 38
4	Futbolowe Centrum Szkolenia Młodzieży	ul. Brzozowa 13/3
5	Akademia Piłkarska „Kotwica Kołobrzeg”	ul. Wschodnia 11/6
6	Kołobrzeski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny „Sztorm”	ul. Łopuskiego 42
7	Kołobrzeskie Stowarzyszenie Łuczników „Mewa”	ul. Łopuskiego 36-38
8	Ludowy Klub Sportowy „Viking”	ul. Łopuskiego 36-38
9	Kołobrzeskie Stowarzyszenie Piłkarskie „Żaki’94”	ul. W. Młodych 21/3
10	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Kotwica 50”	ul. 1-ego Maja 47
11	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Siódemka”	ul. Okopowa 1 a
12	Uczniowski Klub Sportowy „Ósemka”	ul. Bogusława X/22
13	Uczniowski Klub Sportowy „Zapasy Kołobrzeg”	ul. Arciszewskiego 20
14	Uczniowski Klub Sportowy „Błękitni 6”	ul. Poznańska 9
15	Uczniowski Klub Żeglarski „Błękitni Kołobrzeg”	ul. Warzelnicza 1
16	UKS OPP Powiat Kołobrzeski	ul. Mazowiecka 1
17	UKS Bałtyk – Morska Odyseja	ul. Rodziewiczówny 1
18	Kołobrzeskie Stowarzyszenie Amatorskiej Piłki Nożnej	ul. Źródłana 3/13
19	Kołobrzeski Klub Szachowy „Gens”	ul. Dubois 30
20	Stowarzyszenie Bieg Zaślubin	ul. Kniewskiego 15/7
21	Klub Sportowy GOLF-NET	ul. Kasprowicza 13
22	Tenis Park Kołobrzeg	ul. Sikorskiego 1
23	Kołobrzeskie Towarzystwo Cyklistów	ul. Bajeczna 8
24	Kołobrzeskie Towarzystwo Kultury Fizycznej Sportu i Rekreacji „Wybrzeże”	ul. Łopuskiego 36
25	Nadmorski Basket Amatorski	ul. Łopuskiego 36
26	Miejski Klub Pływacki „Kołobrzeg”	ul. Łopuskiego 38
27	Stowarzyszenie Turystyki Rowerowej „Bicykl”	ul. Zaplecza 7G/13
28	Oddział PTTK w Kołobrzegu im. J. Frankowskiego	ul. Zwycięzców 5/1
29	Sekcja Radość Olimpiady Specjalne Polska – SOSW „Okruszek”	ul. Brzozowa 2
30	Polski Związek Wędkarski Koło Miejskie	ul. Mazowiecka 38/3A
31	Kołobrzeski Klub AIKIDO	ul. Wschodnia 13/23
32	Klub Sportowy Szczerek Fight Team	ul. 1 Maja 47
33	TOP SPIN	ul. Szpitalna 7
34	Klub Strzelecki Kołobrzeg	ul. Łopuskiego 38
35	UKS Kyokushin Buntai Karate	ul. Tuwima 9
36	Fala Boksu	ul. Unii Lubelskiej 16/9

37	Jacht Klub Morski „Joseph Conrad”	ul. Warzelnicza 3
38	La Passion	ul. Wolności 16a/4
39	Jacht Klub Kołobrzeg	ul. Warzelnicza 1

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

W mieście odbywa się wiele imprez sportowych i rekreacyjnych, w których uczestniczą zarówno mieszkańcy, jak i goście spoza miasta. Niektóre spotkania mają charakter międzynarodowy (np. Międzynarodowy Bieg Zaślubin – cykliczna impreza sportowa odbywająca się w Kołobrzegu nieprzerwanie od 1987 roku) lub krajowy (m.in. zawody sportowe, gale bosku, imprezy rekreacyjne na plaży). Wiele lokalnych imprez sportowo-rekreacyjnych organizowanych jest przez stowarzyszenia (np. Regaty Smoczych Łodzi), szkoły lub rady i zarządy osiedli.

Z danych Urzędu Miasta Kołobrzeg wynika, że Kołobrzeg posiada bardzo dobrze rozwiniętą bazę obiektów zbiorowego zakwaterowania. Składają się na nią kwatery prywatne, hotele, ośrodki sanatoryjno-uzdrowiskowe, pensjonaty, camping, schronisko młodzieżowe oraz motele. W Kołobrzegu nie ma gospodarstw agroturystycznych. Liczba miejsc noclegowych w ośrodkach wczasowych (68 podmiotów) wynosi 12 404, a liczba miejsc w obiektach zbiorowego zakwaterowania (17 podmiotów) z wyłączeniem kwater prywatnych i ośrodków wczasowych wynosi 4 132. Kwatery prywatne zapewniają około 5 340 miejsc noclegowych. Łącznie Kołobrzeg posiada bazę noclegową przygotowaną do przyjęcia równocześnie 21 876 turystów i kuracjuszy.

Do szczególnych atrakcji turystycznych miasta należą: molo, latarnia morska, Pomnik Zaślubin z Morzem, Pomnik Sanitariuszki, Port Morski, Europark Wschodni, bindaż grabowy, Reduta Morast, Reduta Solna, Marina Solna, Ratusz, Baszta Lontowa (i inne pozostałości dawnej twierdzy warownej), Skansen morski, Muzeum Oręża Polskiego i Muzeum Patria Colbergiensis, Amfiteatr, Bazylika Mniejsza z tarasem widokowym. Wymienić także należy: Regionalne Centrum Kultury im. Z. Herberta, kamienicę mieszczańską z XV w., Falochron Wschodni, Kompleks Sportowy Milenium, ścieżki rowerowe i piesze z wytyczonymi szlakami. Warto odwiedzić też liczne parki i skwery: Europark Wschodni; Park im. S. Żeromskiego; Park im. Jedności Narodowej; Park im. A. Fredry; Park im. 3 Dywizji Piechoty Wojska Polskiego; Park im. H. Dąbrowskiego; Park teatralny; Skwer przy ul. Zwycięzców; Skwer im. A. Przybylskiego; Skwer 18 Marca; Skwer Pionierów Kołobrzegu.

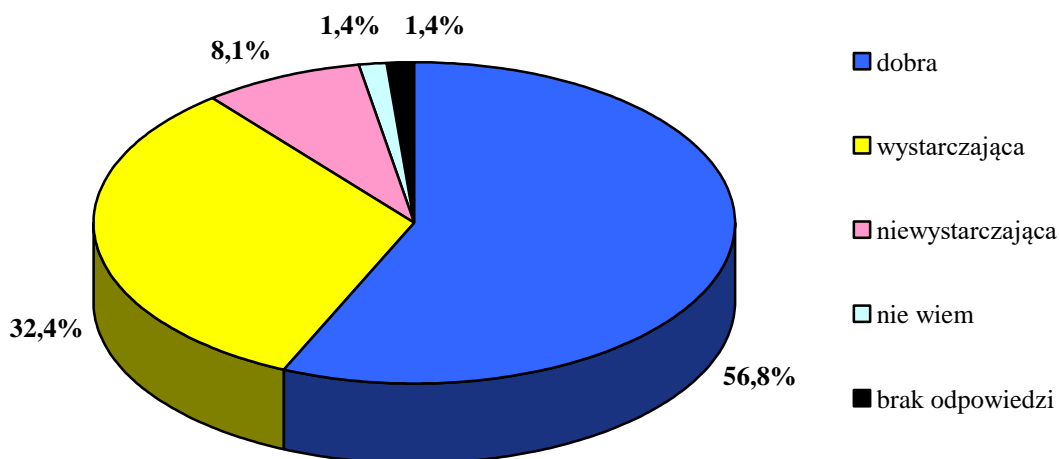
Niesłabnącą popularnością odwiedzających miasto cieszą się plaże i molo. Coraz większe uznanie turystów, także zagranicznych, zdobywają również rozwijające się nowoczesne salony SPA.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono przedstawicieli lokalnej społeczności o ocenę oferty miasta w zakresie sportu i rekreacji.

Łącznie 89,2% respondentów oceniło dostępną ofertę sportowo-rekreacyjną jako dobrą lub wystarczającą, a 8,1% przyznało, że jest ona niewystarczająca. Pozostała część ankietowanych miała trudności z dokonaniem odpowiedzi na to pytanie (odpowiedzi „nie wiem” lub „brak odpowiedzi”).

Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Jaka jest według Pani/Pana oferta miasta w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród działań, jakie należy podjąć w celu dostosowania oferty rekreacyjno-sportowej do potrzeb mieszkańców, ankietowani wymieniali: obniżenie cen biletów wejściowych dla kołobrzeżan (szczególnie dla dzieci i młodzieży), udostępnienie dla społeczności istniejącej infrastruktury sportowej (boisk, siłowni, basenów), rozszerzenie oferty zajęć sportowo-rekreacyjnych w godzinach popołudniowych. Bezpłatna oferta zajęć sportowych jest obecnie niezadowolająca dla ankietowanych i wymaga wprowadzenia zmian uwzględniających potrzeby mieszkańców. Rozwiązaniem niezbędnym do wprowadzenia szerszej oferty bezpłatnych zajęć sportowych jest zwiększenie dofinansowań dla klubów sportowych, wprowadzenie obniżek dla rodzin z dziećmi oraz wprowadzenie stypendium sportowego dla zdolnej młodzieży.

Zdaniem mieszkańców, w szkołach należy zadbać o właściwą edukację sportową poprzez przekaz wiedzy teoretycznej i ćwiczenia usprawniające, które mogłyby się odbywać w ramach dodatkowych zajęć wychowania fizycznego. W celu mobilizacji sportowej warto organizować międzyszkolne konkursy sportowe, tworzyć w szkołach sekcje piłki nożnej, piłki ręcznej, czy też sekcje żeglarskie. Samorząd miasta powinien, zdaniem ankietowanych, zadbać o właściwą promocję realizowanych na terenie Kołobrzegu akcji, a instytucje działające w obszarze sportu, turystyki i rekreacji powinny organizować wyjazdy na międzynarodowe imprezy sportowe.

W zakresie dostosowania infrastruktury sportowej zgłaszano zapotrzebowanie na: budowę jednego pełnowymiarowego basenu (w celu organizowania imprez krajowych), budowę parku wodnego, parku rozrywki, stadionu lekkoatletycznego, hali sportowej, boisk (na każdym osiedlu), zadaszenie lodowiska, a także wyremontowanie amfiteatru oraz muszli koncertowej. Zdaniem ankietowanych, należy kontynuować prace mające na celu zwiększenie długości szlaków pieszych i rowerowych oraz zwiększyć liczbę zewnętrznych siłowni i placów zabaw dla dzieci.

9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne oparte jest na fundamencie przepisów prawnych, relacji struktur społecznych oraz panujących w nich norm i zwyczajów. Jednym z podstawowych warunków prawidłowego funkcjonowania zorganizowanej zbiorowości ludzkiej jest posiadanie określonego systemu wartości, na podstawie którego tworzone są reguły

wyznaczające akceptowalne i dopuszczalne sposoby postępowania. Wszelkie inne zachowania, odbiegające od przyjętych w danej społeczności norm, uznawane są za dewiacje.

Jednym z czynników naruszającym przyjęte normy i obowiązujący porządek danej społeczności jest przestępczość. Jej formy oraz intensywność oddziałują na formowanie się postaw i zachowań ludności. Wszelkie czynniki zakłócające funkcjonowanie społeczności według ustalonych i przyjętych zasad stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego. Obecnie stan bezpieczeństwa publicznego w kraju monitorują specjalnie do tego powołane instytucje, najczęściej Policja i straż gminna (miejska).

W Kołobrzegu działa Komenda Powiatowa Policji. Według danych KPP na terenie miasta w roku 2014 wszczęto 1 575 nowych postępowań, stwierdzono 1 845 przestępstw. Wśród tych przestępstw było 9 czynów popełnionych przez osoby nieletnie (dokonało ich 9 nieletnich sprawców).

W roku 2014 w Kołobrzegu odnotowano łącznie 653 sprawców przestępstw. Najwięcej osób dokonało przestępstw przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii (95 sprawców, 120 wszczętych postępowań, 124 stwierdzone przestępstwa). Znaczna była też liczba sprawców, którzy dopuścili się prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwym (86 sprawców, 86 wszczętych postępowań, 90 stwierdzonych przestępstw). Kolejna kategoria sprawców dokonała przestępstwa w formie kradzieży (77 sprawców, 425 wszczętych postępowań, 437 stwierdzonych przestępstw). Pozostałe grupy sprawców uporządkowane według rodzaju przestępstwa w kolejności malejącej prezentują się następująco: kradzieże z włamaniem (30 sprawców), rozbój (24 sprawców), znęcanie się (20 sprawców), zniszczenie lub uszkodzenie mienia (18 sprawców), uszkodzenie ciała (13 sprawców), bójka lub pobicie (6 sprawców), przestępstwa przeciwko wolności seksualnej (3 sprawców). Najwięcej postępowań wszczęto w związku z kradzieżami (425), kradzieżami z włamaniem (229) oraz przestępstwami dotyczącymi narkomanii (120), zaś najmniej w związku z rozbojem (23), przestępstwami dotyczącymi wolności seksualnej (9) oraz bójek (3). Nieletni dopuszczali się najczęściej kradzieży (5 sprawców), przestępstw dotyczących narkomanii (2 sprawców), a pojedyncze przypadki odnotowano w przestępstwach przeciwko wolności seksualnej i dotyczących uszkodzeniach ciała.

Powyższe dane pozwalają zauważyć, iż w mieście istnieje duże ryzyko zagrożenia bezpieczeństwa związane z narkotykami i innymi środkami odurzającymi. Kolejnym czynnikiem zakłócającym bezpieczeństwo publiczne w mieście są kradzieże (w tym z włamaniem). Wyzwaniem instytucji działających w Kołobrzegu jest właściwe rozpoznanie przyczyn pojawiających się przestępstw oraz podjęcie kroków zmierzających do ich ograniczenia.

Straż Miejska w Kołobrzegu na dzień 31.12.2014 r. zatrudniała 14 funkcjonariuszy. W roku 2014 Straż Miejska prowadziła sprawy wykroczeń przeciwko m.in.: bezpieczeństwu w komunikacji (3 199 wykroczeń), urządzeniom publicznym (293 wykroczenia), ustawie o wychowaniu w trzeźwości (196), porządkowi i spokojowi publicznemu (118), ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminie (111), bezpieczeństwu osób i mienia (74 wykroczenia). Wspólnie z pracownikami socjalnymi MOPS w Kołobrzegu strażnicy dokonali w 2014 r. 21 wizyt miejsc, w których przebywają osoby bezdomne w ramach projektu socjalnego MOPS „Śniegowiec”. Siedmiokrotnie doprowadzili do miejsca zamieszkania osoby nietrzeźwe. Udzielali także asysty w wykonywaniu czynności służbowych, m.in.: kontrolerom Komunikacji Miejskiej, pracownikom Urzędu Miasta, pracownikom Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami. Zadaniem Straży Miejskiej w Kołobrzegu jest także prowadzenie monitoringu wizyjnego miasta. Obecnie w przestrzeni

publicznej na terenie miasta funkcjonuje 37 kamer. Straż angażowała się w działania o charakterze profilaktycznym odbywając samodzielnie lub wspólnie z innymi służbami spotkania z przedszkolakami ("Bezpieczne dziecko", „Osoba obca”, „Bezpieczeństwo na podwórku”, „Bezpieczne przedszkole”, „Bezpieczne zachowania w domu”, „Zachowanie wobec zwierząt – kot, pies”) i uczniami szkół podstawowych i średnich nt. konsekwencji czynów zabronionych, odpowiedzialności karnej nieletnich oraz zagrożeń występujących podczas wypoczynku letniego.

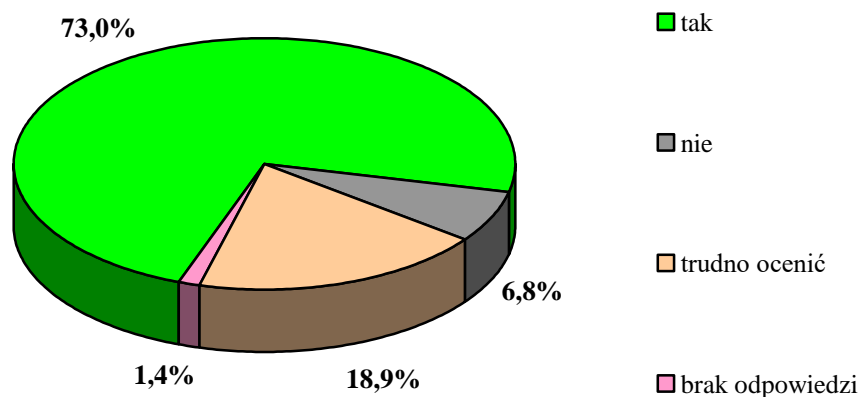
W Sądzie Rejonowym w Kołobrzegu działają dwa zespoły kuratorskie. I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej dla Dorosłych prowadził w 2014 roku 553 sprawy dozorowe, które dotyczyły 516 osób. II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich prowadził w analogicznym okresie 231 postępowań wykonawczych, z czego 90 dotyczyło spraw osób ubezwłasnowolnionych, 51 spraw rodzin zastępczych, 42 spraw karnych i demoralizacji nieletnich, 25 spraw dotyczących nałożenia obowiązku leczenia odwykowego, 23 spraw dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej.

Ochroną przeciwpożarową na terenie miasta zajmuje się Państwowa Straż Pożarna, Komenda Powiatowa PSP ma swoją siedzibę w Kołobrzegu.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom Kołobrzegu pytanie sprowadzające ich poziom poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Zdecydowana większość ankietowanych (73,0%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie. Odmienną opinię wyraziło zaledwie 6,8% ankietowanych. Jednocześnie trudność w dokonaniu oceny poczucia własnego bezpieczeństwa miało 18,9% badanych. Część respondentów nie udzieliła odpowiedzi (1,4%).

Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w Kołobrzegu w celu zmniejszenia przestępczości i poprawy poczucia bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwiększenie częstotliwości pieszych patroli policji w dzielnicach odległych od centrum (szczególnie w godzinach nocnych) oraz w okolicach marketów, rozszerzenie monitoringu w miejscach newralgicznych, zwiększenie zatrudnienia w policji, zmianę uprawnień straży miejskiej i dostosowanie godzin jej pracy do potrzeb mieszkańców.

Ponadto w sferze bezpieczeństwa niepokój budzi populacja osób bezdomnych sypiających na klatkach schodowych w blokach. Zdaniem ankietowanych, bezdomni

wywołują poczucie zagrożenia u dzieci idących rano do szkół, dlatego należy podjąć działania zmierzające do zapewnienia im noclegu w odpowiednio wyspecjalizowanych placówkach (noclegowniach). Respondenci oczekują zwiększenia współpracy z dzielnicowymi oraz poprawy skuteczności funkcjonariuszy w zapewnieniu szeroko rozumianego bezpieczeństwa mieszkańców. Ankietowani liczą na zdecydowane, szybkie i skuteczne interwencje (w odniesieniu głównie do narkotyków i dopalaczy).

Część ankietowanych opowiedziała się za obowiązkową edukacją o odpowiedzialności karnej nastolatków, która miałaby być prowadzona przez policję i kuratorów. W zakresie poprawy bezpieczeństwa w mieście należy zdaniem ankietowanych poprawić stan oświetlenia ulic i parków oraz dążyć do eliminacji niepokojących zachowań społecznych poprzez kontrole i dostosowanie przepisów prawnych do realiów życiowych. Badani oczekują zmiany przepisów dotyczących zaostrzenia sankcji wobec niektórych wykroczeń i przestępstw (kradzieże, zakłócanie ciszy nocnej przez grupy gromadzące się w garażach lub piwnicach i spożywające alkohol) oraz osób uchylających się od płacenia czynszu lub podatków.

Dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze ankietowani najczęściej wskazywali na konieczność poprawy: stanu dróg i poboczy (chodników, tworzenie bezpiecznych przejść dla pieszych – przejścia podziemne i kładki dla pieszych, odśnieżanie nawierzchni zasypanej śniegiem), oświetlenia ulicznego, poprawy oznakowania (wprowadzenie sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej, ograniczeń prędkości), założenia monitoringu na ruchliwych skrzyżowaniach.

Respondenci postulują utworzenie ciągu pieszo-rowerowego przy drodze krajowej Nr 11 oraz wycinkę drzew na poboczach niektórych ulic. Zdaniem badanych w centrum należy wprowadzić ograniczenia ruchu w sezonie wakacyjnym (TIR-y kierować na objazdy poza miasto, a dla turystów wprowadzić parkingi na obrzeżach). Według ankietowanych, należy rozważyć budowę obwodnicy miasta. W zakresie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów należy prowadzić edukację (w szkołach), akcje bezpieczeństwa w mediach lokalnych oraz konsekwentnie egzekwować przepisy dotyczące odblasków i zachowania trzeźwości.

10. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej. Zadania te realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu. Zgodnie z ustawą pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu w latach 2012-2014 – zgodnie z przepisami prawa i z dyspozycjami Gminy Miasto Kołobrzeg w tym zakresie – realizował system wsparcia mieszkańców miasta składający się z następujących elementów: świadczenia pomocy społecznej, w tym praca socjalna, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, wspieranie rodziny, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów.

W roku 2014 kadre MOPS stanowiło łącznie 96 osób, w tym m.in.: 25 etatów zajmowali pracownicy socjalni, 2 etaty – asystenci rodziny, 4 etaty zajmowały osoby pracujące z osobami bezdomnymi, 17,5 etatu zajmowali pracownicy realizujący świadczenia

pieniężne i niepieniężne (świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, dodatki mieszkaniowe, świadczenia pomocy społecznej, stypendia szkolne, pomoc rzeczowa, realizacja projektów), a 12,25 etatu – pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze (dodatkowo 17 osób wykonywało usługi opiekuńcze na podstawie umów – zleceń). Szczegółowo strukturę organizacyjną ośrodka przedstawia się co roku w sprawozdaniu z działalności MOPS.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na ośrodek pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 roku w Kołobrzegu wskaźnik ten został spełniony, na jednego pracownika socjalnego przypadało bowiem 1 762 mieszkańców. W zakresie zatrudnienia kadry kierowniczej w działach realizujących zadania pomocy społecznej stwierdza się potrzebę uzupełnienia o dwa etaty (zastępca kierownika Działu Pracy Socjalnej i Wspierania Rodziny oraz kierownika Działu Opieki nad Osobami Bezdomnymi – Schronisko).

Z końcem 2014 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej wykształcenie wyższe posiadały 62 osoby, w tym cała kadra kierownicza. Wśród pracowników socjalnych wykształcenie wyższe kierunkowe posiadało 21 osób, natomiast 4 pracowników socjalnych miało wykształcenie średnie kierunkowe. Specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej w 2014 roku w MOPS posiadało 7 osób, w tym 1 pracownik socjalny. Spośród pracowników socjalnych 7 osób posiadało specjalizację I stopnia, a 5 specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. W grupie tej dwie kolejne osoby były zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

MOPS, działając na podstawie regulacji prawnych, dokonuje diagnozy środowiskowej u mieszkańców zgłaszających zapotrzebowanie na pomoc społeczną, gdyż istnieją ściśle wytyczone kryteria upoważniające do wsparcia przez tego rodzaju instytucje. Świadczeniami pomocy społecznej obejmowane są tylko te osoby i rodziny, które spełniają warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. Jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było początkowo ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Od października 2012 roku zostało ono ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie.

Na przestrzeni roku 2014 pomocą społeczną MOPS we wszystkich formach objęto łącznie 1 460 rodzin, liczących 2 669 członków. Wskaźnik deprivacji lokalnej, liczony jako liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w roku 2014 wyniósł w Kołobrzegu 61, podczas gdy jego przeciętna wartość w tym samym roku w województwie zachodniopomorskim oscylowała wokół liczby 91. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców Kołobrzegu objętych wsparciem z zakresu pomocy społecznej na podstawie decyzji administracyjnej w latach 2012-2014.

Tabela 10. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 600	1 629	1 380
liczba rodzin	1 248	1 291	1 149
liczba osób w rodzinach	2 356	2 400	2 061
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności miasta	5,27%	5,40%	4,68%
średnia liczba osób w rodzinie korzystającej z pomocy społecznej	1,9	1,9	1,8

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Liczba osób objętych pomocą MOPS w mieście w latach 2012-2014 wahała się. Najwięcej osób korzystało ze wsparcia w roku 2013. Udział beneficjentów MOPS w ogóle ludności gminy był w latach 2012-2014 stosunkowo niski w granicach 4-5%.

Na uwagę zasługuje także fakt, że wśród kołobrzeżan korzystających ze świadczeń pomocy społecznej dominują gospodarstwa domowe jedno i dwuosobowe. W 2012 r. gospodarstwa jednoosobowe stanowiły 57%, a dwuosobowe 18% świadczeniobiorców, w 2013 odpowiednio 59% i 16%, a w 2014 r. 59% i 18% rodzin objętych wsparciem.

Uzupełnieniem powyższych danych są informacje dotyczące struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w Kołobrzegu w 2014 roku. Informacje te zamieszczono w tabelach poniżej.

Tabela 11. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w Kołobrzegu w 2014 r.

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	604
17-21 lat	127
22-30 lat	285
31-40 lat	345
41-50 lat	321
51-60 lat	509
61-70 lat	224
71 lat i więcej	254
razem	2 669

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy w Kołobrzegu.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców miasta objętych pomocą społeczną w 2014 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 r. ż. (22,6% świadczeniobiorców) oraz osoby w wieku od 51 do 60 lat (19,1% świadczeniobiorców). Znacznie mniej było beneficjentów z innych grup wiekowych, najmniej w grupie wiekowej 17-21 lat (4,8%).

Tabela 12. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w wieku aktywności zawodowej w mieście w 2014 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
pracuje	127
pracuje dorywczo	97
nie pracuje	373
studiuje	3
uczy się	85
na rencie	130
na emeryturze	210
na zasiłku dla bezrobotnych	7
bezrobotny bez prawa do zasiłku	368

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej według aktywności zawodowej, to w Kołobrzegu najliczniejszą grupę w 2014 roku stanowiły osoby niepracujące (26,64% którym wydano decyzje administracyjne w sprawie przyznania świadczeń pomocy społecznej) lub bezrobotne bez prawa do zasiłku (26,29%). Natomiast najrzadziej z pomocy korzystały osoby bezrobotne na zasiłku dla bezrobotnych (0,5%) i studenci (0,21%).

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę beneficjentów stanowią mieszkańcy miasta pozbawieni pracy i źródeł utrzymania (nie pracujący, bez prawa do zasiłku lub osoby pracujące dorywczo bez stałości zatrudnienia i stabilizacji finansowej). Dzieci pochodzące z takich rodzin, z racji niedoborów finansowych w domu, korzystały z różnego rodzaju wsparcia. Spostrzeżenie to potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w Kołobrzegu w latach 2012-2014, które zamieszczono poniżej.

Tabela 13. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Miasto Kołobrzeg w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ubóstwo	838	863	802	1 509	1 566	1 441
sieroctwo	1	1	2	1	1	3
bezdomność	78	86	79	84	99	94
potrzeba ochrony macierzyństwa	76	93	95	347	407	411
bezrobocie	610	632	550	1 338	1 333	1 122
niepełnosprawność	570	567	507	976	910	765
długotrwała lub ciężka choroba	616	615	567	945	960	843
bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	177	493	387	626	1 181	903
w tym rodziny niepełne	140	138	112	427	424	328
w tym rodziny wielodzietne	57	53	32	291	265	154
przemoc w rodzinie	16	10	18	46	31	43
alkoholizm	240	236	227	356	344	339
narkomania	14	14	22	20	28	36
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	43	38	22	64	53	27
brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0
zdarzenie losowe	0	0	1	0	0	3
sytuacja kryzysowa	2	0	0	5	0	0

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w Kołobrzegu było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS z tego powodu w analizowanym okresie wahała się (838 w 2012 r., 863 w 2013 r., 802 w 2014 r.). Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie w roku 2013, a w latach 2012 i 2014 długotrwała lub ciężka choroba. Bardzo istotnym powodem świadczenia pomocy społecznej w analizowanym okresie była niepełnosprawność (570 rodzin w 2012 r., 567 rodzin w 2013 r., 507 rodzin w 2014 r.) oraz alkoholizm (240 rodzin w 2012 r., 236 rodzin w 2013 r., 227 rodzin w 2014 r.). Znacznie rzadziej MOPS udzielał pomocy z takich powodów, jak: bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie, czy narkomania. Najrzadziej pomocy udzielano z powodu: zdarzeń losowych, sieroctwa i sytuacji kryzysowych.

Powody przyznania pomocy społecznej przez MOPS w Kołobrzegu wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Formy wsparcia udzielanego przez MOPS w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
pieniężna	1 006	1 055	935	1 001	1 052	930	1 891	1 982	1 723
rzeczowa	1 436	1 508	1 114	1 099	1 177	920	2 144	2 257	1 692
praca socjalna	X	X	X	1 418	1 535	1 350	2 479	2 720	2 514
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	80	44	0	199	101
usługi opiekuńcze	112	122	130	112	122	130	132	141	151
schronienie	47	58	47	39	45	35	47	58	47
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	59	77	83	X	X	X	X	X	X
specjalistyczne usługi opiekuńcze	15	10	9	15	10	9	48	31	29
żywność z Programu FEAD	X	X	X	0	0	732	0	0	1 316
posiłki dla osób bezdomnych	X	X	X	50	50	50	50	50	50
nocleg dla bezdomnych	X	X	X	94	82	95	94	82	95

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

W latach 2012-2014 najczęstszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom była praca socjalna, którą objęto 2 479 osób w rodzinach w 2012 r., 2 720 w 2013 r., 2 514 w roku 2014. Polegała ona głównie na udzielaniu pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, informacji i wskazówek oraz na świadczeniu poradnictwa. W wykonywaniu tego zadania pracownicy socjalni współdziałali z różnymi podmiotami, m.in. z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy i powiatu, służbą zdrowia, placówkami oświatowymi, Policją, strażą miejską, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2012-2014 zawarto odpowiednio: 115, 105 i 133 takich kontraktów.

Następne w kolejności – z uwagi na liczbę osób objętych pomocą – formy wsparcia świadczonego przez MOPS w zakresie pomocy społecznej to: pomoc rzeczowa (w kolejnych latach: 2 144 osoby, 2 257 osób i 1 692 osoby) oraz pomoc finansowa (1 891 osób w 2012 r., 1 982 osoby w 2013 r., 1 723 osoby w 2014). Pomoc finansową świadczone w postaci zasiłków celowych, zasiłków stałych i okresowych.

Z punktu widzenia organizacji wsparcia dla najsłabszych grup mieszkańców miasta, ważnymi formami pomocy były również usługi opiekuńcze, ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców miasta w domach pomocy społecznej, asystentura rodzinna oraz udzielanie schronienia. MOPS świadczył także pomoc żywnościową z programu FEAD i organizował posiłki dla osób bezdomnych. Realizował również pomoc w postaci stypendiów szkolnych

(informacja w podrozdziale 6. *Edukacja i kultura*) i dodatków mieszkaniowych (informacja w podrozdziale 5. *Zasoby mieszkaniowe gminy*).

W ramach swojej działalności MOPS świadczy usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Dane na temat tego rodzaju pomocy zawiera poniższa tabela.

Tabela 15. Usługi opiekuńcze przyznane przez MOPS w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci usług opiekuńczych	112	122	130
liczba osób w rodzinach	132	141	151
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	15	10	9
liczba osób w rodzinach	48	31	29

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Z analizy zamieszczonych w tabeli danych wynika, że dominującą formą usług są niespecjalistyczne usługi opiekuńcze skierowane do osób dotkniętych schorzeniami somatycznymi, związanymi z wiekiem lub niepełnosprawnością ruchową. W kolejnych latach następował ich stopniowy wzrost (112 osób w 2012 r., 122 osoby w 2013 r. i 130 osób w 2014 r.). Odwrotnie przedstawia się natomiast zapotrzebowanie na specjalistyczne usługi opiekuńcze skierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi, które realizowane są przez MOPS w Kołobrzegu na rzecz dzieci chorych na autyzm. W Kołobrzegu w ostatnich latach spadała liczba tego rodzaju usług (15 w 2012 r., 10 w 2013 r., 9 w 2014 r.).

Osoby niemożące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez MOPS do domów pomocy społecznej. Najwięcej osób skierowano do DPS w 2013 roku (36 osób), najmniej zaś w 2012 (22 osoby).

Liczba osób z terenu miasta Kołobrzeg przebywających w domach pomocy społecznej z roku na rok wzrastała. Dane na temat liczby osób skierowanych i przebywających w DPS przedstawia kolejna tabela.

Tabela 16. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej mieszkańców Kołobrzegu w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób skierowanych do DPS	22	36	28
liczba osób przebywających w DPS	71	86	97

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego MOPS przyznawał pomoc w formie usług asystenta rodziny. Z takiego wsparcia skorzystało 30 rodzin w 2014 roku. Usługi świadczyło w tym czasie 2 asystentów rodziny. W latach wcześniejszych MOPS w Kołobrzegu nie udzielał tej formy wsparcia.

Tabela 37. Asystenci rodziny w Kołobrzegu w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba asystentów rodziny	-	-	2
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	-	-	30

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Osoby bezdomne z terenu miasta korzystały ze schronienia zorganizowanego przez MOPS (Dział Opieki nad Osobami Bezdomnymi – Schronisko). W roku 2012 było to 47 osób (39 rodzin), w 2013 – 58 osób (45 rodzin), a w 2014 – 47 osób (35 rodzin). Natomiast z oferty Noclegowni prowadzonej przez MOPS w okresie jesienno – zimowym korzystały 94 osoby bezdomne w roku 2012, 82 osoby w 2013 i 95 osób bezdomnych w 2014 roku. W okresie zimowym udzielano wsparcia osobom bezdomnym także w postaci dożywiania prowadzonego w magazynie „Sezam”, gdzie wydawano 50 posiłków dziennie przez okres 6 miesięcy.

W roku 2014 w ramach programu FEAD z pomocy żywnościowej korzystały 732 rodziny (łącznie 1 316 osób).

Koszty świadczeń pomocy społecznej finansowane są z dwóch źródeł: zadania własne gminy finansowane są ze środków własnych gminy, a zadania zlecone finansowane przez administrację rządową z budżetu państwa. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez MOPS na pomoc mieszkańcom w latach 2012-2014.

Tabela 18. Środki finansowe wydatkowane przez MOPS na świadczenia pomocy społecznej w latach 2012-2014

wielkość wydatków (w zł)	2012	2013	2014
ogółem	5 190 035	6 246 217	6 543 689
na zadania własne gminy	5 114 991	6 192 099	6 500 976
na zadania zlecone gminie	75 044	54 118	42 713

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez Gminę Miasto Kołobrzeg na pomoc społeczną dla mieszkańców systematycznie zwiększała się (z 5 190 035 zł w 2012 r. do 6 543 689 zł w 2014 r.). W latach 2012-2014, przy wykazanym wyżej wzroście wydatków na świadczenia pomocy społecznej ogółem, w tym finansowanych ze środków własnych, następował stały spadek wysokości wydatków na zadania zlecone. W ramach wykonywania zadań własnych gminy w roku 2014 największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej w formie ponoszenia odpłatności przez gminę za pobyt jej mieszkańców w domach pomocy społecznej (1 836 501 zł), zasiłków okresowych (1 324 582 zł), zasiłków stałych (1 067 269 zł) i celowych (1 062 650 zł).

MOPS w Kołobrzegu przyznawał także mieszkańcom miasta świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Od 2013 roku formy te rozszerzone zostały o specjalny zasiłek opiekuńczy, a od 2014 r. dodatkowo o zasiłek dla opiekunów. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższa tabela.

Tabela 19. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2012-2014

rodzaj świadczenia	2012		2013		2014	
	liczba	wartość (zł)	liczba	wartość (zł)	liczba	wartość (zł)
zasiłek rodzinny	18 930	1 639 494	17 322	1 707 935	15 778	1 559 192
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	104	104 000	116	116 000	101	101 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	720	281 565	568	221 053	347	133 986
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	1 214	217 900	1 070	188 940	984	173 100
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 482	113 040	1 309	100 220	1 071	82 560
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1 115	111 500	1 045	104 500	988	98 800
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	221	14 010	175	11 870	180	12 760
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 144	171 520	2 072	165 760	1 940	155 200
zasiłek pielęgnacyjny	11 527	1 763 631	11 314	1 731 042	10 679	1 633 887
świadczenie pielęgnacyjne	2 108	1 085 048	1 699	905 953	1 249	854 507
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	-	-	570	57 000	-	-
zasiłek dla opiekuna	-	-	-	-	711	363 879
specjalny zasiłek opiekuńczy	-	-	83	41 947	122	63 111
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	358	358 000	251	251 000	235	235 000
składki na ubezpieczenie społeczne za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	1 438	201 467	2 591	377 284	1 425	252 761
razem	41 361	6 061 175	40 185	5 980 504	35 810	5 719 743

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Ze świadczeń rodzinnych ogółem korzystało 2 339 rodzin w 2012 r., 2 130 rodzin w 2013 r. i 1 983 rodziny w roku 2014. Odnotowany spadek liczby świadczeniobiorców przekłada się na spadek wysokości wydatków na tę formę wsparcia.

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, jednorazowa zapomoga z tytułu

urodzenia się dziecka, oraz dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Inną formą wsparcia udzielaną przez MOPS w latach 2012-2014 mieszkańcom Kołobrzegu były świadczenia alimentacyjne. Ta pomoc finansowa przyznawana była dzieciom wychowywanym w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskutecznej egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	547	542	582
liczba przyznanych świadczeń	5 837	5 573	5 894
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	2 052 083	2 183 809	2 421 261

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych w analizowanym okresie systematycznie wzrastała (z 2 052 083 zł do 2 421 262 zł), choć liczba osób, którym przyznano decyzją takie świadczenie wahała się od 547 poprzez 542 do 582. Przyczyną takiej sytuacji mogą być zmiany wysokości wypłacanych świadczeń.

Poza wyżej przedstawionymi formami wsparcia w sferze społecznej instytucje pomocowe realizowały w 2014 r. wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki świadczące pomoc środowiskową, jak i jednostki powołane do świadczenia pomocy o charakterze instytucjonalnym. Rodzaje instytucji wsparcia mających swoją siedzibę w Kołobrzegu pokazano w tabeli poniżej.

Tabela 21. Rodzaj i liczba instytucji wsparcia na terenie Kołobrzegu w roku 2014

nazwa podmiotu	liczba placówek
dom pomocy społecznej	2
ośrodek wsparcia dziennego	7
mieszkania chronione	2
placówka wielofunkcyjna (OREW)	1
rodzina zastępcza	87
schronisko dla bezdomnych	1
noclegownia dla bezdomnych	1
zakład aktywności zawodowej	1
warsztaty terapii zajęciowej	1
klub integracji społecznej	1
spółdzielnia socjalna	1
uniwersytet trzeciego wieku	1
ośrodek wczesnej interwencji	1
magazyn żywności z punktem żywienia dla osób bezdomnych w okresie jesienno-zimowym	1

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu

Charakterystyka wymienionych wyżej jednostek wsparcia działających w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej, które funkcjonują w Kołobrzegu przedstawia się następująco:

- domy pomocy społecznej (2 placówki):
  - Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych we Włociborzu, Filia w Kołobrzegu, ul. Ogrodowa 3, nastawiony jest na zapewnianie opieki osobom przewlekle somatycznie chorym. Dom świadczy opiekę całodobową dla 20 mieszkańców.
  - Dom Pomocy Społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, przy ul. Mazowieckiej 29 prowadzony jest przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (PSOUU) Koło w Kołobrzegu na zlecenie powiatu. W roku 2014 dom zapewniał całodobową opiekę 34 osobom.
- ośrodki wsparcia dziennego (7 placówek):
  - 2 środowiskowe domy samopomocy:
    - Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez Stowarzyszenie Użytkowników Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej oraz ich Rodzin i Przyjaciół „FENIKS” na zlecenie powiatu kołobrzесьkiego i mieści się przy ul. Łopuskiego 32. Odbiorcami usług są osoby dorosłe z zaburzeniami psychicznymi, ich liczba w roku 2014 wyniosła 35.
    - Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Kołobrzegu ma siedzibę przy ul. Mazowieckiej 29. Na zlecenie powiatu kołobrzесьkiego świadczy usługi osobom dorosłym z upośledzeniem umysłowym oraz zaburzeniami psychicznymi. W 2014 roku korzystało z niego 30 osób.
  - 5 placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży:
    - Świetlica w Budynku Rekolekcyjnym Domu Parafialnego w Podczelu, ul. Ostrobramska 1, oferuje zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, pomoc w sytuacjach kryzysowych, rozwiązywanie problemów szkolnych i osobistych oraz kształtowanie poprawnych postaw społecznych. W roku 2014 korzystało z niej 15 osób, tj. dzieci i młodzież ze szkoły podstawowej i gimnazjum w Podczelu. Placówce brakuje laptopa do celów edukacyjnych.
    - 3 Świetlice Regionalnego Centrum Kultury w Kołobrzegu mieszczące się przy ul. Granicznej 3, ul. Czarnieckiego 5f (świetlica „na Ogrodach”) i ul. Jedności Narodowej 42 to świetlice osiedlowe kierujące swoje usługi do dzieci w wieku od 6. do 16. roku życia, które są mieszkańcami Kołobrzegu. Łączna liczba uczestników w placówkach w 2014 roku została oszacowana na 140 osób (świetlica przy ul. Granicznej 3 – 50 uczestników, przy ul. Czarnieckiego 5f – 60, a przy ul. Jedności Narodowej 42 – 30 osób). Pierwsza z wymienionych placówek potrzebuje w celu dalszego rozwoju zatrudnienia dodatkowej kadry, dodatkowego sprzętu komputerowego oraz doposażenia świetlicy. Swoje działania zamierza skierować także w kierunku rodziców (pedagogizacja) oraz warsztatów dla dzieci w związku, z czym potrzebuje pozyskać nowe środki do budżetu. Cele rozwojowe dwóch pozostałych świetlic są takie same jak pierwszej.
    - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze "Słoneczko" z siedzibą przy ul. Mariackiej 40 prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Okręgowy w Koszalinie zajmuje się organizacją zajęć i czasu wolnego dla dzieci z terenu miasta Kołobrzeg w wieku od 6 lat do 18. roku życia. W 2014 r. miało 30 uczestników. W najbliższych planach rozwojowych nastawione jest na uzupełnienie sprzętu (kuchennego, komputerowego, itp.) oraz zatrudnienie dodatkowej kadry.

- mieszkania chronione (2 placówki):
  - Mieszkanie chronione MOPS Kołobrzeg, ul. Zwycięzców 12, kieruje swoje usługi do osób z zaburzeniami psychicznymi. W roku 2014 korzystały z niego 2 osoby. Stan mieszkania jest bardzo dobry, gdyż został w nim przeprowadzony remont generalny. Mieszkanie to ma na celu integrację społeczną oraz przygotowanie do samodzielności życiowej, dzięki współpracy i opiece specjalistów.
  - Mieszkanie chronione PCPR Kołobrzeg przy ul. Ogrodowej 3 prowadzone jest przez powiat kołobrzescki i przeznaczone jest dla usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych oraz młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapii z terenu powiatu kołobrzesckiego. W roku 2014 z mieszkania korzystały 3 osoby.
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy (OREW) prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Kołobrzegu, ul. Mazowiecka 29, kieruje swoją ofertą do dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 25 lat. Ośrodek zajmuje się wsparciem logopedycznym, rehabilitacyjnym, psychologicznym oraz realizacją obowiązku szkolnego. W 2014 roku OREW miał 20 uczestników.
- rodziny zastępcze (87 rodzin):

Na terenie miasta funkcjonują rodziny zastępcze utworzone przez powiat kołobrzescki. Rodziny takie zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom, których rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską lub zostali jej pozbawieni. W 2014 r. pieczę zastępczą objętych było 40 dzieci z terenu miasta Kołobrzeg. Potrzeby w tym zakresie są większe, dlatego w planach PCPR jest pozyskanie i przeszkolenie kolejnych rodzin.
- Schronisko dla Osób Bezdomnych prowadzone jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu (Dział Opieki nad Osobami Bezdomnymi) i mieści się przy ul. Zwycięzców 12. Celem jest zapewnienie tymczasowego noclegu osobom bezdomnym, zapewnienie wykonywania czynności sanitarnych związanych z utrzymaniem higieny oraz prowadzenie pracy socjalnej zmierzającej do wychodzenia z bezdomności. W schronisku można skorzystać z pomocy rzeczowej (odzież). Placówka jest w bardzo dobrym stanie użytkowym, z uwagi na przeprowadzony w ostatnim czasie remont generalny. Schronisko zapewnia 30 miejsc. Funkcjonowanie schroniska wymaga zatrudnienia w najbliższym czasie kierownika placówki.
- Noclegowania dla Osób Bezdomnych przy ul. Zwycięzców 12 prowadzona jest również przez MOPS i przygotowana jest na 15 miejsc noclegowych. Jej celem jest zapobieganie zagrożeniom życia osób bezdomnych podczas surowych warunków pogodowych, szczególnie zimą. Placówka zapewnia łóżko, pościel, ręcznik, środki czystości i higieny osobistej, w razie konieczności zmianę ubrania, możliwość przygotowania posiłku. Usługi noclegowni kierowane są w szczególności do bezdomnych sypiających na klatkach schodowych, dworcach i w altanach działkowych.
- Zakład Aktywności Zawodowej (prowadzony przez PSOUU Koło w Kołobrzegu) funkcjonuje przy ul. Mazowieckiej 30. Zadaniem ZAZ jest rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych. Warunkiem uczestnictwa jest zdiagnozowana niepełnosprawność w stopniu znacznym lub umiarkowanym (w przypadku osób, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną). W 2014 roku ZAZ wspierał 47 osób niepełnosprawnych.
- Warsztat Terapii Zajęciowej (prowadzone przez PSOUU Koło w Kołobrzegu) mają swoją siedzibę przy ul. Mazowieckiej 29. WTZ świadczy usługi rehabilitacji zawodowej

i społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym. W roku 2014 obejmował opieką 70 uczestników, a w najbliższych planach pragnie rozszerzyć swoje usługi na członków rodzin uczestników WTZ.

- Klub Integracji Społecznej działa w strukturze MOPS w Kołobrzegu przy ul. Okopowej 15 (w dziale centrum Aktywizacji Społeczno – Gospodarczej), którego podmiotem prowadzącym jest Gmina Miasto Kołobrzeg. KIS obejmował w 2014 r. wsparciem 16 osób dotkniętych problemem bezrobocia (w tym osoby długotrwale bezrobotne i osoby z problemem uzależnień). Uczestnictwo w KIS związane jest z realizacją kontraktu socjalnego. Klub świadczy usługi w zakresie treningu pracy, organizacji szkoleń przygotowujących do zatrudnienia, treningów kompetencji społecznych i zawodowych, poradnictwo prawne.
- Spółdzielnia Socjalna „Nowe życie” (spółdzielnia osób fizycznych), ul. Portowa 41 zajmuje się recyklingiem surowców wtórnych (makulatury, folii, butelek PET, baniaków HD-PE, skrzynek, beczek, itp.). Spółdzielnia kieruje swoje usługi do podmiotów gospodarczych z terenu miasta i okolic. Szacunkowo można przyjąć, iż w 2014 r. miała 80 klientów. Spółdzielnia zgłasza zapotrzebowanie na samochód transportowy, prasę – belownicę oraz własny lokal.
- Uniwersytet Trzeciego Wieku ma swoją siedzibę w Centrum Spraw Społecznych przy ul. Okopowej 15a i ma status stowarzyszenia. Uniwersytet oferuje uczestnikom zajęcia rehabilitacyjno-ruchowe, plastyczno-rękodzielnicze, taneczne, sportowe, śpiewacze, teatralne, reporterskie, turystyczne oraz językowe. Uczestnikami są osoby w wieku od 50 lat wzwyż. Uniwersytet liczył w 2014 roku 167 członków, a na najbliższe lata pragnie pozyskać do swoich celów rozwojowych laptop, rzutnik, koszulki z nadrukiem, stroje dla członków grupy tanecznej i śpiewaczej.
- Ośrodek Wczesnej Interwencji to kolejny podmiot prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Kołobrzegu. Placówka mieści się przy ul. Mazowieckiej 29. Celem OWI jest rehabilitacja lecznicza i społeczna dzieci niepełnosprawnych i dzieci zagrożonych niepełnosprawnością. W przybliżeniu z usług w 2014 roku skorzystało 400 dzieci. Ośrodek potrzebuje większych funduszy na funkcjonowanie.
- Magazyn „Sezam” znajdujący się przy ul. Unii Lubelskiej 35, funkcjonuje w strukturze MOPS w Kołobrzegu (Dział Pomocy Doraźnej „Sezam”) i zajmuje się wydawaniem mieszkańcom miasta żywności (1 316 osób w 2014 r.) i odzieży (440 osób w 2014 r.) oraz organizacją dożywiania osób bezdomnych (wydawanie w okresach od stycznia do kwietnia i od listopada do końca grudnia każdego roku 50 gorących posiłków dziennie przez 7 dni w tygodniu).

Należy zaznaczyć, że zasięgiem swego działania mieszkańców miasta obejmują także jednostki powiatowe, mające swoją siedzibę na terenie miasta, tj.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy.

Kolejna tabela przedstawia dane z działalności PCPR w Kołobrzegu w odniesieniu do mieszkańców miasta.

Tabela 22. Działalność PCPR w Kołobrzegu na rzecz mieszkańców miasta w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba dzieci z terenu miasta zgłoszonych do adopcji	4	3	3
liczba dzieci z terenu miasta adoptowanych	1	3	4
liczba dzieci z terenu miasta umieszczonych w rodzinach zastępczych/ rodzinnych domach dziecka	26	29	38
liczba dzieci z terenu miasta umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	-	-	36
liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie miasta	135	141	179
liczba dzieci z terenu miasta przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	-	-	36
liczba rodzin zastępczych/ rodzinnych domów dziecka funkcjonujących na terenie miasta	81	87	87
liczba usamodzielnianych dzieci z terenu miasta	-	-	25
liczba osób niepełnosprawnych z miasta, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych (dane szacowane)	107	34	35
liczba złożonych wniosków przez osoby niepełnosprawne z terenu miasta, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze (dane szacowane)	160	138	196
liczba osób niepełnosprawnych z terenu miasta, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	1	3	3

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu.

Według danych PCPR w Kołobrzegu liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka w latach 2012-2014 wzrastała (135, 141, 179). Liczba rodzin zastępczych, które obejmowały swą opieką dzieci z terenu miasta, wzrosła z 81 do 87 pomiędzy rokiem 2012 a 2013, natomiast w roku 2014 utrzymała się na poziomie z roku poprzedniego. W 2014 r. usamodzielniono 25 dzieci, natomiast w latach 2012-2013 nie dochodziło do usamodzielniania dzieci objętych opieką PCPR w Kołobrzegu. Podobną tendencję można zauważyć odnośnie sytuacji dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (w latach 2012-2013 brak umieszczeń, w roku 2014 umieszczono w nich 36 dzieci). Liczba dzieci adoptowanych w latach 2012-2014 wzrastała (odpowiednio jedno, troje i czworo dzieci), natomiast liczba dzieci zgłaszanych do adopcji spadła pomiędzy rokiem 2012 a 2013 z czterech do trzech i w roku 2014 utrzymała się na poziomie z roku poprzedniego.

W latach 2012-2014 liczba osób korzystających z dofinansowania na sprzęt rehabilitacyjny wahała się (najwięcej osób z tej formy wsparcia skorzystało w roku 2014 – 196, a najmniej w 2013 r. – 138). Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania na likwidację barier architektonicznych, technicznych i barier w komunikowaniu była stosunkowo niska (jedna osoba w 2012 r. i po trzy osoby w latach 2013-2014). Pomędzy rokiem 2012 a 2014 odnotowano znaczny spadek liczby osób, którym dofinansowano turnusy rehabilitacyjne: 107 w 2012 r., 34 w 2013 r. i 35 w 2014 r.).

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu w roku szkolnym 2014/2015 szacunkowo udzieliła pomocy 3 337 dzieciom i młodzieży z terenu miasta. Prowadziła diagnozy psychologiczne (638), pedagogiczne (654), logopedyczne (142) i lekarskie (153). PPP udzielała także pomocy nauczycielom, rodzicom i wychowawcom. Wśród form pomocy skierowanej do rodziców i pracowników szkół były: treningi (21 osób), warsztaty (87 osób),

terapię rodzin (107 rodzin), uczestnictwo w radach pedagogicznych (4), prelekcje i wykłady (67 spotkań) oraz inne formy, z których skorzystały 193 osoby.

Poradnia udzielała pomocy bezpośredniej dzieciom i młodzieży w formach (dane szacunkowe): zajęć korekcyjno-kompensacyjnych (20 osób), terapii logopedycznej (64 osoby), terapii psychologicznej (w tym psychoterapia – 26 osób), socjoterapii (7 osób), innych zajęć o charakterze terapeutycznym (50 osób), zajęć aktywizujących do wyboru kierunku kształcenia i zawodu (471 osób), interwencji kryzysowych (8 osób), w różnych innych postaciach pomocy indywidualnej (106 osób), w różnych innych postaciach pomocy grupowej (787 osób), indywidualnych porad zawodowych na podstawie badań (15 osób) oraz bez badań (9 osób), porad bez badań (243 osoby), porad bez badań przesiewowych (243 osoby), porad po badaniach przesiewowych (5 osób), badań przesiewowych słuchu w ramach programu „Słyszę” (795 osób), badań przesiewowych wzroku w ramach programu „Widzę” (348 osób) oraz badań przesiewowych mowy w ramach programu „Mówię” (236 osób). Łącznie z pomocy bezpośredniej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej skorzystało 3 188 dzieci i młodzieży.

Poradnia wydała około 154 orzeczenia, najwięcej dotyczyło indywidualnego nauczania. Wydano około 913 opinii, a najwięcej z nich dotyczyło objęcia dziecka pomocą psychologiczną w szkole lub innej placówce.

W 2014 roku mieszkańcy Kołobrzegu korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia mających swoją siedzibę poza terenem miasta, w tym szczególnie z oferty domów pomocy społecznej. Wykaz tych jednostek prezentuje kolejna tabela.

Tabela 23. Jednostki wsparcia spoza miasta, z oferty których korzystali mieszkańcy Kołobrzegu

dom pomocy społecznej	adres	liczba mieszkańców miasta
dla osób przewlekle somatycznie chorych	78-114 Wrzosowo, Włocibórz 1	42
	78-120 Gościno, ul. Karlińska 1	12
	78-200 Białogard, ul. Św. Brata Alberta 1	3
	76-032 Mielno, ul. Spokojna 1-3	1
dla osób psychicznie chorych	72-320 Trzebiatów, Jaromin 50	5
	78-520 Złocieniec, Darskowo 7	2
	83-323 Kamienica Szlachecka, Nowe Łosienice 39	1
	77-330 Czarne, ul. Zamkowa 19	2
	76-200 Słupsk, Lubuczewo 29a	3
	76-039 Biesiekierz, Parsowo 25	1
	72-200 Nowogard, ul. Smużyny 2	1
dla kobiet dorosłych przewlekle psychicznie chorych	66-460 Witnica, ul. Stawna 40	1
dla osób ze stwardnieniem rozsianym	78-449 Borne Sulinowo, ul. Szpitalna 5	1
dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.	78-331 Rąbino, Modrzewiec 8	1
	78-100 Kołobrzeg, ul. Mazowiecka 29	5
dla dzieci	43-246 Strumień, ul. 1 Maja 12	1

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

11. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale także ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie ich zasobów.

W 2014 roku na terenie Kołobrzegu funkcjonowało 107 organizacji pozarządowych, w tym w obszarze:

- 1) kultury, sportu, oświaty – 63 organizacje,
- 2) spraw społecznych i zdrowia – 30 organizacji,
- 3) promocji miasta, rozwoju gospodarczego, turystyki i integracji europejskiej, inne – 14 organizacji.

Organizacje te zajmują się m.in. działalnością charytatywną, wspieraniem rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałaniem uzależnieniom i patologiom społecznym, ochroną i promocją zdrowia, działalnością na rzecz osób w wieku emerytalnym, ekologią i ochroną zwierząt oraz ochroną dziedzictwa przyrodniczego, upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu, działalnością kulturalną, sztuką, ochroną dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, ratownictwem i ochroną ludności.

Samorząd miasta, w oparciu o akt prawa miejscowego (Roczny Program Współpracy Gminy Miasto Kołobrzeg z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych gminy, dofinansowywania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego organizacji oraz doradztwa i konsultacji. W 2014 roku z miastem aktywnie współpracowało 56 organizacji pozarządowych (organizacje wymienione w tabeli poniżej), z którymi zawarto 76 umów na realizację zadań publicznych. Na zadania te przeznaczono z budżetu miasta środki w wysokości 3 551 056 zł, z których wydatkowano 3 479 291,36 zł, co stanowi 98 % wartości planowanej.

Tabela 24. Organizacje pozarządowe działające w Kołobrzegu, które w 2014 roku realizowały zadania publiczne na zlecenie Gminy Miasto Kołobrzeg

lp.	nazwa organizacji	adres
<i>organizacje korzystające z dotacji miasta w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie</i>		
1.	Zachodniopomorski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Szczecinie	ul. Graniczna 6
2.	Caritas Parafii pw. Wniebowzięcia N.M.P.	ul. Św. Wojciecha 7
3.	Futbolowe Centrum Szkolenia Młodzieży	ul. Brzozowa 13
4.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze „Słoneczko” w Kołobrzegu	ul. Mariacka 40
5.	Krajowy Komitet Wychowania Resocjalizującego Koszalińska Delegatura	75-501 Koszalin, ul. Piłsudskiego 11-15
6.	Stowarzyszenie Kropka – Wolni od Uzależnień	ul. Okopowa 15a
7.	Stowarzyszenie Użytkowników Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej	ul. Warszawska 15

	oraz ich Rodzin i Przyjaciół „Feniks”	
8.	Stowarzyszenie Trzeźwości Klub Abstynenta „Neptun”	ul. Okopowa 15a
9.	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Przyjaciele Okruszka”	ul. Brzozowa 2
10.	Stowarzyszenie Amazonek w Kołobrzegu	ul. Wąska 1
11.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koło w Kołobrzegu	ul. Łopuskiego 31
12.	Polski Związek Niewidomych – Koło Terenowe w Kołobrzegu	ul. Okopowa 15a
13.	Kołobrzeskie Stowarzyszenie Otolaryngologiczne z siedzibą w Kołobrzegu	ul. Łopuskiego 33
14.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Kołobrzegu	ul. Mazowiecka 29
15.	Kołobrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Autyzmem	ul. Okopowa 15a
16.	Polskie Towarzystwo Opieki nad Chorymi ze Stomią POL-ILKO Oddział Regionalny Koszalin Grupa Kołobrzeg	75-563 Koszalin, ul. Karłowicza46b/1
17.	Stowarzyszenie Victoria dla Osób z Chorobą Nowotworową	ul. Łopuskiego 31
18.	Oddział Zachodniopomorski Polskiego Związku Głuchych w Szczecinie	ul. Okopowa 15a
19.	Uniwersytet Trzeciego Wieku	ul. Okopowa 15a
20.	Stowarzyszenie Klub Pioniera	ul. Armii Krajowej 12
21.	Bałtyckie Stowarzyszenie Sieciarnia	ul. Solna 1
22.	Kołobrzeskie Stowarzyszenie Łuczników „Mewa”	ul. Łopuskiego 36-38
23.	Miejski Klub Pływacki „Kołobrzeg”	ul. Łopuskiego 38
24.	Kołobrzeskie Towarzystwo Cyklistów	ul. Basztowa 31
25.	Klub Sportowy „Szczerek Fight Team”	ul. 1 Maja 47
26.	Uczniowski Klub Sportowy „Zapasy Kołobrzeg”	ul. Arciszewskiego 20
27.	Stowarzyszenie Bieg Zaślubin	ul. Kniewskiego 15/7
28.	Kołobrzeski Szkolny Związek Sportowy	ul. Łopuskiego 13
29.	Stowarzyszenie Turystyki Rowerowej „Bicykl”	ul. Zapleczna 7G/13
30.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Kołobrzegu	ul. Okopowa 15a
31.	Stowarzyszenie Fundusz Promocji Talentów	75-640 Koszalin, ul. Kupiecka 15
32.	Stowarzyszenie Artystów Grupa Kołobrzeg	ul. Armii Krajowej 12
33.	Stowarzyszenie Kołobrzeskich Poetów	ul. Solna 11
34.	Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Oręża Polskiego	ul. Armii Krajowej 13
35.	Stowarzyszenie Katolicka Inicjatywa Kulturalna	ul. Armii Krajowej 8
36.	Stowarzyszenie Taneczne AMBER	ul. Łopuskiego 36
37.	Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Motoryzacji	ul. Złota 6
38.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Oddział w Kołobrzegu	ul. Zapleczna 9b
39.	Stowarzyszenie PIEŚŃ ŻOŁNIERSKA	ul. Narutowicza 4
40.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP	ul. Mariacka 5

41.	Liga Morska i Rieczna	ul. Łopuskiego 16/3
<i>organizacje korzystające z dotacji miasta dotacji udzielonych w oparciu o ustawę o sporcie</i>		
42.	Kotwica Kołobrzeg S.A.	ul. Łopuskiego 38
43.	Miejski Klub Piłkarski „Kotwica Kołobrzeg”	ul. Łopuskiego 38
44.	Akademia Piłkarska „Kotwica Kołobrzeg”	ul. Łopuskiego 38
45.	Ludowy Klub Sportowy „Viking”	ul. Walki młodych 21
46.	Kołobrzeski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny „Sztorm”	ul. Łopuskiego 42-44
47.	Kołobrzeskie Stowarzyszenie Amatorskiej Piłki Nożnej	ul. Walki Młodych 32
48.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Kotwica 50”	ul. 1 Maja 47
49.	Uczniowski Klub Sportowy „Ósemka”	ul. Bogusława X 22
50.	Uczniowski Klub Sportowy Ogniska Pracy Pozaszkolnej ”Powiat Kołobrzeski”	ul. Mazowiecka 1
51.	Szachowy Klub Sportowy „Gens”	ul. Dubois 30
52.	Nadmorski Basket Amatorski	ul. Łopuskiego 38
53.	Klub Strzelecki Kołobrzeg	ul. Łopuskiego 38
54.	Kyokushin Karate Kołobrzeg Buntai	ul. Jedności Narod.73A
55.	Jacht Klub Morski „Joseph Conrad”	ul. Warzelnicza 3
<i>organizacje korzystające z dotacji miasta dotacji udzielonych w oparciu o ustawę o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych</i>		
56.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	ul. Łopuskiego 36/38

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

Istotną działalność prowadzi na rzecz sektora pozarządowego prowadzi Punkt Konsultacyjno-Doradczy dla Ekonomii Społecznej funkcjonujący w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kołobrzegu (w dziale Centrum Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej). Udziela on wsparcia o charakterze prawnym, finansowym, marketingowym dla nowopowstałych oraz funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej. Skierowany jest także do osób zainteresowanych zakładaniem podmiotów ES. W 2014 r korzystało z jego usług 10 kołobrzeskich podmiotów.

Miasto Kołobrzeg ze względu na swoją historię jest zróżnicowane kulturowo. Kształtowały go wpływy zachodnie – niemiecka okupacja oraz wschodnie po zakończeniu II wojny światowej. Dziś Kołobrzeg nadal jest zróżnicowany, także wyznaniowo. W 2014 roku w mieście funkcjonowało 12 kościołów i związków wyznaniowych.

Dane adresowe dotyczące parafii i związków wyznaniowych zamieszczono poniżej w tabeli.

Tabela 25. Parafie i związki wyznaniowe w Kołobrzegu w 2014 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. Miłosierdzia Bożego	ul. Mieszka I 5
2.	Parafia pw. Podwyższenia Świętego Krzyża	ul. Jedności Narodowej 68
3.	Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	ul. Mariacka 5
4.	Parafia pw. Św. Macieja Apostoła, Ordynariat Polowy	ul. Św. Macieja 3
5.	Parafia pw. Św. Marcina	ul. Portowa 20
6.	Parafia pw. Św. Wojciecha	ul. Św. Wojciecha 7
7.	Parafia pw. Św. Michała Archanioła	ul. Ostrobramska 1

8.	Parafia Grekokatolicka pw. Opieki Matki Bożej	ul. Radomska 1B Cerkiew, ul. Szpitalna 1
9.	Kościół Zielonoświątkowy Droga Życia	ul. Kujawska 4
10.	Kościół Chrystusowy	ul. Jedności Narodowej 62
11.	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego Zbór „Przystań”	ul. Bociania 4
12.	Sala Królewska Świadców Jehowy	ul. Szpitalna 4

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

Przy Kościele Chrystusowym funkcjonuje punkt konsultacyjno-duszpasterski dla osób potrzebujących wsparcia i porady. Parafia prowadzi również cotygodniowe spotkania dla osób z problemami uzależnień. Z kolei Kościół Zielonoświątkowy Droga Życia prowadzi działania związane z jego bieżącą działalnością: katechezy dla dzieci, opiekę nad dziećmi w wieku przedszkolnym, spotkania dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej, nauki dla małżonków oraz dotyczące życia rodzinnego. Pozostałe parafie nie udzieliły informacji nt. swojej działalności na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży.

12. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

W literaturze definiuje się rynek pracy jako miejsce, w którym przebiega proces najmu pracowników oraz negocjacji warunków pracy i płacy. Pracownicy oferują na rynku pracy swoje usługi pracy czy też usługi siły roboczej, na które zgłaszają zapotrzebowanie pracodawcy. Podstawowymi składnikami rynku pracy są podaż pracy i popyt na pracę. Podaż pracy (określaną również jako zasoby pracy) tworzą osoby zdolne do pracy i wyrażające chęć jej podjęcia, które zamieszkują obszar rynku pracy. Popyt na pracę to zapotrzebowanie na pracę pod względem ilościowym oraz jakościowym, co przejawia się w określonej strukturze oferowanych na rynku miejsc pracy. Wzajemne zależności występujące między składnikami rynku pracy prowadzą na drodze negocjacji do ustalenia warunków pracy i płacy. Konkurencja na rynku pracy polega na poszukiwaniu przez pracowników jak najlepszej pracy oraz poszukiwaniu przez zakłady pracy jak najlepszych pracowników.

Z *Raportu o stanie miasta Kołobrzeg w liczbach w latach 2008 – 2013* opracowanym przez Urząd Miasta Kołobrzeg wynika, że zdaniem ekspertów dla oceny rynku pracy istotny jest przede wszystkim wskaźnik zatrudnienia, wyrażony stosunkiem liczby osób pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej. Wskaźnik ten, a nie poziom bezrobocia, oddają rzeczywistą sytuację krajowych rynków pracy – oficjalna stopa bezrobocia może być w różny sposób manipulowana (m.in. poprzez wyrzucenie poza nawias definicji bezrobotnego określonej grupy społecznej przez ustawodawcę). Wskaźnik zatrudnienia pokazuje, ile osób rzeczywiście pracuje, a ile pozostaje poza rynkiem pracy, niezależnie od tego czy ma status osoby bezrobotnej, czy nie. W *Raporcie* podano wskaźnik zatrudnienia dla Kołobrzegu do roku 2013. Wyniósł on w roku 2012 - 28,75 i w 2013 – 28,64. Za rok 2014 wskaźnik zatrudnienia wyliczono na poziomie 28,16.

Kolejnym wskaźnikiem opisującym rynek pracy jest liczba pracujących (z wyłączeniem danych podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) mieszkańców miasta. Z *Raportu* wynika, że w roku 2012 pracowało 11 778 Kołobrzeżan, w tym 6 844 kobiet i 4 934 mężczyzn, a roku 2013 – 11 732 (6 933 kobiety i 4 799 mężczyzn). Dane GUS wskazują, że w 2014 pracowało ogółem 11 410 osób, z czego 6 930 pracowników to kobiety, a 4 480 to mężczyźni. Przytoczone liczby pokazują, że co roku liczba pracujących mieszkańców Kołobrzegu spada, z tym, że zjawisko to częściej dotyczy mężczyzn.

Struktura zatrudnienia pracujących mieszkańców miasta wg sektorów gospodarki narodowej przedstawia się w latach 2013 – 2014 następująco:

- (1) rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, rybactwo:
  - 2013 r. - 88 osób (0,75% pracujących),
  - 2014 r. – 20 osób (0,17% pracujących);
- (2) przemysł i budownictwo:
  - 2013 r. - 2 220 osób (18,92%),
  - 2014 r. – 1 901 osób (16,66%);
- (3) handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja:
  - 2013 r. – 4 372 osoby (37,27%),
  - 2014 r. – 4 592 osoby (40,25%);
- (4) działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi:
  - 2013 r. - 5 052 osób (43,06%),
  - 2014 r. – 4 897 osób (42,92%).

Zestawienie pokazuje, że w latach 2013 – 2014 największa grupa mieszkańców Kołobrzegu zatrudniona była w sektorze obejmującym handel, naprawy pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację oraz w obszarze działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsługi rynku nieruchomości i pozostałych usług, z tym, że w roku 2014 odnotowano wzrost w stosunku do danych za rok 2013, liczy osób zatrudnionych w sektorze opisanym w punkcie 3.

Problem bezrobocia to nie tylko problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, ale również niedopasowaniem struktury gospodarczej i edukacyjnej. Kształcenie powinno zmierzać do opanowania umiejętności pracy w określonym zawodzie, a nie tylko uprawniać do możliwości ubiegania się o pracę na danym stanowisku. Właściwe rozpoznanie predyspozycji zawodowych, ukierunkowanie zawodowe i podjęcie nauki we właściwej szkole w znaczny sposób wpływa na późniejszą aktywność na rynku pracy.

Brak pracy prowadzi nie tylko do obniżenia standardu życia ludności, ale również wpływa na ich stan psychiczny, samopoczucie i motywację do działania. Okres pozostawania bez pracy wpływa na zdolność adaptacyjną pracownika w nowym środowisku. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Wskaźniki kluczowe dla oceny problemu bezrobocia to:

- liczba osób bezrobotnych w danej populacji,
- stopa bezrobocia, liczona dwoma sposobami:
  - 1) stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym,
  - 2) stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (osoby pracujące i bezrobotne), stanowiącej zasób siły roboczej danej populacji.

Stopa bezrobocia liczona sposobem pierwszym jest zawsze niższa, bo liczebność ludności w wieku produkcyjnym jest niezmiennie większa od liczebności zasobu siły roboczej.

Powyższe wskaźniki bazują na danych dotyczących bezrobocia rejestrowanego, czyli liczby bezrobotnych figurujących w ewidencji powiatowego urzędu pracy.

Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w Gminie Miasto Kołobrzeg wahała się, przy czym najwięcej

bezrobotnych odnotowano w roku 2013 (1 963 osoby). Analogicznie przedstawia się udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności miasta w wieku produkcyjnym (wahania od 5,5% w 2012 r., poprzez 6,5% w 2013 r., do 5,6% w 2014 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni. Szczegółowe dane pokazano w tabeli poniżej.

Tabela 26. Bezrobotni w Kołobrzegu i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na dzień 31 grudnia w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba bezrobotnych w mieście	1 685	1 963	1 674
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,5%	6,5%	5,6%
liczba bezrobotnych kobiet w mieście	814	929	816
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	48,3%	47,3%	48,7%

Dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w naszym mieście, w powiecie kołobrzeskim, województwie zachodniopomorskim oraz w kraju.

Tabela 27. Stopa bezrobocia w mieście, powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
stopa bezrobocia w Kołobrzegu	12,5%	14,3%	12,8%
stopa bezrobocia w powiecie kołobrzeskim	11,9%	13,1%	11,6%
stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim	18,2%	18,0%	15,5%
stopa bezrobocia w Polsce	13,4%	13,4%	11,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2013 bezrobocie w kraju utrzymywało się na stałym poziomie 13,4%, w roku 2014 nastąpił spadek do 11,5%. Stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w analizowanym okresie stopniowo spadała z 18,2% do 15,5%. Natomiast stopa bezrobocia w powiecie kołobrzeskim i w samym Kołobrzegu wahała się, uzyskując największą wartość w 2013 roku. W latach 2012-2014 bezrobocie w mieście utrzymywało się stale na poziomie niższym, niż poziom bezrobocia w województwie i na poziomie wyższym, niż wyliczony dla powiatu. W roku 2013 i następnie w 2014 stopa bezrobocia w mieście przekroczyła wskaźnik krajowy odpowiednio o 0,9% i 1,3%.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w Kołobrzegu ważna jest analiza danych dotyczących struktury bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane w tym zakresie na koniec 2014 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Bezrobotni w Gminie Miasto Kołobrzeg na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lat	155	86	55,5
25-34 lat	425	238	56,0
35-44 lat	335	175	52,2
45-54 lat	359	181	50,4
55-59 lat	275	128	46,5

60 lat i więcej	125	8	6,4
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	191	73	38,2
1-3 miesiące	465	224	48,2
3-6 miesięcy	337	192	57,0
6-12 miesięcy	279	134	48,0
12-24 miesiące	263	127	48,3
powyżej 24 miesięcy	139	66	47,5
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	285	118	41,4
do 1 roku	221	108	48,9
1-5 lat	305	166	54,4
5-10 lat	229	135	59,0
10-20 lat	256	130	50,8
20-30 lat	245	119	48,6
30 lat i więcej	133	40	30,1
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	236	137	58,1
policealne i średnie zawodowe	412	249	60,4
średnie ogólnokształcące	158	106	67,1
zasadnicze zawodowe	487	154	31,6
gimnazjalne i niższe	381	170	44,6

Dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w Kołobrzegu największe grupy stanowiły osoby: z wykształceniem zasadniczym zawodowym (487 osób), pozostające bez pracy od miesiąca do 3 miesięcy (465 osób), w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat (425 osób), z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (412 osób), z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (381 osób), w przedziale wiekowym od 45 do 54 lat (359 osób), w przedziale wiekowym od 35 do 44 lat (355 osób) oraz osoby posiadające od roku do 5 lat stażu pracy (305 osób).

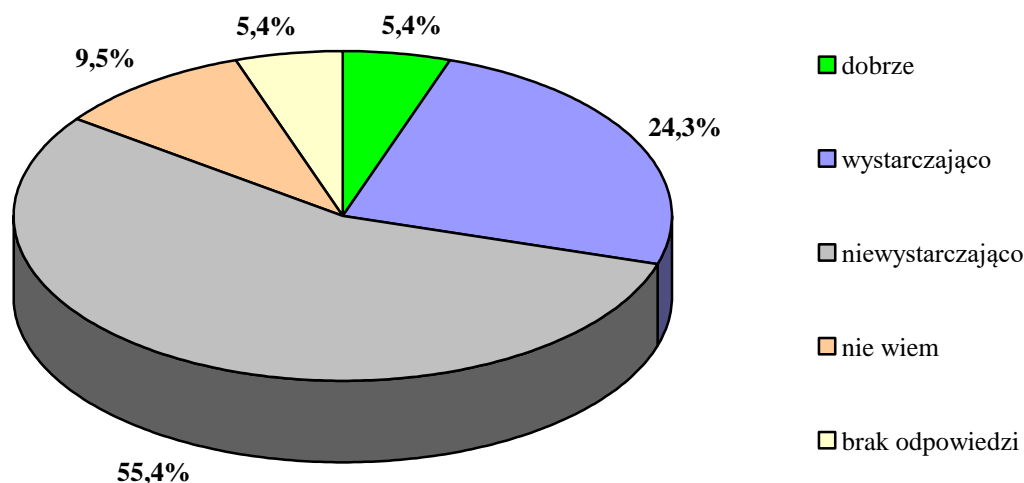
Najmniej licznymi grupami były: osoby posiadające wykształcenie średnie ogólnokształcące (158 osób), w wieku 18-24 lata (155 osób), pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (139 osób), posiadające 30 i więcej lat stażu pracy (133 osoby), w wieku 60 i więcej lat (125 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (67,1%), z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym (60,4%), ze stażem pracy od 5 do 10 lat (59,0%), z wykształceniem wyższym (58,1%), pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy (57,0%), w wieku od 25 do 34 lat (56,0%), w wieku od 18 do 24 lat (55,5%). Odsetek kobiet jest

najmniejszy wśród osób po 60 roku życia, co jest związane z przechodzeniem kobiet na emerytury, renty i zaprzestawaniem aktywności zawodowej.

W badaniu diagnostycznym poproszono mieszkańców miasta o ustosunkowanie się do działań realizowanych w zakresie przeciwdziałania bezrobociu na terenie Kołobrzegu. Rozkład uzyskanych odpowiedzi prezentuje wykres 7.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie ankietowe wykazało, iż aż 55,4% respondentów uważa podejmowane przez samorząd działania na rzecz ograniczenia bezrobocia za niewystarczające. Z kolei pozytywnie oceniło je 29,7% respondentów (5,4% dobrze ocenia prowadzone działania, a 24,3% ocenia je jako wystarczające). Odpowiedzi w tym zakresie nie udzieliło 5,4% ankietowanych, a 9,5% wskazało odpowiedź „nie wiem”.

Zapytano także mieszkańców o to, czy w działaniach realizowanych w ich mieście w zakresie ograniczenia i przeciwdziałania bezrobociu uwzględnia się potrzeby mieszkańców. Najliczniejszą grupę wśród ankietowanych stanowiły osoby, którym trudno było dokonać oceny w tym zakresie (56,8% udzieliło odpowiedzi „trudno ocenić”, a 10,8% wskazało odpowiedź „nie wiem”). Następną pod względem liczebności (13,5%) była grupa osób, która uznała, że w realizowanych działaniach uwzględnia się potrzeby mieszkańców. Część badanych nie udzieliła odpowiedzi, a 12,2% ankietowanych było zdania, że realizowane działania nie uwzględniają potrzeb mieszkańców.

Brak zatrudnienia jest dość odczuwalnym problemem dla mieszkańców miasta, szczególnie w miesiącach słabszego ruchu turystycznego. Sezonowość prac wpływa także na rodzaj umów oferowanych przez pracodawców, dużą ich część stanowią bowiem umowy zlecenia lub umowy na czas określony oraz umowy na prace sezonowe. Pozostawanie bez pracy, choćby okresowe, prowadzi do powstawania różnego rodzaju problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i samorozwoju.

Sytuacja ta wymaga szczególnej uwagi ze strony samorządu, instytucji rynku pracy i innych służb społecznych, przed którymi stoi niezwykle trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia oraz aktywizowania osób doświadczających tego problemu. Oprócz realizacji zadań wobec osób bezrobotnych należy także pamiętać, iż do zadań PUP

należy praca z osobami poszukującymi pracy, które chcą się przekwalifikować, uzupełnić kwalifikacje i mają szansę podnieść swój status zawodowy i materialny.

Analiza danych z ankiet przeprowadzonych w środowisku lokalnym wskazuje, iż ankietowani dostrzegają duży potencjał w młodym wykształconym pokoleniu, które nie ma możliwości znalezienia pracy w zawodzie na miejscu i jest zmuszone do podejmowania pracy na stanowiskach poniżej ich kwalifikacji, bądź do (często sezonowego) opuszczania kraju w celach zarobkowych.

13. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak dostatecznej opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Pomoc dla osób bezdomnych w Kołobrzegu w roku 2014 świadczone poprzez działania MOPS w kierunku zapewnienia schronienia, posiłku, ubrania, aktywizację w celu odzyskania poczucia własnej godności i społecznego szacunku. Oprócz funkcjonującej w mieście noclegowni działania na rzecz osób bezdomnych realizowano w ramach programów własnych: „Nocleg dla wędrowca” i „Posiłek dla wędrowca” oraz w ramach projektu socjalnego „Śniegowiec”.

W roku 2014 z pomocy schroniska skorzystało 47 osób bezdomnych, z czego 12 osób usamodzielniało się, a 2 umieszczono w DPS. Wśród mieszkańców schroniska dominowali mężczyźni (29 osób), stanowiąc 61,7% ogółu mieszkańców. Większość z pensjonariuszy nie posiadała żadnych własnych dochodów i żyła ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Najlicniejszą grupę przebywającą w schronisku stanowiły osoby w wieku aktywności zawodowej (25 osób), stanowiąc 53,2% wszystkich mieszkańców.

Najczęstszymi powodami bezdomności wśród pensjonariuszy schroniska w roku 2014 były: uzależnienia, przemoc domowa, eksmisje, niepełnosprawność lub długotrwała choroba, przemoc w rodzinie, brak możliwości usamodzielnienia się po opuszczeniu zakładów karnych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Dwie pierwsze przyczyny są ze sobą ściśle powiązane, gdyż uzależnieni od alkoholu sprawcy przemocy doprowadzali do ucieczek żon wraz z dziećmi. Pod względem czasu pozostawania w schronisku dominowała grupa osób przebywających tam przez okres dłuższy niż 6 miesięcy. Ośrodek wsparcia, jakim jest funkcjonalnie schronisko dostosowane

poziomem usług do faz bezdomności (noclegownia – osoby długotrwale bezdomne; schronisko – krótki staż bezdomności lub zagrożenie tym zjawiskiem), przyjmowało nie tylko mieszkańców miasta, ale również bezdomnych z sąsiednich gmin.

W schronisku opiekę sprawują wychowawcy i pracownicy socjalni, dlatego osoby bezdomne łatwiej mogą podjąć działania na rzecz wychodzenia z bezdomności. Osoby długotrwale bezdomne (z syndromem bezdomności) umieszczane są w noclegowni, najczęściej w okresie jesienno-zimowym, kiedy warunki atmosferyczne zagrażają ich życiu. W Kołobrzegu udzielanie tej formy pomocy realizowane było w ramach programu „Nocleg dla wędrowca”.

W miesiącach I-IV i XI-XII roku 2014 schronienia w noclegowni udzielono 95 osobom bezdomnym (łącznie 2 510 noclegów). Wśród mieszkańców noclegowni zarejestrowano 57 bezdomnych z terenu miasta Kołobrzeg i 38 bezdomnych z innych gmin. Dominowała grupa wiekowa 41-60 lat (49 osób). Osoby przebywające w noclegowni motywowane były przez wychowawców do zmiany stylu życia i skorzystania z możliwości pobytu w schronisku dla osób bezdomnych, gdzie przy współpracy z wychowawcami i pracownikami socjalnymi mogą podjąć próbę zmiany swojej trudnej sytuacji życiowej. Na przestrzeni całego roku 2014 z takiej możliwości skorzystało 7 osób bezdomnych, w tym 1 kobieta.

Miasto Kołobrzeg zadbało także o bezdomnych, którzy nie wyrażali zgody na pobyt w noclegowni lub schronisku. Pomoc dla nich realizowano poprzez projekt socjalny „Śniegowiec”. Projekt kierowany był głównie do bezdomnych zamieszkujących na działkach ogrodowych, na obrzeżach miasta oraz w pustostanach. W 2014 r. działaniami objęto 8 osób bezdomnych, którym założono karty interwencji. Osobom bezdomnym zapewniono w miarę zgłoszonych potrzeb ciepłą bieliznę osobistą, odzież, kołdry, poduszki z magazynu „Sezam”, udostępniono urządzenia sanitarno-higieniczne w schronisku oraz możliwość skorzystania z noclegu w noclegowni przy schronisku w okresie silnych mrozów.

Oprócz pomocy w naturze osoby bezdomne miały możliwość uzyskania wsparcia i poradnictwa ze strony 3 pracowników socjalnych, realizujących działania projektowe. Partnerem projektu była Straż Miejska w Kołobrzegu. W wyniku systematycznego sprawdzania warunków socjalno-bytowych oraz częstych kontaktów z pracownikami socjalnymi uczestnicy projektu starali się zachowywać abstynencję, utrzymywać higienę i porządek w miejscu pobytu.

14. UZALEŻNIENIA I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia i zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe obejmujące kraj przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera kolejna tabela.

Tabela 29. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. miście	w 25-tys. miście
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2 000	ok. 500
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4 000	ok. 1 000
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4 000	ok. 1 000
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5 000-7 000	1 250-1 750
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym (dorośli i dzieci)	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 2 mln	ok. 5 300	ok. 1 330

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz podejmowania integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Oba podmioty mają swoje siedziby w Centrum Spraw Społecznych przy ul. Okopowej 15a.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Kołobrzegu w latach 2012-2014.

Tabela 30. Środki finansowe przeznaczone przez Gminę Miasto Kołobrzeg w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków	2012	2013	2014
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	1 713 380,43	1 665 515,80	2 076 483,87
^{w tym} na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	89 630,00	66 544,00	72 900,00
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	59 319,29	64 422,07	66 543,60
razem	1 772 699,72	1 729 937,87	2 143 027,47

Dane Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołobrzegu.

W latach 2012-2014 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem wahała się, przy czym najniższe były fundusze na ten cel w roku 2013, a najwyższe w 2014. W przypadku zwalczania narkomanii możemy zauważyć systematyczny wzrost wydatków budżetowych na ten cel. Kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w latach 2012-2014 wahały się, przy czym najwyższe były środki na ten cel w roku 2012, a najniższe w 2013.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności MKRPA w Kołobrzegu oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MKRPA w Kołobrzegu w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

	2012	2013	2014
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	339	352	337
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	52	40	27
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	251	258	391
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii MKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	147	153	235
liczba negatywnych opinii MKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi MKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	64	68	60
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	63	77	83
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA	22	42	102
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których MKRPA skierowała na terapię	6	1	15
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym MKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołobrzegu.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Kołobrzegu wahała się (od 339 w 2012 r. poprzez 352 w 2013 r. i 337 w 2014 r.). Liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii w sprawie wydania owych zezwolenia w analizowanym okresie wzrosła. Równocześnie wzrosła liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MKRPA wystąpiła do sądu z wnioskami o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w roku 2012 – 63 osoby, 2013 – 77 osób i w 2014 – 83 osoby. Widoczny był także znaczny wzrost liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA (od 22 osób w roku 2012 do 102 w 2014 r.). W latach 2012-2014 nie cofano żadnych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, nie wydawano też negatywnych opinii w tej sprawie i nie złożono do prokuratury zawiadomień o przestępstwach.

Liczba osób, z którymi MKRPA podejmowała rozmowy interwencyjne wyniosła od 64 w roku 2012, poprzez 68 w 2013 do 60 w roku 2014. Sprawców przemocy MKRPA kierowała

na terapię. I tak, w roku 2012 skierowano na nią 6 osób, w 2013 tylko 1, a w 2014 roku 15. Liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży w analizowanym okresie malała.

Obok Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Kołobrzegu pełnią:

- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Kołobrzegu (działająca przy SPZOZ Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie) przy ulicy Okopowej 15a, w której zarejestrowano w 2014 roku 638 osób. Wśród pacjentów poradni były 352 osoby uzależnione od alkoholu, 10 osób pijących w sposób szkodliwy lub ryzykowny, 75 osób uzależnionych od wielu substancji psychoaktywnych, 177 osób z zaburzeniami adaptacyjnymi (współuzależnienie i DDA), 5 osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu, 19 osób poniżej 18. roku życia, eksperymentujących z substancjami psychoaktywnymi.
- Poradnia Uzależnień w Regionalnym Szpitalu w Kołobrzegu przy ulicy Łopuskiego 31, gdzie odnotowano w 2014 roku 159 osób na pierwszej wizycie – poradzie diagnozującej występowanie zespołu zależności alkoholowej, 1 181 osoby na poradach udzielanych w ciągu roku osobom zgłaszającym problemy alkoholowe, 73 porady udzielane osobom współuzależnionym.
- Punkt Konsultacyjny Przeciwdziałania Przemocy i Spraw Społecznych przy ul. Okopowej 15a, który w roku 2014 udzielił 190 porad radcy prawnego oraz 162 porady psychologiczne.
- Telefon zaufania w Punkcie Konsultacyjnym Przeciwdziałania Przemocy i Spraw Społecznych (nr tel. 94 713-61-45), za pośrednictwem którego udzielono w 2014 roku 58 porad.
- Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym w SP Nr 6 (ul. Poznańska 9) i w Zespole Szkół przy ul. Lwowskiej 7 – łącznie przyjął w 2014 r. 58 osób (216 spotkań).
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który objął opieką w 2014 r. 142 rodziny.
- Trzy Grupy AA (Grupa AA Jutrzenka, Grupa AA Jantar, Grupa AA Femina) i jedna Grupa (NA Ster), które funkcjonują przy ul. Okopowa 15a.
- Placówki wsparcia dziennego (świetlice osiedlowe) dla dzieci i młodzieży (5 placówek na terenie miasta), które realizują programy opiekuńczo-wychowawcze.

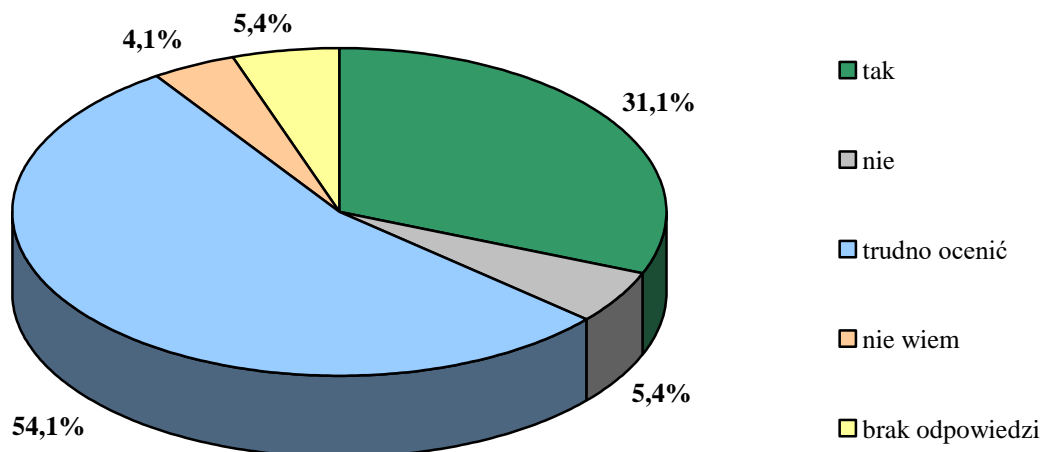
W Kołobrzegu w tym obszarze działały także organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Trzeźwości Klub Abstynenta „Neptun“ liczące 36 osób (ul. Okopowa 15a), Stowarzyszenie Kropka – Wolni od Uzależnień (ul. Okopowa 15a), które w 2014 r. objęło wsparciem ok. 120 osób) oraz Stowarzyszenie Użytkowników Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej oraz ich Rodzin i Przyjaciół „Feniks” w Kołobrzegu – Grupa wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, która liczyła 62 osoby.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w Kołobrzegu świadczy również Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2014 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą domową. Przemoc w rodzinie spowodowała konieczność objęcia pomocą 16 rodzin (łączna liczba osób w tych rodzinach – 41) w 2012 r., 10 rodzin (31 osób) w 2013 r. i 18 rodzin (43 osoby) w 2014 r.. W tym okresie zmniejszała się liczba osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu (liczba rodzin: 240 w 2012 r., 236 w 2013 r., 227 w 2014 r., liczba osób w rodzinach: 356 w 2012 r., 344 w 2013 r., 339 w 2014 r.).

Dopełnieniem diagnozy problemów społecznych były badania ankietowe wśród mieszkańców Kołobrzegu. W jednym z pytań poproszono ankietowanych o ustosunkowanie się do zjawiska przemocy na terenie miasta. Uzyskane wyniki prezentują się następująco: 44,6% ankietowanych zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie w mieście, 31,1% słyszało o takich przypadkach, a 18,9% nie zna takich przypadków. Pozostała część ankietowanych nie udzieliła odpowiedzi.

Ankietowanych zapytano również o ryzyko nasilenia się przemocy w rodzinie na terenie miasta. Odpowiedzi respondentów prezentuje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 8. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się przemocy w rodzinie na terenie miasta?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największa grupa badanych (54,1%) miała trudności z dokonaniem oceny ryzyka nasilenia się tego zjawiska. Zdaniem 31,1% badanych takie ryzyko istnieje, a przeciwnego zdania jest tylko 5,4% ankietowanych. Sporadycznie pojawiały się odpowiedzi „nie wiem” oraz braki w zakresie odpowiedzi na tak sformułowane pytanie.

Bliższe przyjrzenie się problemowi uzależnień i przemocy oraz instytucjom działającym na rzecz ich przewycięzania oraz minimalizowania ich negatywnych skutków na resztę społeczeństwa pozwala dostrzec, że działające instytucje nie zaspokajają wszystkich potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Należy rozszerzyć współpracę pomiędzy tymi instytucjami, dopracować zakres oferowanej pomocy, tak by instytucje wzajemnie się dopełniały.

Trzeba także zadbać o wiedzę mieszkańców dotyczącą możliwości uzyskania pomocy oraz o ich edukowanie w takich kwestiach, jak radzenie sobie w trudnych sytuacjach. Jedna trzecia respondentów uważa, że w najbliższych latach może nasilić się zjawisko przemocy w rodzinie, co może się wiązać z koniecznością wypracowania nowych form wsparcia instytucjonalnego i dokonania zmian legislacyjnych.

15. RÓWNOŚĆ PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów,

aby nierówność się nie utrzymywała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci. W rozpatrywanym okresie struktura ludności miasta pod względem płci nie uległa diametralnym zmianom. W latach 2012-2014 następował coroczny wzrost udziału kobiet w strukturze ludności miasta o 0,1%. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 32. Udział kobiet w liczbie ludności Kołobrzegu w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba ludności miasta ogółem	44 697	44 400	44 040
liczba kobiet	23 779	23 658	23 520
udział kobiet w liczbie ludności miasta ogółem	53,2%	53,3%	53,4%

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

W analizowanym okresie kobiety stanowiły mniej niż połowę osób zarejestrowanych jako bezrobotne w mieście (w 2012 r. – 48,3%, 2013 – 47,3% i 2014 – 48,7%).

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w Kołobrzegu przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

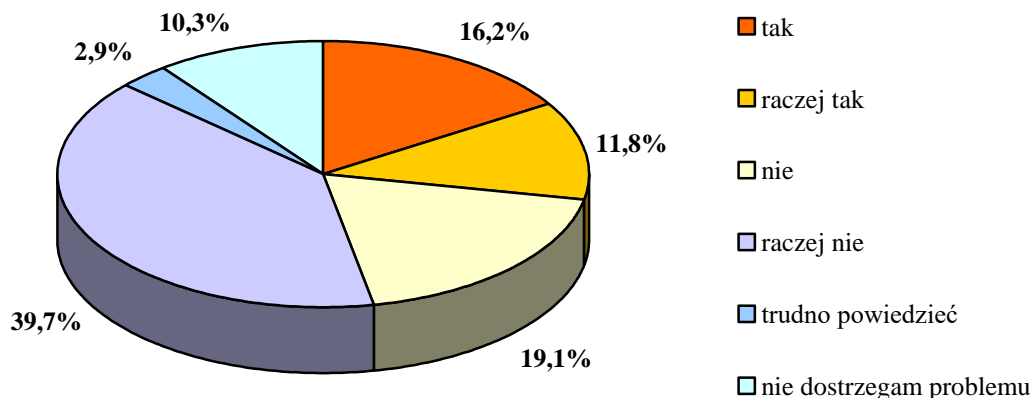
Do analizy przedłożono 68 ankiet wypełnionych przez mieszkańców miasta oraz przedstawicieli władz i instytucji lokalnych w Kołobrzegu. Wśród ankietowanych dominowały kobiety (67,6% badanych). W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest problemem społecznym.

Grupa 28,0% ankietowanych odpowiedziała twierdząco na pytanie dotyczące postrzegania nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problemu społecznego, z czego 16,2% stanowiły odpowiedzi „tak”, a resztę „raczej tak”. Łącznie 58,8% badanych uznało,

że nierówność ta nie stanowi problemu społecznego (odpowiedzi „nie” i „raczej nie”). Około 10% ankietowanych nie dostrzegało nierówności jako problemu społecznego bądź miało trudności z dokonaniem oceny tego zjawiska. Rozkład odpowiedzi przedstawia wykres 9.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom.

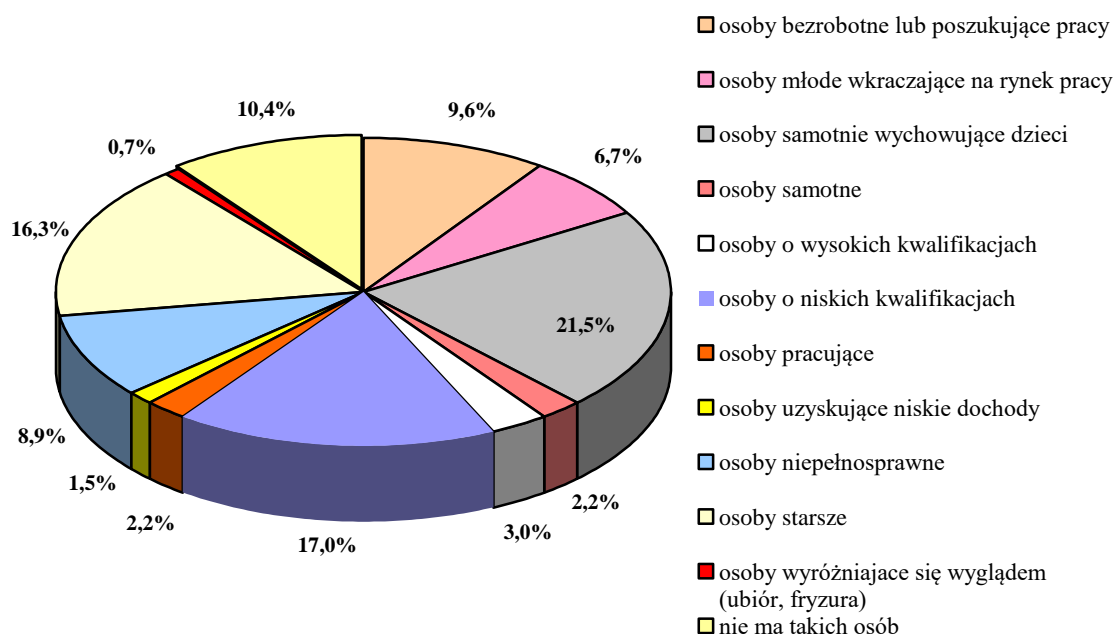
Wykres 9. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

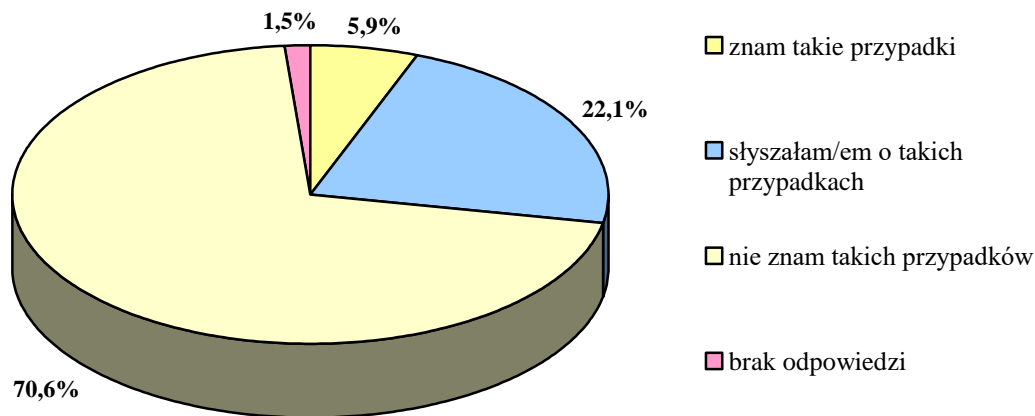
Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn. Najwięcej respondentów (41,2%) odpowiedziało, iż bardziej zagrożone problemem nierówności są kobiety. Problemu tego nie dostrzegało 30,9% badanych, a tylko 27,9% ankietowanych uznało, iż bardziej zagrożeni nierównością szans są mężczyźni. Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w Kołobrzegu dyskryminacją ze względu na płeć.

Zdecydowanie najczęściej za najbardziej zagrożone dyskryminacją uznawano osoby samotnie wychowujące dzieci (21,5%), jako drugie w kolejności zagrożenia dyskryminacją płciową uznano osoby o niskich kwalifikacjach (17,0%), a trzecią grupę stanowiły osoby starsze (16,3%). Następne w kolejności zagrożenia wymieniane były: osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (9,6%), osoby niepełnosprawne (8,9%), osoby młode wkraczające na rynek pracy (6,7%), osoby o wysokich kwalifikacjach (3,0%), osoby samotne lub pracujące (po 2,2%), uzyskujące niskie dochody (1,5%), osoby wyróżniające się wyglądem (0,7%). Część respondentów (10,4%) uznała, że nie ma w ich gminie osób zagrożonych dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia wykres 10.

Wykres 10. Jakie grupy mieszkańców miasta są zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Zdaniem 66,2% ankietowanych płeć nie ogranicza możliwości kariery, przeciwnego zdania jest 33,8% respondentów. W następnym pytaniu indagowano ankietowanych, czy znają w mieście przypadki dyskryminacji ze względu na płeć.

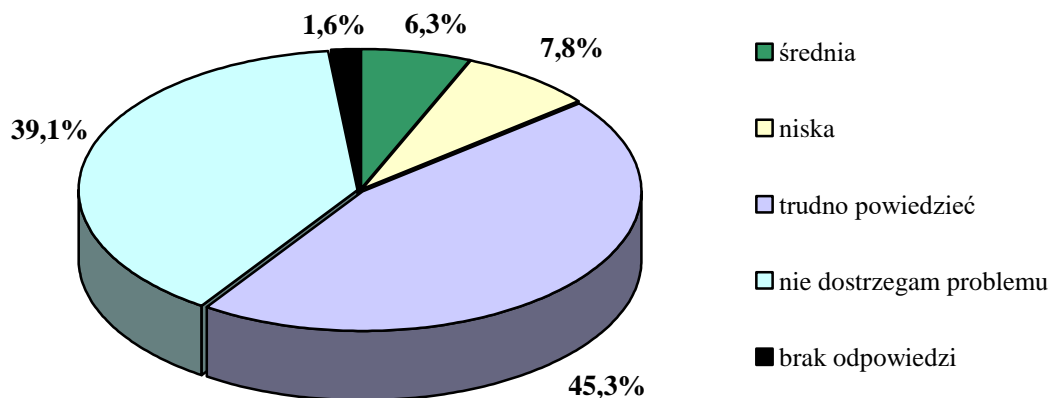
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć lub o nich słyszała/l?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość badanych (70,6%) stwierdziła (rozkład odpowiedzi przedstawia wykres powyżej), że nie zna takich przypadków, natomiast 22,1% ankietowanych słyszało o takich przypadkach. Wśród ankietowanych były także osoby, które w jakimś stopniu spotkały się z problemem dyskryminacji płciowej i znają takie przypadki, stanowiły one 5,9% badanych. Znikoma (1,5%) część badanych nie udzieliła odpowiedzi w tym zakresie.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Odpowiedzi ankietowanych wskazują, iż tylko 2,9% z nich spotkało się z dyskryminacją ze względu na płeć, pozostałe 97,1% badanych nie doświadczyło ani osobiście, ani w rodzinie dyskryminacji płciowej.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w Kołobrzegu dyskryminacji ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

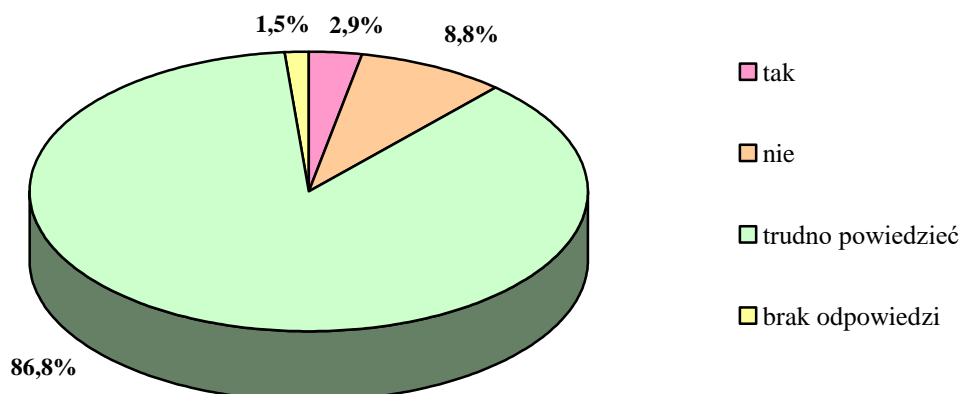
Wykres 12. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w mieście, to jaka jest jego skala?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród badanej społeczności 45,3% ankietowanych nie wyrobiło sobie zdania o skali dyskryminacji płciowej w ich mieście, kolejne 39,1% w ogóle nie dostrzegało problemu dyskryminacji ze względu na płeć. Ankietowani wskazali na średnią (6,3%) lub niską (7,8%) skalę tego zjawiska. Nie udzielono odpowiedzi świadczącej o wysokiej skali, a część ankietowanych powstrzymała się od udzielania odpowiedzi na to pytanie. Powyższe odpowiedzi świadczą, iż dyskryminacja ze względu na płeć nie stanowi większego problemu dla lokalnej społeczności, pojawia się sporadycznie i dotyczy niewielu osób.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w mieście działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub działań mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są trudne do określenia przez mieszkańców miasta, dlatego 86,8% respondentów nie jest w stanie ich ocenić, zaś 8,8% uważa, że takie działania w ogóle nie są w mieście prowadzone. Tylko 2,9% ankietowanych potwierdziło prowadzenie takich działań w Kołobrzegu. Pozostała grupa badanych nie udzieliła odpowiedzi w tym zakresie.

Niedostrzeżenie działań w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji może wynikać z niskiej skali tego zjawiska, ale również z małej promocji owych działań, co sprawia, iż mieszkańcy miasta nie mają świadomości, gdzie zwrócić się o pomoc w przypadku zaistnienia niepokojących sytuacji. Rozkład udzielonych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy w mieście są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wobec działań prowadzonych w mieście, mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji, aż 85,3% badanych nie wyrobiło sobie zdania. Odpowiedzi nie udzieliło kolejnych 7,4% ankietowanych, a 5,9% uznało je za niewystarczające. Za ledwie 1,5% badanych oceniło podejmowane działania jako bardzo dobre.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problem nierówności płci w mieście nie stanowi większego problemu społecznego. Najczęściej dotknięte dyskryminacją płciową są osoby samotnie wychowujące dziecko, osoby o niskich kwalifikacjach oraz osoby bezrobotne. Incydentalne przypadki dyskryminacji znane są nielicznym respondentom, którzy dowiadują się o nich od osób trzecich, gdyż bezpośrednio zdecydowanej większości badanych dyskryminacja nie dotknęła (badanych i członków ich rodzin).

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na upowszechnianie informacji o zjawisku dyskryminacji płciowej (czym jest, jak może się objawiać, jakie niesie za sobą skutki i jakie konsekwencje prawne mogą spotkać osoby, które dopuszczają się dyskryminacji). Konieczne jest także uwzględnienie zagadnień równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

16. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, ochrony zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w Kołobrzegu została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 22 ankiety (na 34 placówki oświatowo-wychowawcze, które poproszono o udział w badaniu) – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Przedszkole Miejskie Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi (140 dzieci, brak informacji o liczbie nauczycieli),
- Przedszkole Miejskie Nr 2 (139 dzieci, 13 nauczycieli),
- Przedszkole Miejskie Nr 3 (123 dzieci, 15 nauczycieli),
- Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 6 (97 dzieci, 17 nauczycieli),
- Przedszkole Miejskie Nr 8 (170 dzieci, 14 nauczycieli),
- Przedszkole Miejskie Nr 10 (182 dzieci, brak danych o liczbie nauczycieli),
- Niepubliczne Przedszkole „Różany Dworek na Ogrodach” (90 dzieci, 5 nauczycieli),
- Szkoła Podstawowa Nr 3 (498 dzieci, 43 nauczycieli),
- Szkoła Podstawowa Nr 4 (593 dzieci, 44 nauczycieli),
- Szkoła Podstawowa Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi (363 dzieci, 58 nauczycieli),
- Szkoła Podstawowa Nr 8 (532 dzieci, 44 nauczycieli),
- Zespół Placówek Oświatowych Morska Kraina w Kołobrzegu – Prywatna Szkoła Podstawowa „Morska Kraina” (brak danych o liczbie dzieci i nauczycieli),
- Gimnazjum Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi (491 uczniów, 51 nauczycieli),

- Gimnazjum Nr 3 (476 dzieci, brak danych o liczbie nauczycieli),
- Gimnazjum Nr 2 w Zespole Szkół Nr 2 (212 dzieci, 29 nauczycieli),
- Zespół Szkół ul. Lwowska 7 (221 dzieci, 34 nauczycieli),
- Zespół Szkół Nr 2 im. Bolesława III Krzywoustego (351 dzieci, 47 nauczycieli),
- Zespół Szkół Morskich (562 uczniów, 74 nauczycieli),
- Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Mikołaja Kopernika (536 dzieci, 56 nauczycieli),
- Zespół Szkół Ekonomiczno-Hotelarskich (860 dzieci, 92 nauczycieli),
- Zespół Szkół Policealnych (170 słuchaczy, 22 nauczycieli),
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy „Okruszek” (75 dzieci, 30 nauczycieli).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że większość placówek zatrudnia pedagoga (14 na 22 przebadane placówki) i pielęgniarkę (13 na 22), 19 placówek zatrudnia logopedę i psychologa. W 5 placówkach oświatowych na terenie miasta zatrudniony jest także doradca zawodowy.

Większa część – 12 placówek na 22 przebadanych – prowadzi dożywianie uczniów (łącznie 347 uczniów) i zapewnia uczniom dostęp do sali gimnastycznej (19 na 22) oraz do Internetu (16 na 22).

Dojazd uczniów do dwóch szkół jest utrudniony, co spowodowane jest godzinami kursów komunikacji miejskiej. Uczniowie mają najczęściej problemy z dotarciem na pierwszą godzinę lekcyjną (godz. 7.15) oraz z powrotem do domu po ostatnich zajęciach (godz. 16.55). Ponadto odczuwane są trudności komunikacyjne w miesiącach zimowych. Utrudnienia te dotyczą Zespołu Szkół Ekonomiczno-Hotelarskich oraz Szkoły Podstawowej Nr 8 w Kołobrzegu.

Spośród przebadanych placówek 5 posiada klasy lub oddziały integracyjne, a należą do nich: Miejskie Przedszkole Nr 1, Miejskie Przedszkole Integracyjne Nr 6, Szkoła Podstawowa Nr 5, Prywatna Szkoła Podstawowa „Morska Kraina” i Gimnazjum Nr 1.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać:

- kół przedmiotowych: koła matematyczne, ekonomiczne, informatyczne, historyczne, polonistyczne, przyrodnicze, astronomiczne, badawcze, lingwistyczne, rytmiczne, religijne, plastyczne;
- innych kół: artystyczne, taneczne, wokalne, sportowe, piłkarskie, teatralne, dziennikarskie, turystyczno-krajoznawcze, sportowo-rekreacyjne, ekologiczne, czytelnicze oraz regionalne „Słowianie”;
- zajęć fakultatywnych przygotowujących uczniów do egzaminów.

Jednocześnie prawie wszystkie placówki (21 na 22, które złożyły ankietę) prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze i logopedyczne (w 17 placówkach na 22), korekcyjno-kompensacyjne (15 na 22), psychoterapeutyczne (12 na 22), socjoterapeutyczne (9 na 22) i rewalidacyjne (4 na 22). Sporadycznie w placówkach oświatowych zdarzają się też zajęcia z integracji sensorycznej, hipoterapii, dogoterapii, terapii poprzez zabawę, zajęcia integracyjne, zajęcia z taflo- i surdopedagogiem, oligofrenopedagogiem, rehabilitacja i fizykoterapia, zajęcia zindywidualizowane dostosowane do stanu zdrowia dziecka.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 15 zmiennych. Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na problemy socjalno-bytowe oraz problemy wychowawcze związane ze środowiskiem rodzinnym. Jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli poniżej, dzieci często bywają zanedbywane przez rodzinę, dlatego z uwagi na dużą liczbę zajęć lekcyjnych bardzo ważną kwestią jest ich dożywianie w szkołach. Nie mniej ważne jest zadbanie o komunikację zapewniającą dojazd uczniów na zajęcia i powrót do domu, gdyż częste spóźnienia utrudniają właściwą edukację. Zdaniem badanych warto rozważyć dofinansowanie dzieciom transportu u przewoźników jeżdżących w dogodniejszych godzinach, tak by docierały na czas do szkoły.

Według niektórych ankietowanych, rodzice poświęcają dzieciom zbyt mało czasu i uwagi, co powoduje utratę więzi i zdolności wychowawczych rodziców. Niezaradność rodziców mają kompensować instytucje wsparcia dziennego, jakimi są świetlice osiedlowe, ale badani wskazują na niedostosowanie oferty świetlic środowiskowych (krótkie godziny otwarcia, brak sprzętu) do potrzeb. Ważną kwestią jest także pomoc materialna dla dzieci z ubogich rodzin, którym – zdaniem ankietowanych – należy zakupić podręczniki i specjalistyczne materiały zgodne z kierunkiem kształcenia.

Dzieciom trzeba wskazywać pozytywne wzorce spędzania czasu wolnego, gdyż w przeciwnym razie sięgają po wzorce patologiczne. Profilaktyka pierwszorzędowa powinna się skupić na tworzeniu miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży, gdzie można spędzać czas bezpiecznie i zgodnie z zainteresowaniami (dyskoteki, kluby). W celu kształtowania właściwych postaw należy udostępniać bezpłatnie boiska i inne obiekty sportowe oraz organizować różnego rodzaju warsztaty, bezpłatne zajęcia rozwijające uzdolnienia oraz umożliwiające realizowanie zainteresowań. Ważne także jest krzewienie kultury poprzez uczestnictwo w przedstawieniach teatralnych, spektaklach, oglądaniu filmów, czy zwiedzaniu muzeów.

Respondenci zgłaszają zapotrzebowanie na utworzenie ośrodka szkolno-wychowawczego do pracy z trudną młodzieżą. Ankietowani zwracali również uwagę na ograniczone możliwości korzystania z opieki lekarskiej w zakresie psychiatrii dziecięcej i stomatologicznej. Pojawiły się także zdania świadczące o zbyt długim okresie oczekiwania na podejmowanie decyzji w sprawie zastosowania środka wychowawczego w przypadku demoralizacji. Zapewnienie wsparcia i pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży również pozostawia jeszcze wiele do życzenia, niska jest dostępność psychologów oraz zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych.

Badani podkreślają potrzebę utworzenia poradni zdrowia psychicznego dla młodzieży, zwiększenia liczby placówek i kierunków zawodowych w szkołach średnich. W zakresie zapewnienia właściwej opieki dzieciom, szczególnie tym, których rodzice nie wywiązywali się z obowiązków rodzicielskich, konieczne jest tworzenie i zapewnianie miejsc w rodzinach zastępczych, które powinny przechodzić okresowe szkolenia z zakresu specyfiki rozwojowej dzieci, specyfiki dotyczących ich problemów, sposobów ich łagodzenia oraz nawiązywania porozumienia.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów zawiera poniższa tabela.

Tabela 33. Problemy występujące w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z Kołobrzegu uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	11	435	11
sięganie po alkohol	7	50	15
sięganie po narkotyki	5	45	17
niszczenie mienia szkolnego	5	34	17
kradzieże	6	17	16
dyskryminacja	5	15	17
udział w grupach negatywnych	2	4	20
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	8	474	14
autoagresja	11	41	11
ucieczki z domu	1	3	21
przestępczość ujawniona	4	7	18
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	9	74	13
zaniedbanie przez dom	11	138	11
przemoc w rodzinie	12	57	10
wykorzystywanie seksualne	1	1	21

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych w Kołobrzegu.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym wśród dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli m.in.: agresję i przemoc w grupie rówieśniczej (474 przypadków), sięganie przez uczniów po papierosy (435 przypadków) oraz zaniedbania przez opiekunów (138 przypadków). Poza wymienionymi problemami, widoczna jest także liczba dzieci i młodzieży z nadzorem kuratora (75 przypadków). Stwierdzono również występowanie innych negatywnych cech o charakterze patologicznym, jak przemoc w rodzinie, sięganie przez uczniów po alkohol, narkotyki, autoagresję, niszczenie mienia szkolnego, kradzieże, dyskryminację, przestępczość ujawnioną, udział w grupach negatywnych, ucieczki z domu oraz jeden przypadek wykorzystywania seksualnego. Najwięcej szkół odnotowało takie problemy, jak przemoc w rodzinie, autoagresja, palenie papierosów i zaniedbanie przez rodziców lub opiekunów.

Zdaniem 31,8% badanych przedstawicieli placówek oświatowych skala rozpatrywanych problemów utrzymuje się na stałym poziomie, tyle samo procent ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Z kolei 27,3% ankietowanych uznało, iż zjawiska te nasilają się w ostatnich latach. Tylko 9,1% badanych uznało, iż skala badanych zjawisk patologicznych zmniejsza się. Ankietowani zaznaczyli przy tym, iż w szkołach dochodzi do łamania norm i zasad obowiązujących w wewnętrznych regulaminach.

Szkoły proponują uczniom stosującym agresję lub pochodzącym z rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej następującą pomoc: zajęcia profilaktyczne dotyczące przemocy (programy profilaktyczno-wychowawcze, udział w programach profilaktycznych realizowanych przez instytucje zewnętrzne), konsultacje indywidualne, rozmowy wspierające, zajęcia warsztatowe (jak sobie radzić w sytuacjach konfliktowych, jak sobie radzić ze stresem, wskazywanie społecznie akceptowalnych sposobów rozwiązywania konfliktów, negacji zachowań niepożądanych, unikania zagrożeń), rozwiązywanie problemów w grupie,

odgrywanie scenek sytuacyjnych, kierowanie do specjalistów (pedagog szkolny, psycholog, specjaliści w PPP, Sąd i Zespół Kuratorski), zajęcia psychoedukacyjne i socjoterapię.

Szkoły podejmują działania interwencyjno-mediacyjne przy współpracy z rodzicami i innymi instytucjami. Organizują zajęcia wyrównawcze, pomoc wolontariuszy w lekcjach, pomoc logopedy, dodatkowe zajęcia sportowe, które mają na celu pozytywne wykorzystanie energii drzemącej w uczniu (SKS-y: tenis stołowy, nordic walking, zajęcia na basenie w ramach programu „Umiem pływać”).

W przedszkolach do agresji dochodzi incydentalnie, jednak przedszkola na taką ewentualność są przygotowane – posiadają kącik agresji w sali. Przedszkola również realizują programy profilaktyczno-wychowawcze i podejmują indywidualne rozmowy specjalistów (psycholog) z dzieckiem i rodzicami.

W badaniu ankietowym skierowanym do przedstawicieli lokalnej społeczności postawiono pytanie: „Jakie czynniki ograniczają prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży w mieście?” Najczęściej wymieniano czynniki tkwiące u podstaw funkcjonowania rodzin, tj.: ubóstwo (brak stabilizacji życiowej), trudne warunki mieszkaniowe, niepełnosprawność członka rodziny, długotrwałe bezrobocie członka rodziny, praca na podstawie tzw. umów śmieciowych, które nie dają rodzinom poczucia bezpieczeństwa. Innym rodzącym się z bezrobocia problemem jest zarobkowy wyjazd rodzica lub obojga rodziców i pozostawienie dziecka pod opieką starszych krewnych, którzy są niewydolni wychowawczo.

Problemem dotyczącym dzieci są ograniczenia finansowe rodziców, którzy nie są w stanie zakupić wszystkich materiałów edukacyjnych, czy zabezpieczyć odpoczynku letniego swoich dzieci. Brak środków i możliwości do zaspokojenia potrzeb najbliższych powoduje frustrację, przyczynia się do stanów depresyjnych i sięgania po środki odurzające. Tak w szybki sposób rodziny wpadają w problem alkoholizmu, narkomanii, przemocy czy zadłużenia. Często rodziny nie wypełniają prawidłowo funkcji opiekuńczo-wychowawczych, gdyż nie posiadają odpowiednich kompetencji (brak wzorców, autorytetów, niski poziom wykształcenia rodziców, niska świadomość rodzicielska, niska samoocena, niedojrzałość emocjonalna, brak zainteresowania rodziców dzieckiem, brak lub rzadkie interakcje w domu rodzinnym typu rodzic – dziecko, wielodzietność, rozwody powodujące często brak konsekwencji w działaniach podejmowanych przez każdą ze stron, zaniedbania wychowawcze).

Dużym problemem jest także sytuacja zdrowotna młodego pokolenia, które odżywia się nieprawidłowo, sięga po środki psychoaktywne, alkohol i nie dba o kondycję fizyczną. Należy zatem zacząć edukację od podstaw zdrowego żywienia i wzmacniania kondycji fizycznej. Obecne młode pokolenia znaczą część czasu spędzają siedząc przed komputerem, tabletem lub z telefonem komórkowym w ręce. Tabloidyzacja życia wpływa na zerwanie normalnych więzi społecznych. Stąd też tak ważną rolę odgrywa życie kulturalno-rozrywkowe rodzin, dzięki któremu dochodzi do wzmacniania więzi rodzinnych, integracji i wzajemnego poznawania. Ceny biletów na imprezy kulturalne w Kołobrzegu są jednak zdaniem ankietowanych stosunkowo wysokie.

Respondenci podkreślali także niedobory w zakresie darmowych korepetycji, zajęć dodatkowych, wąskiej oferty zajęć dla przedszkolaków, ubogiej oferty szkół średnich. Innym problemem jest niska dostępność świetlic środowiskowych, brak organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży i łatwa dostępność do dopalaczy, narkotyków i alkoholu. Z kolei ankietowani wskazywali, iż realizowana w szkołach profilaktyka bywa prezentowana w sposób nudny i niedocierający do współczesnej młodzieży.

Poza tymi podstawowymi ograniczeniami dostrzeżono niedostatek miejsc w zakresie opieki przedszkolnej i w żłobkach. W zakresie dbałości o zdrowie młodego pokolenia podkreślano brak lekarzy specjalistów, brak stomatologów, pielęgniarek w szkołach oraz zbyt słabą profilaktykę zdrowia (przeciążenie tornistrów). Dla całokształtu funkcjonowania rodzin ważne jest utworzenie wielospecjalistycznej poradni rodzinnej zajmującej się również mediacją.

W kolejnym pytaniu ankiety poproszono respondentów o ustosunkowanie się do realizowanych w mieście działań wychowawczych, profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do rodzin i dzieci. Uzyskano następujące wyniki: 41,8% badanych pozytywnie oceniła prowadzone działania (jako dobre – 19,4% badanych, jako wystarczające – 22,4%), 6,0% badanych nie potrafiło ocenić tych działań, a aż 47,8% ankietowanych uznało, że są one niewystarczające. Około 4,5% badanych nie udzieliło odpowiedzi w tym zakresie.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w Kołobrzegu w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży, postulowano:

- poprawę funkcjonowania świetlic osiedlowych w zakresie ograniczenia zagrożeń dotyczących narkomanii i innych patologii;
- utworzenie nowych placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej;
- kontynuowania dożywiania w placówkach oświatowych w postaci ciepłego posiłku;
- utworzenie specjalnego programu opieki pozalekcyjnej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- pomoc finansową dla dzieci w postaci stypendiów szkolnych oraz pomoc materialną;
- zwiększenie oferty instytucji zapewniających pomoc dzieciom z problemami psychicznymi;
- dopasowanie programów profilaktyczno-wychowawczych do języka młodzieży i jej stylu życia;
- organizowanie szkół dla rodziców (przekaz wiedzy nt. obowiązków rodzicielskich wobec dzieci, metod wychowawczych, bieżących zagrożeń);
- zwiększenie dostępności cenowej do wydarzeń kulturalnych i sportowych dla rodzin z dziećmi,
- wprowadzenie dodatkowych zajęć dydaktycznych z przedmiotów dla młodzieży z trudnościami lub zaległościami edukacyjnymi;
- wzmocnienie obserwacji i nadzoru nad uczniami w szkołach;
- wykorzystanie obecnej infrastruktury miasta do organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży po zajęciach szkolnych.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Analiza zebranych informacji wykazała, iż większość placówek, które wzięły udział w ankiecie, prowadzi badania z zakresu diagnozowania agresji i przemocy (rówieśniczej – 20 na 22 placówki przebadane, w rodzinie 5 na 22 placówki), narkomanii oraz problemów alkoholowych. Badania te najczęściej przybierają formę obserwacji, ankiet (np.: „Bezpieczeństwo w szkole”, „Atmosfera w klasie”, „Agresja i przemoc”, „Typy rodzin”) oraz wywiadów z dziećmi i ich rodzicami. Szkoły prowadzą także tematyczne debaty uczniowskie. Badania prowadzi się zgodnie z planem i koncepcją pracy szkoły oraz sprawowanym przez dyrektora nadzorem pedagogicznym. Dotyczą one także zapotrzebowania na poradnictwo specjalistyczne, potrzeb w zakresie

żywienia dzieci oraz oczekiwań rodziców dotyczących współpracy. Badani wskazali na konieczność przeprowadzania ankiet dotyczących cyberprzemocy.

Ankietowani podkreślali konieczność diagnozowania potrzeb rodzin, które byłyby wskazywane w ankiecie przez poszczególnych jej członków. Taka ankieta musiałaby badać szereg potrzeb i funkcji rodziny z uwzględnieniem nie tylko kwestii dotyczących placówek oświatowych, ale również innych instytucji, do których rodzina mogłaby zostać pokierowana po rozpoznaniu jej sytuacji przez pedagoga lub psychologa szkolnego.

Oprócz pytań o sytuację bytową, finansową, aktywność zawodową rodziców, uzależnienia, stan zdrowia, potrzeby i więzi emocjonalne należałoby skonstruować pytania dotyczące typowych problemów rozwojowych charakterystycznych do wieku dziecka uczęszczającego do danej placówki oraz jego rodzeństwa. Ważne jest bowiem szybkie rozpoznawanie zachowań ryzykownych dzieci, umiejętności wychowawczych rodziców, umiejętności jakościowego zagospodarowania czasu wolnego przez młode pokolenia.

Należy przeprowadzić badania dotyczące świadomości rodziców o obecnych zagrożeniach, trendach patologicznych, modzie na przyjmowanie określonego sposobu funkcjonowania młodzieży oraz zapoznać się z opiniami rodziców dotyczących stopnia odpowiedzialności ich dzieci. W zakresie dostosowania oferty szkolnej należy przeprowadzić ankietę odnoszącą się do zainteresowań młodzieży, rozpoznania dyspozycji czasowych dzieci i młodzieży oraz ich możliwości dotarcia do wybranych placówek zajmujących się animacją czasu wolnego.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

Przeprowadzane w placówkach badania często dają zadowalające wyniki, mówiące o tym, iż uczniowie czują się bezpiecznie i większość z nich nie doświadcza większych problemów. Jednak badania ujawniają również pojedyncze przypadki agresji i przemocy w szkołach i rodzinach (w tym przemocy fizycznej i psychicznej). Pozyskane informacje ujawniają także istotne kwestie dotyczące wzrostu problemów emocjonalnych, nasilania się agresji szkolnej, zagrożenia alkoholizmem, narkomanią oraz wzrostu liczby rodzin niepełnych, zrekonstruowanych i rodzin zastępczych. Sporadycznie wskazywane są także miejsca, w których najczęściej dochodzi do zagrożeń. Badania służą ukierunkowaniu działań profilaktycznych realizowanych w większości przebadanych placówek.

W instytucjach podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są szkolne programy profilaktyczne i wychowawcze (np.: „Nie krzycz, nie bij, bądź przy mnie i kochaj”, „Profilaktyka i zdrowie fizyczne”, „Profilaktyka Agresji”, „Kodeks Przedszkolaka”, „Dwu i pół latek w przedszkolu”, „Sport dobry na wszystko”, „Czyste powietrze wokół nas”, „NUE”, „NUE I”, „NUE II”, „Jestem trzeźwym kierowcą”, „Zanim Spróbujesz”), projekty („Złe emocje drogą do uzależnień”, „Wszystkiemu, co złe mówię: NIE”), bloki tematyczne na lekcjach wychowawczych (cykl zajęć nt. „Przemocy i agresji w szkole, jak się przed nią chronić”, „Porozumienie bez przemocy”, „Jak sobie radzić z własną złością”, „Sztuka odmawiania”), grupowe spotkania z psychologiem i pedagogiem szkolnym oraz innymi specjalistami, prowadzone są również konsultacje indywidualne.

W szkołach pełnione są dyżury na przerwach międzylekcyjnych, podczas których nauczyciele obserwują interakcje pomiędzy uczniami, newralgiczne miejsca podlegają monitoringowi elektronicznemu. Szkoły organizują apele wychowawcze z udziałem przedstawicieli Policji (okazjonalne wizyty z psem tropiącym), Straży Miejskiej w Kołobrzegu, WOPR, opracowują i wdrażają procedury postępowania (np.: procedura

Niebieskiej Karty). Placówki organizują także warsztaty terapeutyczne („Złość pod lupą”), przedstawienia teatralne z zakresu profilaktyki („Zaczarowany kapelusik”, „Szkoła z klasą”; teatr „Kurtyna” – „Agresji i przemocy mówię NIE!”, „Łańcuch złości”), konkursy („Aktywna szkoła – aktywny uczeń”), zajęcia sportowo-rekreacyjne, zajęcia artystyczne i wystawki, gazetki tematyczne, pogadanki, debaty („Stop uzależnieniom”, „Nie nakręcaj się na dopalacze”), zajęcia socjoterapeutyczne, integracyjne, spotkania psychodeukacyjne z rodzicami i uczniami. Niektóre placówki do kalendarza wydarzeń szkolnych wprowadziły „Tydzień Profilaktyki”. Nauczyciele, pedagodzy i psycholodzy korzystają ze szkoleń wzmacniających ich świadomość i kompetencje pracy z uczniem i jego rodziną, podejmują dzięki temu skuteczną współpracę z innymi instytucjami działającymi w zakresie pomocy społecznej.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według większości ankietowanych podejmowane w placówkach oświatowo-wychowawczych różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne są wystarczające. Ankietowani uznali, że należy je kontynuować i porównywać w celu rozpoznawania zachodzących zmian. Pojawiały się także głosy mówiące o potrzebie opracowania procedury „Profilaktyka Ochrony Dzieci”, potrzebie uświadamiania rodziców o typowych dla wieku dziecka problemach rozwojowych, w szczególności jego potrzeb emocjonalnych. W ocenie badanych podejmowane w placówkach działania profilaktyczne nie są wspierane przez odpowiednie instrumenty nakłaniające rodziców do współpracy. Często są to działania jednostronne bez konsekwencji postępowania w życiu rodzinnym. Ankietowani wskazują na konieczność rozszerzenia profilaktyki na prowadzone przez uczniów życie wirtualne.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Prawie wszystkie placówki oświatowo-wychowawcze oceniły współpracę z rodzicami jako zadowalającą (19 na 22 placówki przebadane). Przedstawiciele placówek, którzy uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą, potrafili ją uargumentować. Podkreślano współpracę z Radą Rodziców, organizowanie wspólnych przedsięwzięć z rodzicami (konkursy, dyskoteki, uroczystości szkolne, święta, wycieczki, pikniki, warsztaty, kiermasze, wizyty w zakładach pracy, przedstawienia i różnego rodzaju akcje szkolne, zbiórki charytatywne), angażowanie się rodziców w działania naprawcze na terenie placówek oraz udzielanie obustronnego wsparcia finansowego (stypendia dla uczniów, wsparcie finansowe na rzecz szkoły).

Rodzice uczestniczą w spotkaniach zespołu ds. profilaktyki i wychowania, w otwartych spotkaniach dla rodziców, regularnych zebraniach klasowych, pogadankach i prelekcjach z udziałem specjalistów. Szkoły utrzymują z rodzicami kontakt bezpośredni (spotkania osobiste wychowawców z rodzicami), jak i pośredni poprzez e-dzienniki, zeszyty korespondencji, kontakty telefoniczne lub listowne. Szkoły udzielają pomocy w kierowaniu do specjalistów i właściwych instytucji pomocowych, udzielają wsparcia w sytuacjach wymagających interwencji. Prowadzą także pedagogizację rodziców w zakresie ujawnionych problemów z uczniami.

Jednocześnie badanie ankietowe ujawniło niską frekwencję rodziców (około 40%) na zebraniach szkolnych. Zdaniem przedstawicieli placówek biorących udział w badaniu, rodzice nie poczuwają się do obowiązku utrzymywania kontaktu ze szkołą. Zdarza się, iż rodzice nie stawiają się w szkole nawet po wezwaniach telefonicznych, skutkują dopiero pisemne wezwania. Podczas spotkań rodzice wysłuchują wychowawców, zapewniają o chęci

współpracy, jednak zdaniem badanych nie potrafią zachować konsekwencji wobec dziecka, co przyczynia się do słabych rezultatów wychowawczych. Rodzice często nie chcą współpracować ze szkołą w zakresie ujawniania kontekstu rodzinnego ucznia, który może być przyczyną niepokojących zachowań dziecka. Problematyczne bywają również kontakty z rodzicami pełnoletnich uczniów, szczególnie w przypadku konfliktowych relacji w domu rodzinnym ucznia.

Zdaniem ankietowanych, należy uświadamiać rodziców, że szkoła może służyć im pomocą bezpośrednią (poprzez realizowane programy) i pośrednią (poprzez ukierunkowanie na pomoc specjalistyczną). Respondenci dostrzegają fakt, iż niska frekwencja rodziców częściowo wynika ze zmianowości ich pracy, dlatego pragnęliby wprowadzenia zmian w przepisach, wprowadzając jednozmianowość systemu pracy dla rodzin wychowujących dzieci. Pozostała część rodziców ankietowani chcieliby zmobilizować do zaangażowania się w życie szkoły i zainteresowania własnym dzieckiem poprzez wprowadzenie mandatów wychowawczych wobec rodziców, którzy bezzasadnie unikają kontaktu ze szkołą i tym samym nie wywiązują się w pełni ze swoich funkcji rodzicielskich.

Placówki oświatowe prowadzą badania ankietowe dotyczące różnego rodzaju profilaktyki, które adresowane są zarówno do dzieci, rodziców, jak i nauczycieli. Szkoły proponują rodzicom dotkniętym problemem przemocy domowej wsparcie psychologa i pedagoga, porady, konsultacje, prowadzą działania informacyjne dotyczące telefonów, adresów miejsc, które zajmują się udzielaniem specjalistycznej pomocy (grupy DDA, socjoterapia, poradni uzależnień, PPP, zespół interdyscyplinarny, punkt konsultacyjny), informują o możliwościach prawnych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele większości badanych placówek (15 na 22 przebadane placówki) stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: MOPS w Kołobrzegu (pracownicy socjalni i asystenci rodziny), gminne ośrodki pomocy społecznej, PCPR w Kołobrzegu, Urząd Miasta w Kołobrzegu: Wydział Spraw Społecznych i Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Problemów Alkoholowych, Sąd Rejonowy, Zespół Kuratorski, Komendę Powiatową Policji, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, biblioteki, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Regionalne Centrum Kultury, Straż Miejską, Straż Graniczną, Straż Pożarną, Sanepid, TPD, WOPR, PCK, Akademię Rodziców, Szkołę Muzyczną, Uniwersytet w Szczecinie, agencje profilaktyczne, teatry edukacyjno-profilaktyczne, Stowarzyszenie „Zawsze Gotowi”, Stowarzyszenie „Nasz Dom”, Stowarzyszenie „Feniks”, Stowarzyszenie „Kropka”, Fundację „Dzieci Niczyje”, Rzecznika Praw Konsumenta, poradnie leczenia uzależnień, OWI oraz Miejską Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołobrzegu.

Współpraca polega m.in. na prowadzeniu konsultacji, szkoleń, badań, diagnoz psychologiczno-pedagogicznych, wymianie informacji, podejmowaniu interwencji, przygotowaniu opinii o uczniu, organizowaniu zajęć i spotkań dla dzieci i młodzieży (np.: „Bezpieczna Szkoła”, „Bezpieczny Uczeń”, „Bezpieczeństwo w czasie wakacji”, „Bezpieczne ferie zimowe”, „Przyjaciele Gryfusia”, „Klub Bezpiecznego Puchatka”), dożywianiu dzieci, realizowaniu wspólnych projektów, realizowaniu zajęć terapeutycznych i pogadanek tematycznych, organizowaniu spotkań specjalistów w celu wypracowania wspólnych rozwiązań i metod pracy z dziećmi, organizowaniu wycieczek integracyjnych,

organizowaniu spotkań rodziców i uczniów z przedstawicielami ww. instytucji, dofinansowywaniu działalności placówki oświatowej oraz organizowaniu pomocy materialnej.

Niezadowolająca ocena w zakresie współpracy uargumentowana została niedostateczną liczbą specjalistów do pracy z trudną młodzieżą, trudnościami w dołączaniu ucznia w trakcie roku szkolnego do grupy socjoterapeutycznej w PPP, słabym kontaktem z kuratorami, a co za tym idzie – zbyt długim czasem przepływu informacji i odwlekaniem szybkości reakcji aparatu sądowego. Zdaniem przedstawicieli przebadanych placówek, należy dążyć do zakontraktowania usług diagnostycznych lekarza psychiatriy dziecięcego w ramach usług NFZ oraz stworzyć alternatywne miejsca spotkań dla dzieci i młodzieży (rola organizacji pozarządowych).

Placówki oświatowo-wychowawcze pragną podjąć większą współpracę ze środowiskiem medycznym (psychiatra dziecięcy) i prawniczym, z doradcą rodziny, ośrodkami kultury, muzeami, galeriami sztuki oraz szkołą „OutDoor”. Przedszkola natomiast chciałyby poszerzyć współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

Potrzeby dzieci i młodzieży

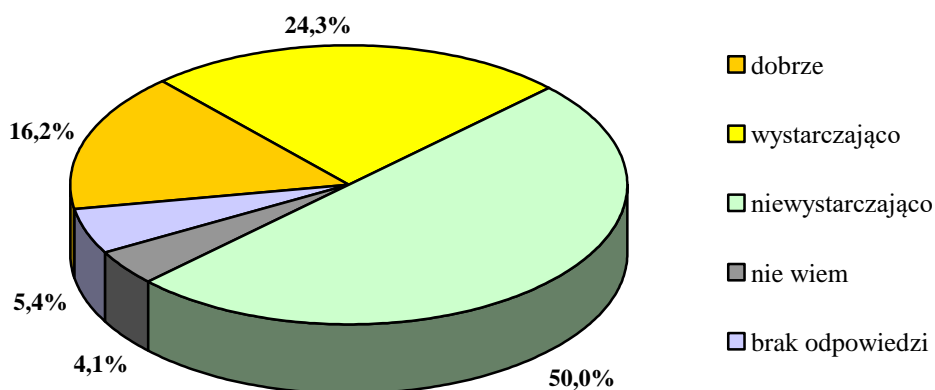
Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im alternatywnych form spędzania czasu wolnego poza szkołą, w szczególności przez tworzenie nowych ogólnodostępnych miejsc spotkań dla młodzieży oraz zwiększenie dostępności dóbr kultury. Ankietowani wskazywali również na potrzebę dożywiania większej liczby dzieci poprzez zapewnieniem im ciepłego posiłku. Ważną kwestią okazało się zapewnienie pomocy psychiatriy dziecięcego oraz zwiększenie liczby godzin pracy psychologów, pedagogów, stomatologów i pielęgniarek w szkołach. Ankietowani wskazali też na potrzebę udzielania pomocy w postaci stypendiów dla uczniów. Podkreślano potrzebę poprawy relacji rodzinnych i współpracy rodzin z placówkami oświatowymi.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób placówki oświatowo-wychowawcze mogą się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na konieczność realizacji programów oświatowo-zdrowotnych, pogłębienie współpracy z rodzicami oraz wzmacnianie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. Respondenci zwracali także uwagę na potrzebę zagospodarowania czasu wolnego uczniów poprzez ofertę zajęć dodatkowych, organizowanie form aktywnego wypoczynku, wolontariatu, oraz propagowania zdrowego stylu życia. Ankietowani podkreślali, że szkoły starają się zapewnić bezpieczeństwo uczniom i reagować na niepokojące sygnały. Uczniowie mogą więc liczyć na wsparcie psychologiczne i materialne.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w opinii społeczności lokalnej

O wyrażenie swoich opinii na temat obecnej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w Kołobrzegu poproszono przedstawicieli społeczności lokalnej, wśród których znaleźli się mieszkańcy oraz przedstawiciele samorządu i instytucji miejskich. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia działania samorządu w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa ankietowanych uznała obecną organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście za niewystarczającą. Z kolei 40,5% respondentów pozytywnie oceniło dotychczasową ofertę miasta w tym zakresie. Pozostali ankietowani mieli trudności z jej oceną lub powstrzymali się od udzielenia odpowiedzi.

W kolejnym pytaniu badania ankietowego poproszono o przedstawienie propozycji, które poprawiłyby dotychczasową ofertę spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Ankietowani wymienili m.in.: poszerzenie oferty darmowych form spędzania czasu dla dzieci i młodzieży (taniec, koncerty, basen, kino, teatr, zajęcia teatralne, zajęcia manualno-plastyczne, komputerowe, majsterkowanie, nieodpłatne zajęcia z nauki języka obcego, poszerzenie dostępności cenowej do usług MOSiR, RCK, kręgielni), tworzenie nowych placówek wsparcia dziennego (świetlic oraz klubów dla dzieci i młodzieży), placów zabaw, zwiększenie dostępności infrastruktury sportowej (SKS-y w szkołach, otwarcie hal gimnastycznych po lekcjach, boisk przez cały rok), utworzenie Naukowo-Edukacyjnego Centrum Rozwoju, organizowanie imprez plenerowych, wycieczek krajoznawczych. Ankietowani wskazali na potrzebę zaangażowania animatora czasu wolnego, krzewienia wolontariatu w tym zakresie i poszerzenia dotychczasowych działań streetworkers oraz kościołów.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u, liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie do co najmniej 9,6 miliona w 2035 roku, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Struktura wiekowa ludności Kołobrzegu odzwierciedla tendencje wzrostowe w zakresie udziału ludzi w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji miasta, co zobrazowano w tabeli poniżej.

W ostatnich latach stosunek poszczególnych grup wiekowych w mieście utrzymuje się w następującym porządku: największy jest w ogólnej populacji mieszkańców udział ludności w wieku produkcyjnym, następnie grupy osób w wieku poprodukcyjnym, a na końcu w wieku przedprodukcyjnym. Faktem jest, iż osoby w wieku produkcyjnym stanowią w Kołobrzegu ponad 60% ogółu ludności miasta, jednakże w ostatnich latach zauważalny jest stopniowy spadek odsetka tej grupy wiekowej. Niekorzystną tendencję widać również w pozostałych

dwóch grupach wiekowych: stopniowo spada liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, a rośnie udział osób starszych w populacji kołobrzeżan.

Tabela 34. Struktura wiekowa mieszkańców Kołobrzegu w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkańców miasta ogółem	44 697	44 400	44 040
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	7 480	7 391	7 169
udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności miasta	16,8%	16,6%	16,3%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	28 705	28 174	27 623
udział osób w wieku produkcyjnym w ludności miasta	64,2%	63,5%	62,7%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	8 512	8 835	9 248
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności miasta	19,0%	19,9%	21,0%

Dane Urzędu Miasta Kołobrzeg.

Należy zauważyć, że osoby starsze są z reguły bardziej narażone na choroby, co wiąże się z problemem występowania niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych. Należy również zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu, w 2014 roku 19,1% to osoby w wieku 51-60 lat, a 17,9% stanowią osoby powyżej 60. roku życia (224 osoby w wieku 61-70 lat oraz 254 osoby w wieku 71 lat i więcej). Osoby w wieku sędziwym (75 i więcej lat) to wśród świadczeniobiorców MOPS w Kołobrzegu w roku 2014 grupa licząca 217 osób, czyli 8,1% ogółu świadczeniobiorców.

Szczególną formą pomocy społecznej, kierowaną do osób starszych są usługi opiekuńcze. Pomoc w tej formie świadczona jest przede wszystkim osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. W grupie 130 osób dorosłych objętych w 2014 r. usługami opiekuńczymi zorganizowanymi przez MOPS 86 to osoby powyżej 75 lat (66,1% dorosłych świadczeniobiorców usług opiekuńczych), a 32 to osoby w wieku poprodukcyjnym (24,6%). Nie stwierdzano potrzeby świadczenia osobom starszym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W odpowiedzi na potrzebę wsparcia najstarszych mieszkańców Kołobrzegu, w mieście realizowany jest program „Kołobrzaska Karta Seniora”, który umożliwia osobom w wieku 65 i więcej lat szerszy dostęp do usług publicznych, dóbr kultury, imprez sportowych oraz poprawę warunków bytowych dzięki wprowadzeniu systemu ulg dla posiadaczy karty (obecnie ulgi oferuje m.in. 32 przedsiębiorców, jedna organizacja pozarządowa – ulga na zakup biletów na mecze oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji i Regionalne Centrum Kultury).

Z kolei konieczność dla zapewnienia seniorom opieki i warunków do aktywnego rozwoju i integracji ze środowiskiem lokalnym, Gmina Miasto Kołobrzeg utworzyła w ramach struktury Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu dwa ośrodki wsparcia: Kołobrzeski Dzienny Dom Pomocy dla Seniorów oraz Kołobrzeski Klub Seniora. Obie placówki mają przyczynić się do rozwoju systemu pomocy środowiskowej jako alternatywy dla pomocy instytucjonalnej dla osób starszych. Dzienny Dom zapewnia nieaktywnym zawodowo mieszkańcom miasta w wieku 60 i więcej lat usługi o charakterze bytowym, opiekuńczym i wspierającym z szeroką gamą różnorodnych form terapii zajęciowej przez 7 godzin dziennie w dni robocze i posiada 30 miejsc. W pierwszej kolejności przyjmuje osoby samotne i samotnie zamieszkujące. Zadaniem Klubu Seniora jest zapewnienie wsparcia

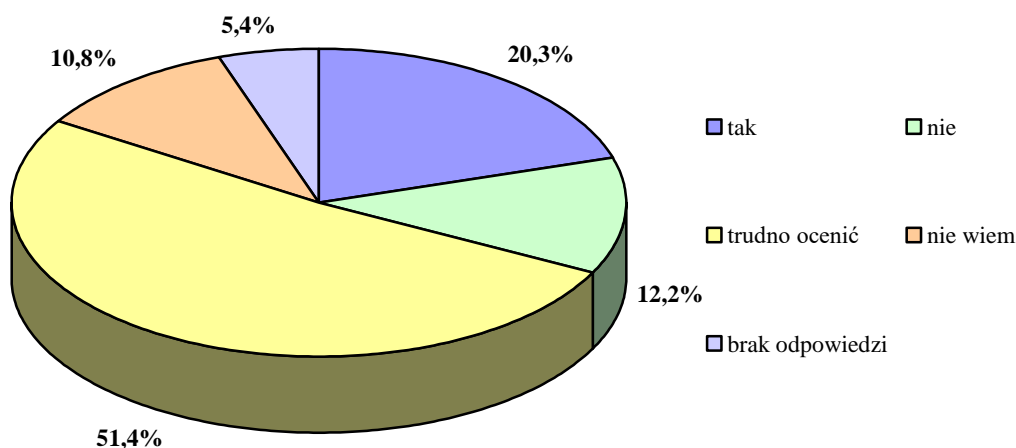

i stworzenie odpowiednich warunków do różnych form aktywności i integracji osób starszych w godzinach popołudniowych.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców Kołobrzegu o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w ich mieście. W odpowiedzi najczęściej wskazywano: samotność, ubóstwo (niedogrzone mieszkania, złe odżywianie, brak środków na leki i życie kulturalne), ograniczone kontakty z bliskimi, problemy zdrowotne, długie oczekiwanie na wizyty do specjalistów, bariery architektoniczne utrudniające przemieszczanie się, słabą organizację spotkań dla osób starszych. Ankietowani zaznaczyli, iż osoby starsze borykają się z brakiem poczucia bezpieczeństwa związanego z brakiem pomocy ze strony rodziny, niedostateczną opieką ze strony instytucji (brak miejsc w domach dziennego pobytu, zakładach opiekuńczo-leczniczych, niska dostępność do poradni gerontologicznej). Osoby starsze doświadczają również dyskryminacji związanej z rynkiem pracy i wiekiem. Wykluczenie społeczne przyczynia się do nasilania izolacji osób starszych w mieszkaniach i prowadzi do samotności. Osoby starsze odczuwają także ograniczenia własnych kompetencji w poruszaniu się po nowoczesnej przestrzeni medialnej, jak poczta elektroniczna, internetowe konta bankowe. Pojawiają się również głosy mówiące o niedostatecznym rozeznawaniu potrzeb osób starszych podczas prowadzenia wywiadów środowiskowych.

W kolejnym pytaniu uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o ocenę realizowanych w mieście działań adresowanych do osób starszych. Większość badanych (62,2%) miało trudności w dokonaniu oceny, czy prowadzone na terenie miasta działania uwzględniają potrzeby osób starszych (odpowiedzi „trudno ocenić” i „nie wiem”). Około 20% badanych uważa, że działania te uwzględniają potrzeby osób starszych, natomiast 12% jest przeciwnego zdania. Ponad 5% badanych nie udzieliło w tej kwestii odpowiedzi. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia wykres 15.

Wykres 15. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

18. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu

ruchu. Z uwagi na to, że, jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy miejskiej Kołobrzeg wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w Kołobrzegu mieszkało ogółem 4 926 osób niepełnosprawnych (w wieku od 15 lat wzwyż). Było wśród nich 2 429 kobiet i 2 429 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych odnotowano 3 932 osoby niepełnosprawne prawnie (posiadają aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony) i 994 osoby niepełnosprawne jedynie biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności miasta wynosił wówczas 11% (44947 mieszkańców, z czego 4 926 osób niepełnosprawnych).

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu wynika, że w latach 2012 i 2014 niepełnosprawność była drugim, a w roku 2013 trzecim pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2012-2014.

Tabela 35. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w Gminie Miasto Kołobrzeg z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	570	567	507
liczba osób łącznie w rodzinach	976	910	765

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Należy dodać, że w 2014 roku MOPS w Kołobrzegu przyznał zasiłek okresowy 558 rodzinom, z czego ponad 12% przeznaczono na pomoc osobom/rodzinom borykającym się z niepełnosprawnością członka rodziny (70 rodzin objętych pomocą). Natomiast jako obszar oddziaływania w zakresie pracy socjalnej niepełnosprawność i jej skutki stanowiły w roku 2014 dysfunkcję w 303 rodzinach objętych pomocą społeczną w Kołobrzegu.

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu, dotyczące liczby wydanych mieszkańcom miasta w latach 2012-2014 orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności).

Z danych tych wynika, iż liczba wydanych orzeczeń w latach 2012-2014 systematycznie malała. Spadek liczby wydanych orzeczeń w poszczególnych latach był dość duży (pomiędzy 350 a 470 orzeczeń). Tendencja malejąca odzwierciedliła się we wszystkich trzech stopniach niepełnosprawności. Liczba orzeczeń dla dzieci niepełnosprawnych do 16. roku życia wahała się w tym okresie od 112 poprzez 72 do 94. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom Kołobrzegu w latach 2012-2014.

	2012	2013	2014
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	112	72	94
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych	2 276	1 803	1 454

mieszkańcom gminy powyżej 16 roku życia			
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	911	644	390
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	804	717	629
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	561	442	435

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu.

Spadek liczby orzeczeń o niepełnosprawności widoczny jest również w przypadku orzeczeń prawomocnych wydanych w analizowanym okresie. Dane wskazują, iż najwięcej orzeczeń zostało wydanych przy jednej jednostce chorobowej. Tam, gdzie występuje więcej kategorii chorobowych, liczba orzeczeń spada, co oznacza, iż dominują proste formy niepełnosprawności nad niepełnosprawnościami sprzężonymi. Dane w tym zakresie zamieszczono w tabeli.

Tabela 37. Mieszkańcy Kołobrzegu posiadający prawomocne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2012-2014

symbol	2012			2013			2014		
	stopień niepełnosprawności			stopień niepełnosprawności			stopień niepełnosprawności		
	znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki
01-U	18	29	4	14	19	3	10	24	2
02-P	87	116	78	41	93	56	21	79	58
03-L	38	55	54	25	37	54	7	36	56
04-O	30	40	30	24	20	22	5	16	11
05-R	239	206	201	178	179	162	112	159	176
06-E	8	14	15	5	14	8	1	11	17
07-S	141	135	75	91	131	57	49	98	40
08-T	51	24	7	37	28	15	20	17	6
09-M	76	56	21	58	40	10	30	46	20
10-N	151	57	30	97	69	20	94	76	21
11-I	72	72	46	73	87	35	41	65	28
12-C	0	0	0	1	0	0	0	2	0
razem	911	804	561	644	717	439	390	629	435
jeden symbol	567			489			593		
dwa symbole	559			396			378		
trzy symbole	197			174			35		
razem	1 323			1 059			1 006		

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kołobrzegu.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w Kołobrzegu mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z miasta Kołobrzeg, które w latach 2012-2014 skorzystały z tego wsparcia.

Tabela 38. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom Kołobrzegu w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	107	34	35
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	160	138	196

liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	1	3	3
---	---	---	---

Dane Powiatowego Centrum Pomocy w Kołobrzegu.

Najmniej osób skorzystało z pomocy w formie dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych, najwięcej z dofinansowań do sprzętu, przedmiotów i środków pomocniczych. Liczba dofinansowań do turnusów pomiędzy rokiem 2012 a 2013 znacznie spadła (o 73), z kolei liczba dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych w tym okresie wzrosła o 2 i w roku kolejnym utrzymała się na poziomie z roku 2013.

Osoby niepełnosprawne z miasta korzystają ze wsparcia świadczonego przez różnego rodzaju instytucje publiczne i organizacje pozarządowe. Przykładem takiej instytucji jest Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy „Okruszek” mieszczący się przy ul. Brzozowej 2 w Kołobrzegu. Obejmuje on swym zasięgiem program szkoły podstawowej i gimnazjalnej oraz posiada filię w Szpitalu Regionalnym w Kołobrzegu. Z SOSW korzystają dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną (lekka, umiarkowaną, znaczną) oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi (autyzm, niepełnosprawność ruchowa). SOSW posiada internat, świetlicę oraz stołówkę. Kształcenie dobierane jest indywidualnie do rodzaju niepełnosprawności, potrzeb i możliwości psychofizycznych dzieci.

W Kołobrzegu prowadzone są także Warsztaty Terapii Zajęciowej. Placówka prowadzona przez PSOOU Koło w Kołobrzegu mieści się przy ul. Mazowieckiej 29 i zapewnia rehabilitację społeczną i zawodową osobom z niepełnosprawnością intelektualną. Obecnie w WTZ działa 14 pracowni, dodatkowo odbywają się zajęcia rehabilitacji ruchowej i zajęcia sportowe. Uczestnicy warsztatów i ich rodziny mogą korzystać z konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych. Warsztat Terapii Zajęciowej ma na celu wszechstronny rozwój osób niepełnosprawnych intelektualnie, aby umożliwić im uczestnictwo w życiu społecznym i podejmowanie aktywności zawodowej. Uczestnikami WTZ są osoby, które ukończyły 16. rok życia. Obecnie do tej placówki pobytu dziennego uczęszcza 70 uczestników.

Na terenie miasta działają dwa środowiskowe domy samopomocy (Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez PSOOU Koło w Kołobrzegu oraz Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez Stowarzyszenie „Feniks”), które również udzielają pomocy i wsparcia osobom niepełnosprawnym.

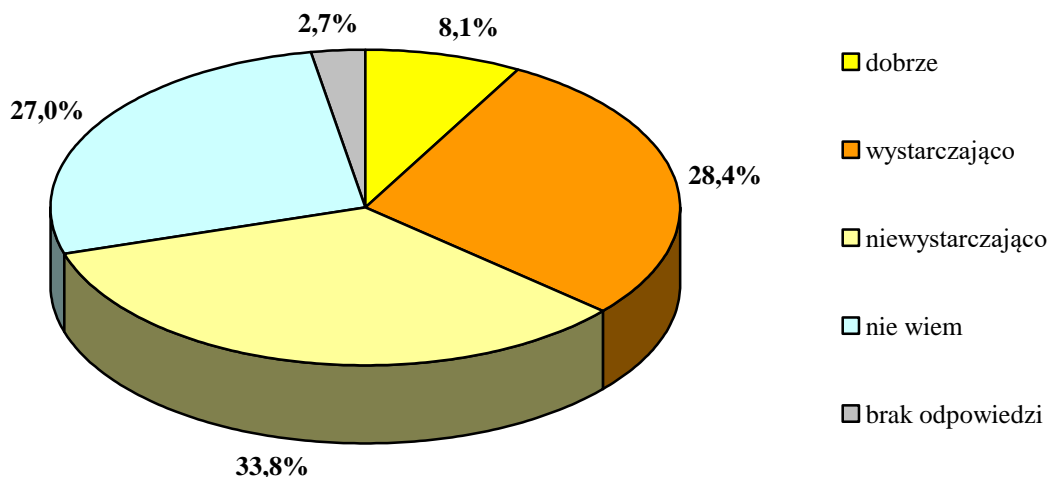
Organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w Kołobrzegu są: Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Przyjaciele Okruszka”; Stowarzyszenie Użytkowników Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej oraz ich Rodzin i Przyjaciół „Feniks”; Polski Związek Niewidomych – Koło Terenowe w Kołobrzegu; Kołobrzesckie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Autyzmem; Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Kołobrzegu; Polskie Towarzystwo Opieki nad Chorymi ze Stomią „POL-ILKO” Oddział Regionalny Koszalin Grupa Kołobrzeg; Oddział Zachodniopomorski Polskiego Związku Głuchych w Szczecinie; Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Kołobrzegu.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom Kołobrzegu kilka pytań, pozwalających uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom borykającym się z problemami niepełnosprawności.

W pierwszej kolejności zapytano o ocenę działań prowadzonych na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzonych przez miasto Kołobrzeg. Większość badanych mających zdanie w tej kwestii oceniła podejmowane działania jako niewystarczające (33,8%).

Natomiast pozytywnej oceny dokonało 36,5% ankietowanych (odpowiedzi „dobrze” i „wystarczająco”). Pozostała część respondentów miała kłopoty z dokonaniem oceny działań prowadzonych przez gminę na rzecz osób niepełnosprawnych (odpowiedzi „nie wiem” i brak odpowiedzi). Rozkład odpowiedzi przedstawia wykres 16.

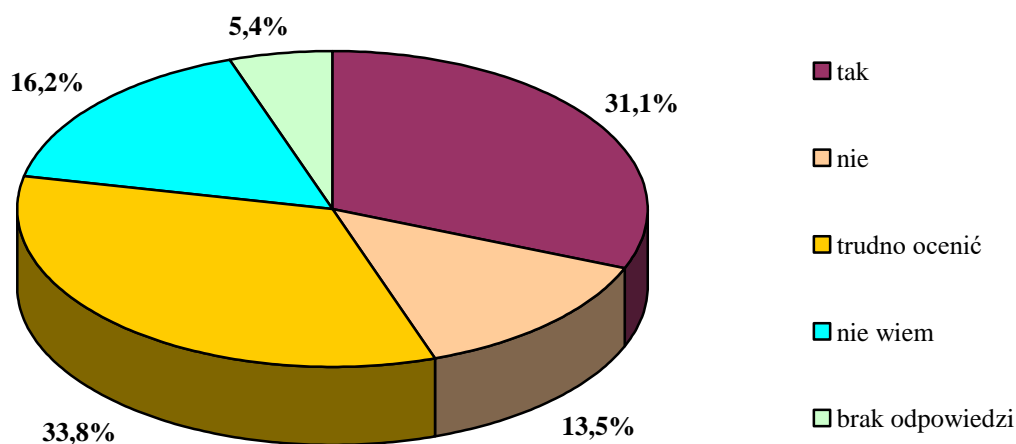
Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania na rzecz osób niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ocenić poddano także dostęp rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi do usług rehabilitacyjnych pytając ankietowanych o to zagadnienie (wykres 17). Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało ponad 50% ankietowanych, przy czym odpowiedzi „nie wiem” udzieliło 16,2% ankietowanych, 33,8% wybrało odpowiedź „trudno ocenić”, a 5,4% nie wskazało żadnej odpowiedzi. Zdaniem 31,1% badanych gmina udziela wsparcia w postaci usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, a zdaniem 13,5% nie prowadzi tego rodzaju działalności pomocowej dla mieszkańców.

Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Nieco lepiej ankietowani ocenili dostęp do innych form wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Zdaniem 37,8% wsparcie tego rodzaju jest świadczone w ich mieście,

przeciwnego zdania jest 8,1%. Pozostała część (54,1%) ankietowanych miała trudności z udzieleniem odpowiedzi.

Analizując wyniki badania nie można pominąć faktu, że na obydwie powyższe pytania ponad połowa respondentów nie miała zdania lub nie miała wiedzy dotyczącej badanej kwestii społecznej. Można przypuszczać, że taka część populacji gminy nie ma żadnej orientacji o sytuacji osób niepełnosprawnych, ponieważ nie ma takich osób w ich najbliższym otoczeniu. Około 40% społeczności orientuje się jak wygląda wsparcie i organizacja pomocy dla osób niepełnosprawnych.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych, wymieniano przede wszystkim: niwelowanie barier architektonicznych (chodniki, krawężniki, schody, itp.), dostosowanie oferty rehabilitacyjnej do potrzeb mieszkańców, zwiększenie pomocy finansowej dla rodziców dzieci niepełnosprawnych (dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, zakupu sprzętu pomocniczego czy też kosztów dostosowania mieszkań do potrzeb osoby niepełnosprawnej), zwiększenie dostępności do usług i placówek opiekuńczych. Zdaniem mieszkańców należy wspomóc rodziców, którzy bardzo często przebywają z dziećmi 24 godziny na dobę i potrzebują odciążenia fizycznego i psychicznego. W tym celu ankietowani postulują organizowanie okresowych pobytów dzieci niepełnosprawnych w specjalnych ośrodkach zatrudniających lekarzy rehabilitantów, fizjoterapeutów, opiekunów medycznych i terapeutów. Inną propozycją jest dofinansowywanie wyjazdów wakacyjnych dla rodziców wraz z dzieckiem niepełnosprawnym, których dostępność zdaniem mieszkańców jest obecnie zbyt ograniczona.

Mieszkańcy dostrzegają także potrzebę aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez zwiększenie liczby miejsc pracy (zakłady pracy chronionej) oraz pomocy dla przedsiębiorców na dostosowanie stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej. Respondenci wskazali także na potrzebę dostosowania plaż dla osób niepełnosprawnych w postaci podjazdów dla wózków, dostosowania autobusów i taksówek do transportu takich osób. Ważna jest także dla respondentów integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Należy dostrzec, iż mieszkańcy Kołobrzegu mają dość nikłą wiedzę o problemach osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Jednocześnie tylko 2,8% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne i ich rodziny do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a 3,6% wskazało problemy wynikające z niepełnosprawności wśród najbardziej uwidaczniających się problemów w mieście. W powszechnym odczuciu oferowane dla osób niepełnosprawnych wsparcie i podejmowane na ich rzecz działania nie są w pełni znane i dostosowane do potrzeb mieszkańców. Społeczność lokalna potrafi jednak wymienić ograniczenia tkwiące w środowisku, które mają wpływ na jakość życia niepełnosprawnych mieszkańców.

Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych, zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych, przy czym należy położyć nacisk na doinformowanie społeczeństwa o możliwościach uzyskania wsparcia i szansach, jakie stwarza miasto dla ich usprawnienia oraz pełniejszego włączenia w życie społeczne.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach

diagnozy problemów społecznych gminy miejskiej Kołobrzeg badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesełanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Miasta, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) oraz mieszkańców miasta. Do analizy przedłożono w sumie 74 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w Kołobrzegu. Respondenci mieli możliwość dokonania wielokrotnego wyboru odpowiedzi.

Respondenci najczęściej wskazywali problemy związane ze starzeniem się (15,0%), niezaspokojeniem potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (11,3%), alkoholizmem (10,9%) oraz bezrobociem (10,5%). Kolejnymi problemami zdaniem ankietowanych są niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe ludności (8,1%), bezdomność (8,1%) oraz problemy związane z nierównościami społecznymi (7,3%) i dysfunkcyjność rodzin (7,3%).

Najrzadziej wskazywano na problemy związane z pracą w szarej strefie lub na umowach śmieciowych (0,8%), przestępczość oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji (po 0,4%). Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w mieście?” przedstawiono na wykresie 18.

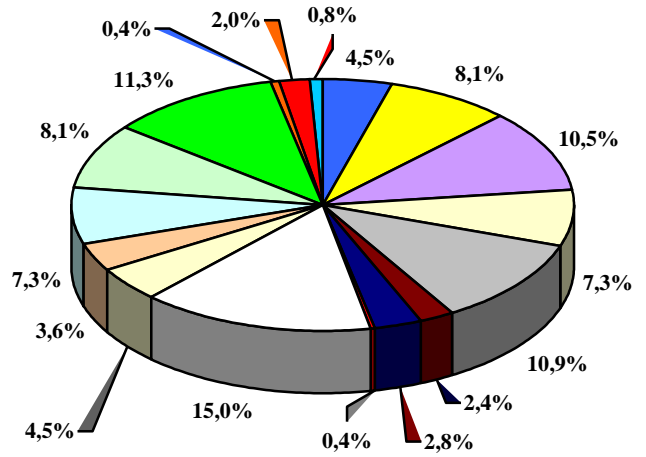
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podawali kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Najwięcej badanych (16,1%) stwierdziło, że grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem. Drugą grupę uznaną za najbardziej zagrożoną stanowiły osoby starsze oraz osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnienia i przemocy w rodzinie (po 15,2%), trzecią - bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością (14,7%), a kolejną osoby bezrobotne (12,8%). Badani ocenili, iż najmniej narażone na to zjawisko są grupy wyznaniowe i osoby dotknięte klęskami żywiołowymi (po 0,5%). Wśród zagrożonych osób i grup wymieniano jeszcze: dzieci z ubogich rodzin (6,6%), rodziny dotknięte problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz byłych więźniów (po 4,3%), samotne kobiety w ciąży i matki w trudnej sytuacji (2,8%), usamodzielnionych wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych (2,4%) oraz mniejszości etniczne i narodowe (1,9%). Rozkład odpowiedzi przedstawia wykres 19.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najmniej zadowalająca.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie ubóstwu (20,0%), zapobieganie bezrobociu (17,3%), zapewnianie opieki zdrowotnej (14,7%). Następne w kolejności wymieniane były: pomoc skierowana do rodzin i dzieci (9,3%), zapobiegające bezdomności (8,0%), pomoc skierowana do rodzin niepełnych lub osób starszych wielodzietnych (po 5,3%), ochrona macierzyństwa, wspieranie rodzin wielodzietnych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (4,0%). Wymieniano także przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, alkoholizmowi, zapewnienie opieki przedszkolnej, i odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży. Ankietowani sami dostrzegli problem braku mieszkań dla osób młodych, który został dopisany w odpowiedzi „inne”. Rozkład odpowiedzi przedstawia wykres 20.

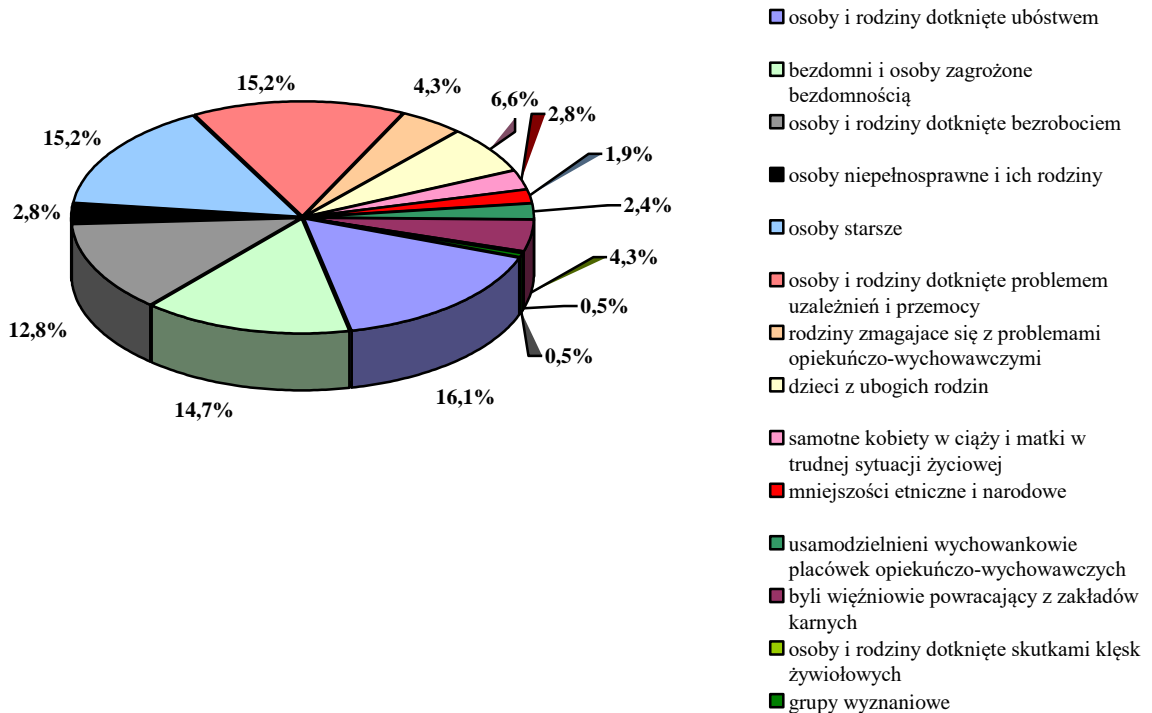
Wykres 18. Najbardziej uwidaczniające się problemy w mieście

- ubóstwo
- bezdomność
- bezrobocie
- dysfunkcyjność rodzin
- alkoholizm
- narkomania
- przemoc w rodzinie
- przestępczość
- problemy związane ze starzeniem się
- eurosieroctwo
- problemy wynikające z niepełnosprawności
- nierówności społeczne
- niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego
- niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia
- niezaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji
- niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego
- praca w szarej strefie/ umowy śmieciowe

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 19. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców miasta są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

miejskich parkingów buforowych dla turystów na sezon letni. Mieszkańcy oczekują od władz lokalnych większego wsparcia przedsiębiorczości, pozyskiwania nowych inwestorów oraz ulg podatkowych.

Funkcjonowanie rodzin bywa utrudnione poprzez różnego rodzaju bariery formalno-prawne, należą do nich przepisy, które uniemożliwiają uzyskanie natychmiastowej pomocy w trudnej sytuacji zdrowotnej (nagłego pogorszenia stanu zdrowia, ciężkiej choroby, konieczności konsultacji medycznej, wykonania badań, itp.). Ankietowani oczekują zwiększenia dostępu do specjalistów oraz utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej. W zakresie opieki nad dzieckiem badani chcieliby zwiększenia opieki psychologicznej poza szkołą (PPP, poradnie rodzinne oraz punkty konsultacyjne) oraz kontynuowania działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Respondenci oczekują dostosowania oferty edukacyjnej w zakresie kształcenia zawodowego na poziomie zasadniczych szkół zawodowych i szkół średnich. W celu zapewnienia właściwej opieki nad dziećmi zgłaszają potrzebę tworzenia rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych. Badani wskazali na potrzebę rozwoju szkolnictwa wyższego w mieście oraz usług skierowanych do seniorów. Ankietowani widzą potrzebę utworzenia hospicjum, oddziału pielęgnacyjno-opiekuńczego i dziennych domów pomocy (dla osób starszych i niepełnosprawnych).

Analiza danych w zakresie postulowanych rozwiązań wspomagających funkcjonowanie kołobrzeskich rodzin wskazuje na niskie zaangażowanie mieszkańców w sferę polityczną życia miasta. Znikoma część mieszkańców korzysta z możliwości, jakie dają konsultacje społeczne oraz współpraca z samorządem miasta w realizacji projektów i inicjatyw społecznych. Oczekiwania mieszkańców koncentrują się na zapewnieniu całorocznej oferty usług, stabilizacji ruchu turystycznego, a co za tym idzie zatrudnienia kołobrzeżan i poprawy zdolności finansowych rodzin do zaspokojenia ich potrzeb.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w mieście.

Ankieta miała na celu również zidentyfikowanie instytucji i organizacji działających w Kołobrzegu, bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. Do instytucji tych zaliczono głównie jednostki organizacyjne pomocy społecznej (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez działania asystentów rodziny i pracowników socjalnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – PFRON), Centrum Spraw Społecznych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, placówki ochrony zdrowia (NFZ), ośrodki z grupami wsparcia, Urząd Miasta (głównie Wydział Spraw Społecznych), Caritas, PCK, Powiatowy Urząd Pracy, Sąd, Prokuraturę i Kuratelę, Policję, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Regionalne Centrum Kultury, świetlice, szkoły, kościoły oraz lokalne zakłady pracy. Ważną rolę w minimalizacji problemów społecznych w mieście odgrywają zdaniem ankietowanych także organizacje pozarządowe realizujące zadania publiczne z zakresu wspierania rodziny czy przeciwdziałania przemocy.

20. PODSUMOWANIE

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kołobrzeg na lata 2017-2020 obejmowała kilkanaście zagadnień. Wnioski odnoszące się do sfery społecznej w skróconej formie prezentowane są poniżej.

Demografia. W latach 2012-2014 malała ogólna liczba ludności Kołobrzegu. Przyrost naturalny jest ujemny. Utrzymują się stałe zależności między liczbą osób w poszczególnych

grupach wiekowych: największy w populacji mieszkańców był udział osób w wieku produkcyjnym (ponad 60% ogółu ludności miasta), a najmniejszy osób w wieku przedprodukcyjnym. Rosła natomiast liczba osób starszych. Niepokojącym zjawiskiem jest malejąca dzietność rodzin, przy jednoczesnym wydłużającym się średnim okresie życia. Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, należy oczekiwać, że dysproporcje pomiędzy najmłodszą, a najstarszą grupą wiekową będą w kolejnych latach ulegać nasileniu.

Zasoby i warunki mieszkaniowe. Rozpoznanie potrzeb i problemów społeczności miasta wykazało znaczną deprivację potrzeb mieszkaniowych. W analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych w mieście zmniejszała się, natomiast liczba mieszkań socjalnych wzrosła w bardzo niewielkim stopniu. Sytuacja ta od roku 2015 ulega stopniowej poprawie. Liczba rodzin korzystających z pomocy w postaci dodatków mieszkaniowych jest w miarę stabilna.

Edukacja i kultura. W roku szkolnym 2014/2015 w mieście funkcjonowały łącznie 34 placówki oświatowo-wychowawcze, z czego 25 publicznych. Dla 16 placówek organem prowadzącym jest Gmina Miasto Kołobrzeg. Większość badanych oceniła pozytywnie ofertę edukacyjną szkół w Kołobrzegu oraz ofertę opieki przedszkolnej. Jednocześnie badani wskazali, że w mieście brakuje m.in. świetlic socjoterapeutycznych, ośrodka socjoterapii, placówki diagnostycznej dla dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi szkolnego ośrodka opiekuńczo-wychowawczego, pogotowia opiekuńczego dla dzieci oraz wyższych uczelni (w tym technicznych), szkoły mistrzostwa sportowego, szkolnego schroniska młodzieżowego, szkoły muzycznej II stopnia, szkółki żeglarskiej itd. Niezadowolone budzi m.in. skromna oferta nieodpłatnych zajęć pozalekcyjnych w szkołach wszystkich szczebli edukacji oraz wysokie opłaty za zajęcia o charakterze artystycznym prowadzone przez różne podmioty. Wskazano także na brak sal gimnastycznych i boisk sportowych w niektórych placówkach edukacyjnych.

Liczba uczniów korzystających ze stypendiów szkolnych w latach 2012-2014 malała. W Kołobrzegu w badanym okresie funkcjonowało 18 podmiotów działających w obszarze kultury. Oferta kulturalna dostępna mieszkańcom miasta została przez większość respondentów oceniona pozytywnie. Ankietowani wskazali jednocześnie, że w Kołobrzegu brakuje m.in. teatru, kina, krytego lodowiska, klubów osiedlowych, opery.

Ochrona zdrowia. Opiekę zdrowotną zapewnia mieszkańcom Kołobrzegu 78 zakładów opieki zdrowotnej (z czego 11 świadczy usługi POZ). Pomimo sporych zasobów infrastrukturalnych, zdecydowana większość ankietowanych oceniła funkcjonowanie ochrony zdrowia w mieście jako niewystarczające. Wśród działań, które zdaniem ankietowanych należy podjąć w Kołobrzegu w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, najczęściej wymieniano zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług medycznych poprzez zatrudnienie większej liczby lekarzy specjalistów różnych specjalności. Ankietowani postulowali także m.in.: konieczność powstania w mieście zakładu opiekuńczo-leczniczego, zwiększenie liczby lekarzy dyżurujących w godzinach nocnych oraz w czasie weekendów, zwiększenie liczby karet pogotowia oraz sprzętu diagnostycznego i aparatury medycznej, a także wdrażanie programów promocji zdrowia i programów profilaktyki zdrowotnej.

Sport, rekreacja, profilaktyka. W Kołobrzegu znajduje się 18 obiektów sportowych i rekreacyjnych. Funkcjonuje to 39 klubów sportowych, w tym 8 uczniowskich. Zdecydowana większość ankietowanych oceniła ofertę sportowo – rekreacyjną miasta jako dobrą lub wystarczającą. Równocześnie wśród działań, jakie należy podjąć w celu dostosowania oferty rekreacyjno-sportowej do potrzeb mieszkańców, ankietowani wymieniali głównie obniżenie

cen biletów wejściowych na imprezy dla mieszkańców oraz szersze udostępnienie dla społeczności lokalnej istniejącej infrastruktury sportowej. W zakresie dostosowania infrastruktury sportowej zgłaszano zapotrzebowanie na: budowę jednego pełnowymiarowego basenu, budowę parku wodnego, parku rozrywki, stadionu lekkoatletycznego, hali sportowej, boisk, zadaszenie lodowiska, a także wyremontowanie amfiteatru oraz muszli koncertowej.

Bezpieczeństwo publiczne. Zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie. Z punktu widzenia respondentów dla dalszego zwiększania szeroko rozumianego bezpieczeństwa w mieście należy m.in.: zwiększyć częstotliwość patroli w dzielnicach odległych od centrum (szczególnie w godzinach nocnych), rozszerzyć monitoring wizyjny w miejscach newralgicznych, poprawić skuteczność i tempo interwencji służb (szczególnie w odniesieniu do narkotyków i dopalaczy) oraz poprawić stan oświetlenia ulic i parków, poprawić stan dróg i poboczy, wprowadzać sygnalizację świetlną i dźwiękową na przejściach oraz ograniczania prędkości. Respondenci oczekują także zaostrzenia sankcji wobec niektórych wykroczeń i przestępstw (w tym dla osób dokonujących ich pod wpływem alkoholu) oraz wobec osób uchylających się od płacenia czynszu lub podatków.

Pomoc społeczna. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu w latach 2012-2014 wspierał mieszkańców miasta poprzez: świadczenia pomocy społecznej, w tym pracę socjalną, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, wspieranie rodziny, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów. Udział beneficjentów pomocy społecznej świadczonej przez MOPS w ogóle ludności gminy był w latach 2012-2014 stosunkowo niski i wynosił 4-5%. Najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w Kołobrzegu było ubóstwo, drugą – bezrobocie, a kolejnymi: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz alkoholizm.

Liczba osób korzystających w badanym okresie ze świadczeń rodzinnych spadała, natomiast – z powodu zmiany przepisów prawa – liczba świadczeniobiorców funduszu alimentacyjnego w latach 2012-2014 wahała się.

W badanym okresie stale rosła liczba dzieci z terenu Kołobrzegu umieszczanych w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka.

Sektor pozarządowy. W 2014 roku w Kołobrzegu funkcjonowało 107 organizacji pozarządowych, 56 spośród nich aktywnie współpracowało z miastem. Jednocześnie w mieście funkcjonowało 12 kościołów i związków wyznaniowych.

Bezrobocie. Poziom rejestrowanego bezrobocia w Kołobrzegu w okresie poddanym badaniu był niższy niż średnia wojewódzka i krajowa. Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni. Brak zatrudnienia jest jednak dość odczuwalnym problemem dla mieszkańców miasta, szczególnie w miesiącach słabszego ruchu turystycznego. Badanie ankietowe wykazało, iż ponad połowa respondentów uważa podejmowane przez samorząd działania na rzecz ograniczenia bezrobocia za niewystarczające. Analiza danych z ankiet wskazuje także, iż ankietowani dostrzegają duży potencjał w młodym wykształconym pokoleniu, które nie ma możliwości znalezienia pracy w zawodzie na miejscu i jest zmuszone do podejmowania pracy na stanowiskach poniżej ich kwalifikacji, bądź do (często sezonowego) opuszczania kraju w celach zarobkowych.

Bezdomność. Pomoc dla osób bezdomnych w Kołobrzegu świadczona jest poprzez działania MOPS w kierunku zapewnienia schronienia, posiłku, ubrania, aktywizację w celu odzyskania poczucia własnej godności i społecznego szacunku. MOPS prowadzi całoroczne schronisko dla osób bezdomnych, a w okresie jesienno – zimowym także noclegownię.

Najczęstszymi powodami bezdomności wśród pensjonariuszy schroniska w roku 2014 były: uzależnienia, przemoc domowa, eksmisje, niepełnosprawność lub długotrwała choroba, przemoc w rodzinie, brak możliwości usamodzielnienia się po opuszczeniu zakładów karnych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Uzależnienia i przemoc w rodzinie. Na szczeblu gminy działania w tej sferze wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W badanym okresie stwierdzono wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do pojęcia leczenia odwykowego oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Ankietowani uważają, że instytucje nie zaspokajają wszystkich potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Należy rozszerzyć współpracę pomiędzy tymi instytucjami, dopracować zakres oferowanej pomocy, tak by pomoc wszystkich podmiotów wzajemnie się dopełniała. Trzeba także zadbać o wiedzę mieszkańców dotyczącą możliwości uzyskania pomocy oraz o ich edukowanie w takich kwestiach, jak radzenie sobie w trudnych sytuacjach. Jedna trzecia respondentów uważa, że w najbliższych latach może nasilić się zjawisko przemocy w rodzinie, co może się wiązać z koniecznością wypracowania nowych form wsparcia instytucjonalnego i dokonania zmian legislacyjnych.

Równość płci. Analiza danych pod względem problematyki dyskryminacji ze względu na płeć wykazała, iż w mieście ten problem występuje incydentalnie. Dominująca grupa badanych stwierdziła, że nie zna przypadków dyskryminacji ze względu na płeć, nie doświadczyła ani osobiście, ani w rodzinie takiego zjawiska. Nierówność płci w mieście nie stanowi większego problemu społecznego.

Sytuacja dziecka. Analiza sytuacji dziecka w mieście wykazała, że czynnikami najbardziej ograniczającymi prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży są czynniki tkwiące u podstaw funkcjonowania rodziny. Ankietowani przedstawiciele społeczności lokalnej wymieniali głównie: ubóstwo (brak stabilizacji życiowej), trudne warunki mieszkaniowe, niepełnosprawność członka rodziny, długotrwałe bezrobocie członka rodziny, praca na podstawie tzw. umów śmieciowych, które nie dają rodzinom poczucia bezpieczeństwa, a także zarobkowy wyjazd rodzica lub obojga rodziców i pozostawienie dziecka pod opieką starszych krewnych, którzy są niewydolni wychowawczo. Natomiast biorący udział w badaniu ankietowym przedstawiciele placówek edukacyjno wychowawczych do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym wśród dzieci i młodzieży zaliczyli m.in.: agresję i przemoc w grupie rówieśniczej, sięganie przez uczniów po papierosy oraz zaniedbania przez opiekunów.

Widoczna jest także liczba dzieci i młodzieży z nadzorem kuratora oraz występowanie innych negatywnych zjawisk, m.in. przemoc w rodzinie, sięganie przez uczniów po alkohol, narkotyki, autoagresję, niszczenie mienia szkolnego, kradzieże, dyskryminację, przestępczość ujawnioną, udział w grupach negatywnych, ucieczki z domu. Zdaniem 32% badanych przedstawicieli placówek oświatowych skala rozpatrywanych problemów utrzymuje się na stałym poziomie, z kolei 27% ankietowanych uznało, iż zjawiska te nasilają się w ostatnich latach. Tylko 9% badanych uznało, iż skala badanych zjawisk patologicznych zmniejsza się.

Badanie ankietowe wykazało, że mieszkańcy miasta oczekują m.in.: utworzenia poradni zdrowia psychicznego dla młodzieży, poprawy dostępności do pomocy

psychologicznej oraz zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych, utworzenie wielospecjalistycznej poradni rodzinnej, a także rozszerzenia oferty zajęć edukacyjnych, profilaktycznych i rekreacyjnych w zakresie zdrowego stylu życia oraz udostępnienia dzieciom i młodzieży w większym stopniu niż obecnie infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej, a także organizacji dodatkowych, nieodpłatnych zajęć umożliwiających rozwój edukacyjny, sportowy i artystyczny najmłodszego pokolenia kołobrzeżan i bezpieczna organizacje czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Sytuacja osób starszych. Społeczność Kołobrzegu starzeje się. W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym respondenci wskazali problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w ich mieście. Najczęściej wskazywano: samotność, ubóstwo (niedogrzone mieszkania, złe odżywianie, brak środków na leki i życie kulturalne), ograniczone kontakty z bliskimi, problemy zdrowotne, długie oczekiwanie na wizyty do specjalistów, bariery architektoniczne utrudniające przemieszczanie się, słabą organizację spotkań dla osób starszych. Ankietowani zaznaczyli także, iż osobom starszym brak poczucia bezpieczeństwa z powodu braku pomocy ze strony rodziny, niedostatecznej opieką ze strony instytucji (brak domów dziennego pobytu, zakładów opiekuńczo-leczniczych, niska dostępność do poradni gerontologicznej), ograniczeń w samodzielnym poruszaniu się po nowoczesnej przestrzeni medialnej zdominowanej przez Internet. Sytuacja ta prowadzi do nasilenia izolacji i samotności osób starszych.

Sytuacja osób niepełnosprawnych. W badanym okresie odnotowano stały spadek ogólnej liczby orzeczeń o niepełnosprawności (dzieci w wieku do 16 lat) lub o stopniu niepełnosprawności (osoby w wieku powyżej 16 lat) wydanych mieszkańcom miasta. Jednocześnie niepełnosprawność jest jednym z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom miasta. W celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych, ankietowani przedstawiciele społeczności lokalnej wymienili przede wszystkim: niwelowanie barier architektonicznych, dostosowanie oferty rehabilitacyjnej do potrzeb mieszkańców, zwiększenie pomocy finansowej dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, zwiększenie dostępności do usług i placówek opiekuńczych. Postulowali także organizowanie okresowych pobytów dzieci niepełnosprawnych w specjalnych ośrodkach w celu odciążenia rodziców. Mieszkańcy dostrzegają także potrzebę aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, zwiększenia liczby miejsc pracy umożliwiających ich aktywizację oraz pomocy dla przedsiębiorców na dostosowanie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.

Problemy społeczne w opinii środowiska lokalnego. Zdaniem ankietowanych mieszkańców, w mieście najbardziej uwidaczniają się problemy związane ze starzeniem się, niezaspokojeniem potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, alkoholizmem oraz bezrobociem, a także niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe ludności i bezdomność, problemy związane z nierównościami społecznymi i dysfunkcyjność rodzin.

Grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym są w mieście osoby i rodziny dotknięte ubóstwem, a w następnej kolejności osoby starsze oraz osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnienia i przemocy w rodzinie, dalej osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością oraz bezrobotni. Z analizy ankiet wynika, że najmniej zadowolająca jest oferta pomocy w obszarach przeciwdziałania ubóstwu, zapobieganiu bezrobociu oraz zapewnieniu opieki zdrowotnej.

Ankietowani podkreślali dużą rolę, jaką w poprawie sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi odegrać mogą ich zdaniem m.in.:

- właściwie zorganizowany rynek pracy, który zapewniłby stabilizację zatrudnienia (umowy o pracę),
- dostosowanie oferty edukacyjnej na poziomie szkolnictwa zawodowego i średniego do potrzeb rynku pracy, rozwój szkolnictwa wyższego,
- wsparcie przedsiębiorczości i pozyskiwanie nowych inwestorów,
- dostosowanie rynku mieszkaniowego do potrzeb ludności,
- budownictwo mieszkaniowe (socjalnego i komunalnego) o niskich kosztach utrzymania,
- interdyscyplinarne wspieranie rodzin w przypadku trudności, szczególnie wnikliwe badanie sytuacji rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w celu docierania z ofertą pomocy do wszystkich potrzebujących,
- rozszerzanie katalogu ulg miejskich dla rodzin wielodzietnych i dla seniorów oraz ulg w opłacie parkingowej dla mieszkańców miasta,
- ułatwienia w uzyskaniu natychmiastowej pomocy medycznej w trudnej sytuacji zdrowotnej, zwiększenie dostępu do specjalistów,
- zwiększenie dostępu do pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży poza szkołą,
- kontynuowanie działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej,
- tworzenie rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych,
- rozwój usług skierowanych do seniorów (m.in. hospicjum, zakład opiekuńczo-leczniczy, dzienny dom pomocy dla osób starszych i niepełnosprawnych).

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

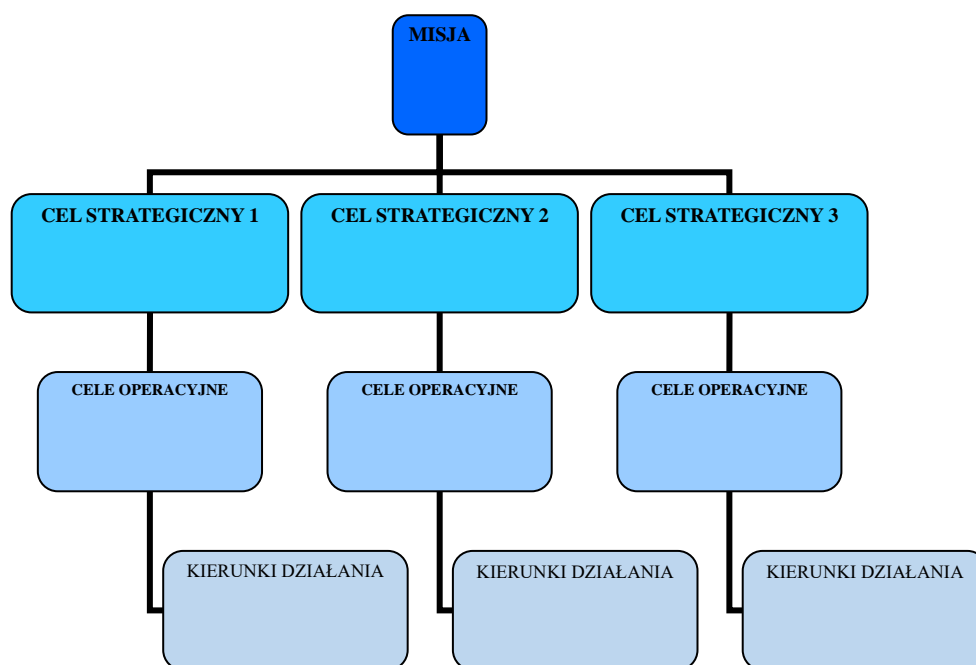
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020, jest następująca:

Gmina Miasto Kołobrzeg, realizując idee społeczeństwa obywatelskiego, dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców, zapewnia im bezpieczne warunki i równe szanse rozwoju oraz promuje włączanie społeczne.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Związek misji z celami strategii i wyznaczonymi kierunkami działań przedstawia poniższy diagram.

Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań

Z punktu widzenia szeroko rozumianej polityki społecznej w naszym mieście za najistotniejsze obszary wymagające interwencji w ramach Strategii uznano:

- włączanie społeczne wszystkich mieszkańców, którzy napotykają w tym zakresie bariery i ograniczenia,
- bezpieczeństwo mieszkańców,
- wzmacnianie potencjału lokalnego środowiska.

Zgodnie z tak określonymi obszarami, cele strategiczne i operacyjne na lata 2017-2020 sformułowano następująco:

CEL STRATEGICZNY 1:

Interdyscyplinarne wspieranie osób i rodzin umożliwiające pełny udział w życiu społecznym.

CEL STRATEGICZNY 2:

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom miasta.

CEL STRATEGICZNY 3:

Stwarzanie warunków do rozwoju potencjału społeczności lokalnej.

Tabela 39. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

CEL STRATEGICZNY 1	Interdyscyplinarne wspieranie osób i rodzin umożliwiające pełny udział w życiu społecznym.
Cele operacyjne:	
1.1 Zapewnienie osobom i rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, wzmocnienie ich potencjału i podnoszenie poziomu funkcjonowania.	
1.2 Promowanie i wspieranie prawidłowego modelu rodziny, edukacja i profilaktyka w zakresie właściwego pełnienia ról rodzicielskich.	
1.3 Promowanie i wspieranie postaw utrzymywania międzypokoleniowych więzi rodzinnych, wzajemnej pomocy wszystkich członków rodziny.	
1.4 Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.	
1.5 Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.	
1.6 Utrzymanie osób starszych w środowisku, aktywizowanie i włączanie społeczne seniorów.	
1.7 Ograniczenie skutków niepełnosprawności, likwidacja barier, aktywizowanie i włączanie społeczne osób niepełnosprawnych.	
1.8 Zapobieganie zjawisku bezdomności, udzielanie pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.	
1.9 Wspieranie i aktywizacja osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.	
1.10 Zwiększenie dostępności mieszkańców do usług ochrony zdrowia.	
1.11 Promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.	
CEL STRATEGICZNY 2	Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom miasta.
Cele operacyjne:	
2.1 Zapobieganie uzależnieniom, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej i niwelowanie skutków tych zjawisk.	
2.2 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, w tym fizycznego, komunikacyjnego, e-bezpieczeństwa, itp.	
2.3 Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.	
2.4 Zwiększenie dostępności i mobilności służb zaangażowanych w zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców i rozwój komunikacji między tymi służbami.	
CEL STRATEGICZNY 3	Stwarzanie warunków do rozwoju potencjału społeczności lokalnej.
Cele operacyjne:	
3.1 Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego, pobudzanie lokalnych inicjatyw społecznych.	
3.2 Wspieranie dialogu społecznego i partycypacji społecznej.	
3.3 Stwarzanie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych.	
3.4 Edukacja obywatelska.	
3.5 Wysoka jakość usług społecznych.	

Osiągnięcie celów operacyjnych przebiegać powinno poprzez realizację kierunków działań określonych dla poszczególnych celów lub ich grup.

CEL STRATEGICZNY 1

Interdyscyplinarne wspieranie osób i rodzin umożliwiające pełny udział w życiu społecznym.

Cel operacyjny:

1.1 Zapewnienie osobom i rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, wzmacnianie ich potencjału i podnoszenie poziomu funkcjonowania.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 1.1:

1. Monitorowanie stanu i poziomu bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców miasta.
2. Wspieranie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, realizacja świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stypendiów szkolnych oraz udzielanie pomocy społecznej o charakterze finansowym, rzeczowym i usługowym.
3. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
4. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażanie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, organizację wypoczynku, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych osób starszych i osób niepełnosprawnych m.in. poprzez pomoc w zakupie leków i pokryciu kosztów leczenia, w zakupie opału, w pokryciu kosztów utrzymania mieszkania i niezbędnych remontach oraz w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze i likwidacji barier architektonicznych.
6. Stwarzanie warunków do powstania w mieście tanich jadalni, z których mogłyby korzystać osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej.
7. Rozwój pracy socjalnej z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej lub zagrożonymi taką sytuacją.
8. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołami i związkami wyznaniowymi.
9. Organizowanie i promowanie akcji charytatywnych, w tym zbiórek artykułów szkolnych, odzieży, sprzętów itp. z przeznaczeniem dla osób i rodzin ubogich.
10. Rozwój w mieście zasobów mieszkań socjalnych i komunalnych.
11. Wspieranie osób i rodzin w zakresie utrzymania zasobu mieszkaniowego poprzez realizację dodatków mieszkaniowych i energetycznych.

Cel operacyjny:

1.2 Promowanie i wspieranie prawidłowego modelu rodziny, edukacja i profilaktyka w zakresie właściwego pełnienia ról rodzicielskich.

1.3 Promowanie i wspieranie postaw utrzymywania międzypokoleniowych więzi rodzinnych, wzajemnej pomocy wszystkich członków rodziny.

1.4 Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

1.5 Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 1.2 – 1.5:

1. Interdyscyplinarne wspieranie i promowanie działań mających na celu edukację i motywowanie członków rodzin do budowania i podtrzymywania prawidłowego modelu rodziny, właściwego pełnienia ról rodzicielskich, rodzinnych więzi międzypokoleniowych.

2. Promowanie dostępu rodzin wielodzietnych do usług w ramach programu *Karta Dużej Rodziny*.
3. Opracowanie i wdrożenie *Miejskiego Programu Wspierania Rodziny*.
4. Rozwój pracy socjalnej z rodzinami dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą bądź trudnościami w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego oraz zagrożonymi tymi trudnościami.
5. Rozwój pracy socjalnej z rodzinami wykazującymi potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz z rodzinami niepełnymi.
6. Rozwój pracy socjalnej z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą lub uzależnieniem oraz zagrożonymi tymi problemami.
7. Rozwój asystentury rodzinnej.
8. Podejmowanie działań na rzecz tworzenia w mieście rodzin wspierających.
9. Zwiększenie dostępności i upowszechnienie poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, rodzinnego, prawnego oraz wsparcia w postaci mediacji rodzinnej i terapii rodzinnej.
10. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny – stała współpraca pomiędzy placówkami oświatowo-wychowawczymi, kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej, służbą zdrowia, służbą kuratorską, Policją, strażą miejską, prokuraturą, sądem, organizacjami pozarządowymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi.
11. Zapewnienie opieki nad dziećmi osobom samotnie wychowującym dzieci, a pracującym zawodowo poprzez m.in. wydłużenie godzin pracy żłobków i przedszkoli.
12. Zwiększenie liczby miejsc w żłobku publicznym.
13. Utrzymanie ulg w opłatach za pobyt dziecka w żłobku i przedszkolach miejskich.
14. Utrzymanie dotacji celowej miasta dla podmiotów prowadzących żłobki i kluby dziecięce.
15. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny.
16. Podnoszenie poziomu i jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
17. Zwiększenie liczby miejsc w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice osiedlowe), rozszerzanie zakresu oferty i promowanie ich działalności.
18. Podjęcie działań w celu utworzenia w poszczególnych dzielnicach miasta klubów młodzieżowych adresujących swoją ofertą do starszej młodzieży w wieku 16-19 lat.
19. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży prowadzonej w formie specjalistycznej, zapewniającej organizację zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych i logopedycznych.
20. Zapewnienie dzieciom wymagającym wsparcia dostępu do specjalistów, takich jak psychiatra dziecięcy czy psycholog.
21. Podejmowanie działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
22. Wsparcie uczniów niepełnosprawnych w dostępie do edukacji, m.in. poprzez prowadzenie klas integracyjnych i organizację nauczania indywidualnego.
23. Utrzymanie uprawnień uczniów do bezpłatnych przejazdów transportem komunikacji miejskiej.
24. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych miasta.
25. Podjęcie działań mających na celu wsparcie dzieci i młodzieży wybitnie uzdolnionych.

26. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży.
27. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
28. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
29. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem występowania w środowisku domowym i szkolnym problemów wychowawczych oraz negatywnych zjawisk społecznych (uzależnienia, przemoc domowa i rówieśnicza itd.).
30. Wspieranie działalności funkcjonujących w mieście grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień.
31. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów zajmujących się udzielaniem wsparcia osobom doświadczającym przemocy i pracującym ze sprawcami przemocy w rodzinie.
32. Tworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
33. Zapewnienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.
34. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc we właściwych ośrodkach wsparcia.
35. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz Kościołem i związkami wyznaniowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz problemami uzależnień.

Cel operacyjny:

1.6 Utrzymanie osób starszych w środowisku, aktywizowanie i włączanie społeczne seniorów.

1.7 Ograniczenie skutków niepełnosprawności, likwidacja barier, aktywizowanie i włączanie społeczne osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 1.6 – 1.7:

1. Budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych, promowanie potencjału seniorów i ich pełnego, aktywnego udziału w życiu społecznym.
2. Podejmowanie i wspieranie inicjatyw zwiększających świadomość potencjału osób niepełnosprawnych i potrzeby zapewnienia im warunków do uczestnictwa w życiu społecznym na równych prawach.
3. Udzielanie wsparcia i promowanie działalności organizacji pozarządowych skupiających osoby starsze lub niepełnosprawne.
4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz Kościołem i związkami wyznaniowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w mieście.
5. Promowanie i wsparcie rozwoju aktywnych form spędzania czasu wolnego przez seniorów, realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty.
6. Zintensyfikowanie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych.
7. Uwzględnianie szerokiego udziału osób niepełnosprawnych w programach i projektach, mających na celu zdobycie lub podniesienie kompetencji i kwalifikacji umożliwiających aktywizację społeczną i podjęcie pracy.
8. Utrzymanie uprawnień starszych i niepełnosprawnych mieszkańców miasta do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów transportem komunikacji miejskiej.
9. Promowanie dostępu seniorów do usług w ramach programu *Kołobrzaska Karta Seniora*.
10. Opracowanie i wdrożenie lokalnego programu *Karta Osoby Niepełnosprawnej i Rodziny z Osobą Niepełnosprawną*, dającej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom szerszy dostęp do lokalnych usług.

11. Rozwój pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
12. Funkcjonowanie w strukturze MOPS ośrodków wsparcia dziennego dla seniorów: dziennego domu pomocy i klubu seniora oraz promowanie i wspieranie powstania kolejnych tego typu placówek dla starszych mieszkańców miasta jako alternatywy wobec kierowania ich do domów pomocy społecznej.
13. Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób starszych i niepełnosprawnych pozbawionych opieki i pomocy rodziny, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
14. Poszerzanie zakresu i katalogu usług opiekuńczych, w tym o opiekę nocną, jako alternatywy wobec kierowania osób starszych do domów pomocy społecznej.
15. Utworzenie punktu wsparcia szkoleniowego dla rodzin z zakresu pielęgnacji i opieki nad osobami starszymi.
16. Utworzenie lokalnego domu pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych.

Cel operacyjny:

1.8 Zapobieganie zjawisku bezdomności, udzielanie pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 1.8:

1. Podejmowanie działań zapobiegających utracie lokali mieszkalnych przez mieszkańców w wyniku zadłużenia, m.in. przez czasową obniżkę czynszu i stwarzanie możliwości odpracowania zadłużenia.
2. Opracowywanie i realizowanie interdyscyplinarnych programów i projektów mających na celu skuteczne wsparcie osób i rodzin zagrożonych bezdomnością i bezdomnych, w tym programów przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności.
3. Udzielanie schronienie osobom bezdomnym w formie pobytu w Schronisku dla Osób Bezdomnych lub w noclegowni, funkcjonujących w strukturze MOPS.
4. Zapewnienie osobom bezdomnym opieki medycznej, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Wsparcie osób bezdomnych koczowniczo w postaci noclegu, posiłków i odzieży w okresie jesienno-zimowym.
6. Rozwój pracy socjalnej z osobami i rodzinami zagrożonymi bezdomnością i bezdomnymi.
7. Uruchomienie usług streetworkera skierowanych na pomoc osobom bezdomnym.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz Kościołem i związkami wyznaniowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych w celu niesienia skutecznej pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.

Cel operacyjny:

1.9 Wspieranie i aktywizacja osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 1.9:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz innych instrumentów i usług rynku pracy oraz wspólna realizacja przedsięwzięć umożliwiających aktywizację zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Współpraca z innymi funkcjonującymi i powstającymi instytucjami rynku pracy mająca na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.
3. Rozwój pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i nieaktywnymi zawodowo.
4. Opracowywanie i realizowanie programów edukacyjnych dla rodzin dotkniętych bezrobociem w celu ograniczenia zjawiska dziedziczenia bezrobocia.
5. Opracowywanie i realizacja programów i projektów, których celem jest podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo oraz ich aktywizacja społeczna

i zawodowa, w tym przedsięwzięć współfinansowanych ze środków zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

6. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tzw. szarej strefy w zatrudnieniu z wykorzystaniem instrumentów przewidzianych prawem, a dotyczących możliwości stosowania ulg w podatkach i opłatach lokalnych.
7. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci oraz uwzględnianie tej zasady w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych.
8. Podejmowanie działań mających na celu pozyskanie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy dla mieszkańców miasta.
9. Wspieranie rozwoju w mieście podmiotów ekonomii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni socjalnych.

Cel operacyjny:

1.10 Zwiększenie dostępności mieszkańców do usług ochrony zdrowia.

1.11 Promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.

Kierunki działań dla celów operacyjnych 1.10 – 1.11:

1. Usprawnienie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.
2. Rozwój specjalistycznych usług opieki zdrowotnej finansowanych w ramach NFZ i usprawnienie dostępu do nich mieszkańców.
3. Utworzenie zakładu opiekuńczo-leczniczego.
4. Wspieranie funkcjonowania hospicjum stacjonarnego i domowego.
5. Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego dla osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Rozwój pracy socjalnej z osobami długotrwale lub ciężko chorymi.
7. Opracowanie i wdrożenie *Miejskiego Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia*.
8. Zwiększenie dostępu do profilaktyki zdrowotnej i upowszechnianie informacji o działaniach w tym zakresie realizowanych przez różne podmioty.
9. Upowszechnianie zdrowego stylu życia, promocja i wspieranie działań prozdrowotnych realizowanych przez różne podmioty.

Czas realizacji działań w ramach celu strategicznego 1: działania ciągłe w latach 2017-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań w ramach celu strategicznego 1:

Prezydent Miasta Kołobrzeg, Rada Miasta Kołobrzeg, Urząd Miasta Kołobrzeg, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu, żłobki, przedszkola, szkoły szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, poradnie uzależnień, punkty konsultacyjne dla osób z problemem alkoholowym i przeciwdziałania przemocy, wspólnoty mieszkaniowe, spółki komunalne, samorządy osiedli, Regionalne Centrum Kultury w Kołobrzegu, Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu, inne placówki kultury, placówki wsparcia dziennego dla dzieci – świetlice, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kołobrzegu, organizacje pozarządowe, w tym kluby sportowe, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasto Kołobrzeg.

Partnerzy w realizacji działań w ramach celu strategicznego 1: społeczność lokalna, Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu, Regionalny Szpital w Kołobrzegu, placówki podstawowej opieki zdrowotnej, Powiatowy Urząd Pracy w Kołobrzegu, pracodawcy, przedsiębiorcy, Straż Miejska w Kołobrzegu, Powiatowa Komenda Policji

w Kołobrzegu, Prokuratura Rejonowa w Kołobrzegu, Sąd Rejonowy w Kołobrzegu, kuratorzy sądowi, administracje mieszkań, Kościoły i związki wyznaniowe, lokalne media.

Źródła finansowania działań w ramach celu strategicznego 1: budżety jednostek samorządu terytorialnego (miasto, powiat, województwo), budżet centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, Narodowy Fundusz Zdrowia, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki dostępne w ramach innych programów, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Katalog wskaźników monitoringowych w ramach celu strategicznego 1 (katalog otwarty):

- 1) struktura wiekowa mieszkańców miasta;
- 2) liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia w ramach systemów świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stypendiów szkolnych, świadczeń pomocy społecznej (w różnych formach);
- 3) struktura wiekowa świadczeniobiorców pomocy społecznej;
- 4) powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej;
- 5) liczba i powierzchnia mieszkań socjalnych i komunalnych w mieście;
- 6) liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną;
- 7) liczba rodzin objętych asystenturą rodzinną;
- 8) liczba rodzin wspierających;
- 9) liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz wsparciem w postaci mediacji rodzinnych i terapii rodzinnej;
- 10) liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach w mieście oraz liczba dzieci oczekujących na miejsce w tych placówkach;
- 11) liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe;
- 12) liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób oczekujących na miejsce;
- 13) liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych oraz objętych nauczaniem indywidualnym;
- 14) liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną w zakresie uzależnienia od alkoholu i narkotyków;
- 15) liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym i prawnym z powodu występowania problemu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie;
- 16) liczba grup wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnienia oraz grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 17) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym zapewniono miejsce we właściwym ośrodku wsparcia;
- 18) liczba podjętych inicjatyw mających na celu umacnianie pozytywnego wizerunku osób starszych i niepełnosprawnych oraz zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat potencjału tych grup mieszkańców i ich potrzeb;
- 19) liczba mieszkańców miasta z orzeczoną niepełnosprawnością;
- 20) liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych;
- 21) liczba osób niepełnosprawnych, które w wyniku uczestniczenia w programach i projektach podniosły swoje kompetencje społeczne i kwalifikacje zawodowe;
- 22) liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych;
- 23) liczba osób objętych usługami ośrodków wsparcia dziennego dla seniorów;
- 24) liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi i liczba godzin świadczonych usług;

- 25) liczba osób starszych i osób niepełnosprawnych skierowanych do domu pomocy społecznej;
- 26) liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie oraz uczestniczących w indywidualnym programie wychodzenia z bezdomności;
- 27) liczba programów i projektów mających na celu wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i liczba osób objętych tymi działaniami;
- 28) liczba osób bezrobotnych w mieście, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia;
- 29) liczba nowych miejsc pracy, w tym utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej;
- 30) liczba osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo objętych działaniami aktywizującymi w sferze społecznej i zawodowej, w tym osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu swojego udziału w działaniach aktywizacyjnych;
- 31) liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej i liczba osób objętych tymi działaniami.

CEL STRATEGICZNY 2

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom miasta.

Cele operacyjne:

- 2.1 Zapobieganie uzależnieniom, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej i niwelowanie skutków tych zjawisk.**
- 2.2 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, w tym fizycznego, komunikacyjnego, e-bezpieczeństwa, itp.**
- 2.3 Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.**
- 2.4 Zwiększenie dostępności i mobilności służb zaangażowanych w zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców oraz rozwój komunikacji i współpracy między tymi służbami.**

Kierunki działań dla celów operacyjnych 2.1 – 2.4:

1. Rozwój kadry specjalistycznej w zakresie rozwiązywania problemów przemocy.
2. Profilaktyka i edukacja w zakresie uzależnień, przemocy w rodzinie, przemocy w grupie rówieśniczej, skierowane do różnych grup mieszkańców (szczególnie dzieci i młodzież, seniorzy).
3. Profilaktyka i edukacja w zakresie bezpieczeństwa, w tym m.in. bezpieczeństwa komunikacyjnego, fizycznego i e-bezpieczeństwa, skierowane do różnych grup mieszkańców (dzieci i młodzież, seniorzy).
4. Edukacja młodzieży w zakresie konsekwencji prawnych i społecznych nieprzestrzegania prawa.
5. Monitorowanie niepożądanych zachowań w środowisku i podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych przy udziale wszystkich służb powołanych do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców miasta.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia, oznakowanie przejść dla pieszych, utrzymanie sprawnej sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.
7. Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły oraz w miejscach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, m.in. place zabaw, osiedlowe obiekty sportowe, itp.

8. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w sytuacjach kryzysowych spowodowanych klęskami żywiołowymi, awariami technicznymi lub innymi nadzwyczajnymi zagrożeniami.
9. Rozwój systemu wizyjnego monitoringu miejskiego.
10. Upowszechnianie działań służących umacnianiu więzi sąsiedzkich i uwrażliwianiu na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością i zachowaniami niepożądanymi.

Czas realizacji działań w ramach celu strategicznego 2: działania ciągłe w latach 2017-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań w ramach celu strategicznego 2: Prezydent Miasta Kołobrzeg, Rada Miasta Kołobrzeg, Urząd Miasta Kołobrzeg, Straż Miejska w Kołobrzegu, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, poradnie uzależnień, punkty konsultacyjne dla osób z problemem alkoholowym i przeciwdziałania przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu, samorządy osiedli, administracje mieszkań, wspólnoty mieszkaniowe, żłobki, przedszkola, szkoły szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, Regionalne Centrum Kultury w Kołobrzegu, Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu, inne placówki kultury, placówki wsparcia dziennego dla dzieci – świetlice, inne placówki kultury, organizacje pozarządowe, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasto Kołobrzeg.

Partnerzy w realizacji działań w ramach celu strategicznego 2: społeczność lokalna, Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu, Powiatowa Komenda Policji w Kołobrzegu, Prokuratura Rejonowa w Kołobrzegu, Sąd Rejonowy w Kołobrzegu, kuratorzy sądowi, Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Kołobrzegu, Morski Oddział Straży Granicznej w Kołobrzegu, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kołobrzegu, Regionalny Szpital w Kołobrzegu, placówki podstawowej opieki zdrowotnej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu, Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Kołobrzegu, zarządcy dróg, Kościoły i związki wyznaniowe, lokalne media.

Źródła finansowania działań w ramach celu strategicznego 2: budżety jednostek samorządu terytorialnego (miasto, powiat, województwo), budżet centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki dostępne w ramach innych programów, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Katalog wskaźników monitoringowych w ramach celu strategicznego 2 (katalog otwarty):

- 1) liczba i koszt zrealizowanych programów/działań profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób objętych nimi;
- 2) liczba działań prewencyjnych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców miasta;
- 3) liczba interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przeprowadzonych przez odpowiednie służby;
- 4) liczba osób objętych nadzorem kuratorskim, w tym osób nieletnich;
- 5) liczba popełnionych przestępstw na terenie miasta;
- 6) liczba wykrytych przestępstw popełnionych na terenie miasta, w tym przez nieletnich, pod wpływem alkoholu;
- 7) liczba osób powracających do przestępstwa, w tym osób nieletnich;
- 8) liczba popełnionych wykroczeń na terenie miasta, w tym wykroczeń drogowych;
- 9) liczba wykrytych wykroczeń popełnionych na terenie miasta, w tym: przez nieletnich, pod wpływem alkoholu, wykroczeń drogowych;

- 10) liczba i koszt zrealizowanych inwestycji drogowych w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców;
- 11) liczba i koszt zrealizowanych inwestycji w zakresie bezpieczeństwa w miejscach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży (np. place zabaw, osiedlowe obiekty sportowe, itp.);
- 12) liczba i koszt podjętych akcji ratunkowych lub niwelujących skutki sytuacji kryzysowych spowodowanych klęskami żywiołowymi, awariami technicznymi lub innymi nadzwyczajnymi zagrożeniami;
- 13) liczba miejsc w przestrzeni publicznej miasta objętych wizyjnym monitoringiem miejskim;
- 14) liczba i koszt programów/działań realizowanych w celu umacniania więzi sąsiedzkich i uwrażliwiania na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością i zachowaniami niepożądanymi.

CEL STRATEGICZNY 3

Stwarzanie warunków do rozwoju potencjału społeczności lokalnej.

Cele operacyjne:

- 3.1 Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego, pobudzanie lokalnych inicjatyw społecznych.**
- 3.2 Wspieranie dialogu społecznego i partycypacji społecznej.**
- 3.3 Stwarzanie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych.**
- 3.4 Edukacja obywatelska.**
- 3.5 Wysoka jakość usług społecznych.**

Kierunki działań do celów operacyjnych 3.1 – 3.5:

1. Zainicjowanie i funkcjonowanie platformy współpracy różnych podmiotów w celu realizacji i monitorowania zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020.
2. Współpraca z mieszkańcami oraz z sektorem pozarządowym przy planowaniu i realizacji zadań oraz rozwiązywaniu problemów w sferze społecznej, w tym finansowanych w ramach Kołobrzecznego Budżetu Obywatelskiego oraz przy zaangażowaniu środków zewnętrznych.
3. Inicjowanie partnerstw z udziałem organizacji pozarządowych i innych podmiotów.
4. Podejmowanie inicjatyw służących rozwojowi dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
5. Poszerzenie dostępu mieszkańców do informacji o planowanych przez samorząd zamierzeniach o charakterze gospodarczym i społecznym.
6. Promowanie i wspieranie działalności funkcjonujących i powstających podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet miasta źródeł finansowania.
7. Rozwój pracy socjalnej ze społecznością lokalną.
8. Poszerzanie dostępu mieszkańców do aktualnych informacji o dostępnych świadczeniach i formach wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej lub zagrożonych taką sytuacją z wykorzystaniem tradycyjnych i elektronicznych kanałów komunikacji.
9. Poszerzanie ścieżki informacyjnej o dostępnych formach wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, gier, Internetu i in. oraz dla ich rodzin.

10. Poszerzanie ścieżki informacyjnej o dostępnych formach wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz o dostępnych formach terapii dla osób stosujących przemoc.
11. Utrzymanie współpracy z lokalnymi mediami.
12. Podnoszenie jakości usług społecznych, szczególnie poprzez doskonalenie i podnoszenie kompetencji kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
13. Budowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej jak instytucji zaufania społecznego.
14. Zorganizowanie w siedzibie MOPS Biura Obsługi Klienta.
15. Rozwój miejskiego wolontariatu międzypokoleniowego, wspieranie włączania się w działalność wolontarystyczną młodzieży i seniorów.

Czas realizacji działań w ramach celu strategicznego 3: Działania ciągłe w latach 2017-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań w ramach celu strategicznego 3: Prezydent Miasta Kołobrzeg, Rada Miasta Kołobrzeg, Urząd Miasta Kołobrzeg, Zespół Oceniający Strategię, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, samorządy osiedli, wspólnoty mieszkaniowe, żłobki, przedszkola, szkoły szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu, Regionalne Centrum Kultury w Kołobrzegu, Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu, inne placówki kultury, placówki wsparcia dziennego dla dzieci – świetlice, inne jednostki organizacyjne Gminy Miasto Kołobrzeg.

Partnerzy w realizacji działań w ramach celu strategicznego 3: społeczność lokalna, lokalne media, przedsiębiorcy, administracje mieszkań, Kościoły i związki wyznaniowe.

Źródła finansowania działań w ramach celu strategicznego 3: budżety jednostek samorządu terytorialnego (miasto, powiat, województwo), budżet centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki dostępne w ramach innych programów, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Katalog wskaźników monitoringowych w ramach celu strategicznego 3 (katalog otwarty):

- 1) liczba i koszt projektów zrealizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020;
- 2) liczba przeprowadzonych konsultacji z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art.3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- 3) liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych z władzami miasta dotyczących planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze gospodarczym i społecznym lub służących rozwiązywaniu problemów społecznych;
- 4) liczba propozycji projektów złożonych do realizacji w ramach Kołobrzесьkiego Budżetu Obywatelskiego;
- 5) liczba głosów ważnych oddanych w głosowaniu na propozycje projektów złożonych do realizacji w ramach Kołobrzесьkiego Budżetu Obywatelskiego;
- 6) liczba organizacji pozarządowych działających na terenie miasta w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej, w tym liczba organizacji pozarządowych, które uzyskały wsparcie finansowe z budżetu miasta na realizację zadań (wspieranie, powierzanie);

- 7) liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania w sferze społecznej uczestniczących w szkoleniach i wsparciu merytorycznym oferowanym przez miasto;
- 8) liczba programów/projektów realizowanych w ramach pracy socjalnej ze społecznością lokalną i liczba osób objętych tymi programami;
- 9) liczba stałych aktywnych kanałów komunikacji oraz liczba kampanii/działań informacyjnych w zakresie wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej lub zagrożonych taką sytuacją, osób uzależnionych i członków ich rodzin, osób doświadczających przemocy itd.;
- 10) liczba pracowników jednostek organizacyjnych Gminy Miasto Kołobrzeg uczestniczących w szkoleniach merytorycznych w zakresie świadczenia usług społecznych;
- 11) liczba osób zaangażowanych w miejski wolontariat międzypokoleniowy.

2. PROGNOZA ZMIAN

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 zaowocuje m.in.:

- systematycznym monitoringiem skali problemów społecznych w mieście i oceną poziomu ich rozwiązania oraz projektowaniem nowych rozwiązań, właściwych dla zmieniających się potrzeb;
- wzrostem poziomu zaangażowania podmiotów realizujących zadania w sferze społecznej we wspólne rozwiązywanie problemów, rozwojem komunikacji i skutecznej współpracy pomiędzy nimi;
- szerszym dostępem do systematycznie aktualizowanej informacji o oferowanych usługach społecznych dla różnych grup mieszkańców z wykorzystaniem kanałów komunikacji adekwatnych do potrzeb i możliwości adresatów;
- większym uwrażliwieniem społeczności na potrzeby osób i grup najsłabszych i dotkniętych dysfunkcjami oraz wzrostem wiedzy i świadomości mieszkańców miasta w zakresie możliwości rozwiązywania lokalnych problemów społecznych;
- zwiększeniem dostępności do różnorodnych usług społecznych o wysokiej jakości:
  - wspierających właściwe funkcjonowanie osób i rodzin oraz wzrost aktywności własnej i odpowiedzialności w tym zakresie,
  - prowadzących do życiowego usamodzielnienia się i integracji ze środowiskiem,
  - ograniczających skalę niepożądanych społecznie zachowań (szczególnie przemoc, uzależnienia) oraz negatywnych zjawisk (szczególnie ubóstwo, bezdomność, bezrobocie, przestępczość) i skutków tych zachowań i zjawisk,
  - zapobiegających zachowaniom i zjawiskom niekorzystnym dla osób, rodzin i środowiska lokalnego oraz ich następstwom;
- poprawą warunków życia mieszkańców miasta i wzrostem bezpieczeństwa socjalnego, szczególnie rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej lub zagrożonych taką sytuacją;
- podniesieniem jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych oraz zwiększeniem szans edukacyjnych uczniów mających problemy w nauce, a także poszerzeniem dostępu młodego pokolenia do pozaszkolnych form wspomagających rozwój osobisty;
- poprawą komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania;

- poprawą dostępu mieszkańców do podstawowych i specjalistycznych usług opieki zdrowotnej oraz do działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej;
- zwiększeniem bezpieczeństwa mieszkańców miasta;
- wzmocnieniem podmiotowości mieszkańców i sektora pozarządowego i zwiększeniem ich aktywnego udziału w funkcjonowaniu miasta jako wspólnoty Obywateli.

Przyjęte w niniejszym dokumencie cele strategiczne i operacyjne, wskazane kierunki działań oraz prognozowane w wyniku ich realizacji zmiany, przyczynią się do realizacji celu strategicznego **C: Dążenia do budowania wzajemnego zaufania, umacnianie kapitału społecznego**, sformułowanego w *Strategii Rozwoju Miasta Kołobrzeg do roku 2020*.

3. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 40. Ramy finansowe Strategii w latach 2017-2020

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:			
2017	2018	2019	2020
43 430	44 512	45 630	46 770

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

4. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 będzie skuteczna, o ile samorząd lokalny oraz inne podmioty zaangażowane w sferę społeczną miasta, oprócz wykonywania swoich statutowych zadań – znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację dodatkowych programów i projektów zgodnych z przyjętymi w niniejszym dokumencie kierunkami działań.

4.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 jest programem, z którym powiązane są bezpośrednio wymienione niżej wieloletnie lub roczne inne programy miejskie, przyjęte do realizacji przez Radę Miasta Kołobrzeg, a wynikające z przepisów prawa lub stanowiące inicjatywy lokalne:

1. Strategia Rozwoju Kultury w Kołobrzegu do roku 2020 Program Operacyjny Kołobrzeg Miasto Kultury.
2. Kołobrzaska Karta Dużej Rodziny.
3. Kołobrzaska Karta Seniora.
4. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
5. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
6. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii.
7. Roczny program współpracy Gminy Miasto Kołobrzeg z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Badanie potrzeb z zakresu spraw społecznych wykazało także, że w najbliższych latach powinny zostać opracowane i wdrożone kolejne programy:

1. Miejski Program Wspierania Rodziny.
2. Karta Osoby Niepełnosprawnej i Rodziny z Osobą Niepełnosprawną.
3. Miejski Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia.

4.2. PROJEKTY

Skutecznym narzędziem realizacji kierunków działań wskazanych w Strategii są koncepcje zgłaszane i wykonywane przez podmioty funkcjonujące w Kołobrzegu lub działające na rzecz mieszkańców miasta w formie projektu. Projekty mogą mieć charakter długofalowy lub krótkookresowy, a ich realizacja może odbywać się w partnerstwie lub samodzielnie. Podstawą wdrożenia projektu jest posiadanie na ten cel odpowiednich zasobów, w tym pozyskanie przez inicjatorów przedsięwzięcia zewnętrznych środków finansowych lub przeznaczenie na ten cel środków własnych. Ubieganie się o dofinansowanie projektów następuje zawsze na warunkach określonych w konkretnym programie (miejskim, krajowym, unijnym lub innym) lub w wytycznych instytucji udzielających dofinansowania w formule konkursowej lub pozakonkursowej.

Niniejszy dokument umożliwia z jednej strony czynne włączenie się wszystkich zainteresowanych podmiotów w rozwiązywanie problemów społecznych miasta, wskazując wiele kierunków działań prowadzących do pozytywnych zmian i podmioty realizujące poszczególne cele operacyjne lub partnerujące w tej realizacji. Równocześnie zapisy Strategii otwierają szerszą perspektywę pozyskania środków zewnętrznych na przedsięwzięcia, które służą rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych i wpisują się w cele operacyjne i kierunki działań wskazane w dokumencie. Instytucje udzielające dofinansowania na realizację projektów w sferze społecznej mogą stawiać zgodność projektu z lokalną strategią rozwiązywania problemów społecznych jako jeden z warunków przyznania dofinansowania.

Projekty realizowane w Gminie Miasto Kołobrzeg wdrażające wskazane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 kierunki działań dla poszczególnych celów operacyjnych lub ich grup, nazywane będą projektami realizacyjnymi (bez względu na źródło finansowania przedsięwzięcia).

5. WDROŻENIE STRATEGII, KOORDYNACJA I MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Dla osiągnięcia wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Koordinatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu. Zadaniem jednostki koordynującej jest przede wszystkim komunikowanie się ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, promowanie wyznaczonych w dokumencie celów i kierunków działania, udzielanie szczegółowych informacji nt. zapisów Strategii oraz pomoc w identyfikowaniu zgodności podejmowanych przez podmioty inicjatyw z celami i kierunkami działań wyznaczonymi w Strategii. Koordynacja jest systematycznym procesem, który przebiegać będzie zgodnie z przyjętym corocznie harmonogramem.

Monitoring zapisów strategicznych prowadzony będzie przez Zespół Oceniający Strategię, powołany przez Prezydenta Miasta Kołobrzeg, który jednocześnie określi jego zasady działania. W skład Zespołu powinni wejść m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących Strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy MOPS. Monitoring obejmuje systematyczne zbieranie i analizowanie informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań. Dane zbierane będą od wszystkich podmiotów realizujących działania strategiczne zarówno w ramach działalności statutowej lub w ramach programów miejskich, jak i w formie projektów realizacyjnych, bez względu na źródło finansowania. Realizatorzy w określonych terminach udostępniać będą niezbędne w procesie monitoringu dane statystyczne i informacje opisowe. Gromadzone informacje pozwolą zidentyfikować problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w założonym kierunku i przynoszą planowane zmiany.

Zespół Oceniający Strategię w ustalonych odstępach czasu – na podstawie zebranych danych - przygotuje i przekaze Prezydentowi Miasta Kołobrzeg raport monitoringowy, umożliwiając dokonanie oceny skuteczności polityki społecznej prowadzonej w mieście. Raport może zawierać również propozycje przyjęcia nowych rozwiązań (np. programów celowych) oraz – w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych – podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującego dokumentu.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. Zespół może identyfikować nowe wskaźniki, które zastąpią lub uzupełnią obecne i w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji działań strategicznych.

Zespół Oceniający dokona także podsumowania i całościowej oceny realizacji Strategii po zakończeniu okresu, na jaki dokument został przyjęty w formie raportu końcowego, który zostanie przekazany Prezydentowi Miasta. Dokument ten umożliwi ustalenie stopnia realizacji założonych celów i ocenę skuteczności podjętych działań.

Spis diagramów

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	5
Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań	95

Spis tabel

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności Kołobrzegu w latach 2012-2014	15
Tabela 2. Ruch naturalny ludności Kołobrzegu w latach 2012-2014	15
Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej w Kołobrzegu wg rejestru REGON w latach 2012-2014. 20	
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe Gminy Miasto Kołobrzeg w latach 2012-2014.....	21
Tabela 5. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2012-2014.....	21
Tabela 6. Placówki oświatowe w Kołobrzegu w roku szkolnym 2013/2014	23
Tabela 7. Placówki działające w obszarze kultury w Kołobrzegu.....	24
Tabela 8. Obiekty sportowe i rekreacyjne w Kołobrzegu.....	30
Tabela 9. Organizacje sportowe w Kołobrzegu	31
Tabela 10. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2012-2014	37
Tabela 11. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w Kołobrzegu w 2014 r.....	38
Tabela 12. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w wieku aktywności zawodowej w mieście w 2014 r.....	38
Tabela 13. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Miasto Kołobrzeg w latach 2012-2014	39
Tabela 14. Formy wsparcia udzielanego przez MOPS w latach 2012-2014	39
Tabela 15. Usługi opiekuńcze przyznane przez MOPS w latach 2012-2014	41
Tabela 16. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej mieszkańców Kołobrzegu w latach 2012-2014	41
Tabela 17. Asystenci rodziny w Kołobrzegu w latach 2012-2014	42
Tabela 18. Środki finansowe wydatkowane przez MOPS na świadczenia pomocy społecznej w latach 2012-2014	42
Tabela 19. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2012-2014.	43
Tabela 20. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2012-2014	44
Tabela 21. Rodzaj i liczba instytucji wsparcia na terenie Kołobrzegu w roku 2014	44
Tabela 22. Działalność PCPR w Kołobrzegu na rzecz mieszkańców miasta w latach 2012-2014	48
Tabela 23. Jednostki wsparcia spoza miasta, z oferty których korzystali mieszkańcy Kołobrzegu	49
Tabela 24. Organizacje pozarządowe działające w Kołobrzegu, które w 2014 roku realizowały zadania publiczne na zlecenie Gminy Miasto Kołobrzeg	50
Tabela 25. Parafie i związki wyznaniowe w Kołobrzegu w 2014 roku.....	52
Tabela 26. Bezrobotni w Kołobrzegu i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na dzień 31 grudnia w latach 2012-2014.....	55
Tabela 27. Stopa bezrobocia w mieście, powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014.....	55
Tabela 28. Bezrobotni w Gminie Miasto Kołobrzeg na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	55
Tabela 29. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	60
Tabela 30. Środki finansowe przeznaczone przez Gminę Miasto Kołobrzeg w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	60
Tabela 31. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MKRPA w Kołobrzegu w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	61
Tabela 32. Udział kobiet w liczbie ludności Kołobrzegu w latach 2012-2014	64
Tabela 33. Problemy występujące w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z Kołobrzegu uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych	71
Tabela 34. Struktura wiekowa mieszkańców Kołobrzegu w latach 2012-2014	79
Tabela 35. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w Gminie Miasto Kołobrzeg z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014.....	81
Tabela 36. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom Kołobrzegu w latach 2012-2014.	81
Tabela 37. Mieszkańcy Kołobrzegu posiadający prawomocne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2012-2014.....	82
Tabela 38. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom Kołobrzegu w latach 2012-2014	82

Tabela 39. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Miasto Kołobrzeg na lata 2017-2020 w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	96
Tabela 40. Ramy finansowe Strategii w latach 2017-2020	108

Spis wykresów

Wykres 1. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w mieście?	265
Wykres 2. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców?	26
Wykres 3. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w mieście?	27
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia funkcjonowanie ochrony zdrowia w mieście?	29
Wykres 5. Jaka jest według Pani/Pana oferta miasta w zakresie sportu i rekreacji?	33
Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	35
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	57
Wykres 8. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilania się przemocy w rodzinie na terenie miasta?	63
Wykres 9. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?	65
Wykres 10. Jakie grupy mieszkańców miasta są zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć?	66
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć lub o nich słyszała/ł?	66
Wykres 12. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w mieście, to jaka jest jego skala?.....	67
Wykres 13. Czy w mieście są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	67
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia działania samorządu w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	78
Wykres 15. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych?	80
Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w mieście działania na rzecz osób niepełnosprawnych?.....	84
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?	84
Wykres 18. Najbardziej uwidaczniające się problemy w mieście	87
Wykres 19. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców miasta są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?	87
Wykres 20. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w mieście jest najbardziej niezadowolająca?.....	88